LATVIA

Latvian Newspaper

Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196 Publisher and Editor: Kārlis Rabācs. DP Camp Kleinkötz near Günzburg/D Printer: „Schwäb. Volksbl." Günzburg/D., Bgm. Landm.-Pl. 7. Circulation 4000. Published three times weekly. Editorial office: Günzburg/Do. Dominikus-Zimmermann-Str. 2

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 102 (207)

Otrdien, 1948. g. 16. nov.

Iznāk trīs reizes nedēļā. Izdevējs: BALK uzdevumā Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa. Atbildīgais redaktors: K. Rabācs, redaktori: L. Bērziņš, M. Čulītis, B. Kīselis, A. Liepa, H. Mindenbergs, A. Smits. Adrese: Günzburg-Do.; red.: Dominikus-Zimmermannstr. 2 (tālr. 50). apg.: Marktpl. 25 (t. 84).

Zinaīda Lazda

MĀTES VĒSTS

Pār mani, nievāto, sniegi, bērni, sniegs.
Mans sudrabs satumst, gredzens nolaupīts,
Ap galvu sirpis, ne vairs vainags vīts;
Un manas pēdas ātri aizvelk sniegs.

Vēl platām acīm raugos tālumā:
„Kur esi, dēls? Nāc, svešais namā sēž;
Dēls, pašus mūs kā mēslus projām mēž,
Mums dienas paiet grūtā dzīvībā.

Nāc, dzīvais dēls, nāc, brīvā soļa dēls,
Man durvis ver, pie galda atkal laid!
Vai nedzirdi, kā mūsu vērši vaid?
Mūs deldē laiks; jā, laiks jau tiešām vēls.

Kad svētku pieminai tu maizi lauz,
Tad zini — saujā man tik asaras,
Kas karstas rit un ledū pārvērsas.
Dēls, rūgtu maizi svētku miņai lauz!

Jūs, meitas, kam vēl plecos villaines,
Jūs, kam vēl brīvu gaitu staigāt lemts,
Vai aizmirstat jau to, kas jums ir ņemts?
Vai vēstis nedzirdat no dzimtenes? —"

Pār mani, nievāto, sniegi, bērni, sniegs.
Mans sudrabs satumst, satumst acu skats;
Man kapu klajums apkārt plešas plats.
Jel esiet modri, paņems nāves miegs!

1948. g. 10. novembrī

NOMODA PĀRBAUDE

Astoņi okupācijas gadi mūsu tautai dzimtenē un četri gadi svešatnē tās desmitai daļai ir reālitātes, kādās sagaidām Latvijas valsts 30. proklamēšanas dienas atceri. Ne tikai katrs gads, bet katra diena un stunda šajā laikā nav darījusi nekā cita, kā apzvanījusi 18. novembri kapa zvaniem, bet mūsu sirdis tiem bijušas noslēgtas. Tās joprojām ir kā no visām pusēm ielenkti cietokšņi, kas sarga Latvijas brīvības un neatkarības ideju, glabādami tās kodolu.

Tauta var dzīvot savā sapnī un savā idejā bezgala ilgi, ja viņa tai tic un uz to paļaujas un ja tai nepietrūkst izturības un sīkstuma piekerties saviem ideāliem un cīnīties par tiem. Taisni aktīva cīņa, visus iespējamos līdzekļus izmantojot, ir tā, kas tautu satur kopā un vieno, kas to padara par spēku, kas vērsts uz vienu kopīgu mērķi. Lai cik šis mērķis liktos tāls, tauta neatlaižas no tā, un tēvi un mātes, veļos aiziedami, savu sapni nodod tālāk nākamām audzēm. Lūk, te ir noslēpums, kāpēc mums jābūt izturīgiem, sīkstiem un vienotiem, kāpēc mums jāsarga mūsu siržu cietokšņi, mūsu nacionālais kodols, kas glabā dēstu nākošai Latvijas valstij.

18. novembris ir mūsu nacionālās stājas, stipruma un sīkstuma pārbaudes diena kā svešatnē, tā dzimtenē. Tas klauvē pie mūsu dvēseļu palodām un pārbauda mūsu nomodu. Šajā dienā mēs jūtam ap sevi to neskaitāmo cīnītāju pulkus, kas sevi ziedojuši, lai Latvijas brīvības un neatkarības sapnis kļūtu par īstenību, un dodam viņiem solījumu tāpat ziedoties, lai mums uzticēto mantojumu patūrētu un atjaunotu. Tā ir **mūsu misija, tas ir mūsu uzdevums** — pastāvēt pārspēka priekšā, brīvības karogu noglabāt savās sirdīs un nodot tālāk nākamajām latviešu paaudzēm, kas uz laiku zaudēto cīņu reiz novedīs līdz uzvarai, tāpat kā to veica mūsu vecākā paaudze 1918. g. 18. novembrī.

Tautu brīvības ideja līdzīgi idejai par brīvu cilvēku ir nemirstīga. Tāpēc nemirstīga ir arī mūsu ticība. Kamēr to nezaudēsim, kamēr būsim gatavi ziedoties tai un cīnīties par to, mēs neesam zaudētāji. Pamatuma laiks lai mūs māca un stiprina, lai rūda mūsu spēkus un apņēmību. Tautu gatavība cīnīties par savu brīvību šodien ir stiprāka kā jebkad, jo brīvības nomākšanu kādā zemes lodes joslā šajos modernās satiksmes un saimniecības laikos visi sajūt daudz skarbāk nekā pirms tūkstots gadiem, kad brīvības un neatkarības ideja vēl nebija kļuvusi par vispārēju cilvēces mantojumu un svētu un negrozāmu atziņu.

Cilvēce šobrīd sadalījusies divās lielās nometnēs, no kurām viena uzbrūk, bet otra aizstāv cilvēka un tautu brīvības un neatkarības ideju. Mēs esam šīs otrās puses sabiedrotie un tas dod reālu pamatu mūsu ticībai, mūsu upuriem un mūsu cīņai. Lai trimda būtu, cik ilga būdama, lai kur mūs izkaisītu likteņa vētras, siržu cietokšņi turēsies; tie nekapitulēs. Lai kā gavilētu tautu apspiedēji un iznīcinātāji par savu šķietamo uzvaru, lai kāda rosība valdītu dvēseļu tirgū, mainot izkārtnes un pārliecības, mūsu pēdējais cietoksnis, mūsu latviskums un mūsu vienotība ap Latvijas atdzimšanas ideju mums jāpatur, jo citādi mums būs tikai smilšu vērtība cilvēces tuksnesī.

Šogad 18. novembris mūs sastop, kaut fiziski izkliedētākus kā agrākos gados, garīgi saliedētākus kā jebkad. Vērojams arī, ka mūsu nacionālās aktīvitātes centri pamazām pārvietojas no Eiropas uz citām zemēm, no kurām ASV, Kanādā un dažās Dienvidamerikas valstīs jau priekšā atrodam lielākus vai mazākus latviešu kopuma kodolus, kas savu iespēju robežās tikpat dedzīgi cīnījušies un cīnās par kopīgiem ideāliem. Pieplūstot jauniem tautiešu kontingentiem, šī cīņa kļūs vēl aktīvāka un ievirzīsies plašākā gultnē. Vienam otru balstot, vienam no otra mācoties, vienam iedegoties pie otra, mēs nodrošināsim šīs misijas nepārtrauktību un koncentrāciju.

Lai izcīnītu brīvo Latviju, tās stiprākos pretestības vaļņus graujot, latviešu strēlnieki ar cīņām pirms 30 gadiem pārstaigāja milzīgus plašumus. Mūsu bēgļiem un latviešu brīvības karoga glabātājiem tagad jāpārstaigā visa pasaule ar konstruktīvu atziņu, ka bez apspiesto tautu brīvības nevar būt un nebūs ilgotās visas cilvēces brīvības. Despotisma draudu ietekme kausē ne tikai apspiestās, bet arī visas vēl brīvās tautas. Topot par pēdējo sabiedrotiem tālākā emigrācijā, mēs strādājam pretī šai attīstībai un veicinām spēkus, kuriem lemts šos draudus novērst. Arī šai misijā mums palīdzēs mūsu aktīvitāte, nacionālā disciplīna, garīgais stiprums un pastāvīgā nomodā būšana par mūsu mērķiem.

Lai cik tāls ceļš mūsu priekšā, lai cik dziļa pasaules garīgā krize, kamēr mēs vēl esam, kamēr pastāv latvisko siržu cietokšņi, kamēr dzīvs latviskais gars un tautiskā apziņa, mēs zinām, ka reiz nāks augšāmcelšanās stunda. Savu darbu, gara spēku un savus tikumus lietā likdami, mēs izejam pasaulē, lai **šo stundu sagatavotu un tuvinātu.**

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER
Nr. 102. (207) 1948. g. 16. novembrī

Ar autora parakstu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas.

Latvju tautas gaišākā diena

Pirms trīsdesmit gadiem Latvija tika pasludināta par brīvu un neatkarīgu valsti. 1918. gada 18. novembris ievadīja jaunu posmu tautas dzīvē. To dienu latvju tauta neaizmirsīs nekad. Tā bija un būs gaišākā diena mūsu tautas dzīvē.

Es labi atceros to svarīgo brīdi. Brīvā Latvija dzima ļoti grūtos apstākļos. Brīvību un neatkarību mūsu tautai neviens neuzdāvināja. To nācās izkarot ar ieročiem rokā, — brīvība prasīja daudz latvju dēlu dzīvību. Iesim garā uz brāļu kapiem un dosim godu brīvās Latvijas cīnītājiem: mūžīga slava mūsu tautas varoņiem!

Mūsu tauta vienmēr ilgojās un sapņoja par brīvību, — uz to bija gaŗš ceļš un daudz gadu sīksta nepārtraukta darba. Doma par brīvību un par neatkarīgu valsti vienmēr bijusi slēpta latviešu dvēseles dziļumos.

Tautas atmodas laikmetu varam uzskatīt par brīvas Latvijas pirmsākumu. Sākās uzplaukums gara dzīvē, kļuva stiprāki saimniecības pamati. Pēc pirmā pasaules kara un Krievijas sabrukuma bija pienācis īstais brīdis izsludināt Latviju par brīvu, neatkarīgu un demokratisku valsti. To izdarīja 1918. gada 18. novembrī svinīgā aktā apvienotie latvju tautas pārstāvji.

Ar to vēl nebija viss panākts, bija jāpārvar daudz un dažādi šķēršļi gan politiskā laukā, gan jaunās valsts aizsardzībā. Latvju tautas varoņi ar savām asinīm aizstāvēja valsts brīvību un neatkarību. Tam pievienojās starptautiska atzīšana. Latvijas valsts godam pildīja savas saistības un pilnīgi attaisnoja uz to liktās cerības.

Bija nokārtoti robežu jautājumi, noslēgti līgumi ar kaimiņu valstīm. Visā latvju zemē iestājās drošības, mierīga darba un spožas attīstības posms. Ar tuvākiem un tālākiem kaimiņiem nodibinājās sirsnīgas draudzības attieksmes.

Latvju tautas sasniegumi brīvas valsts gados bija atzīti un augsti vērtēti gan saimniecības, gan kultūras laukā. Daudzās dzīves nozarēs latviešu tauta ieņēma redzamas, pat pirmās vietas. Latvijas valsts dibinātāji un cīnītāji varēja būt lepni un varēja dižoties, ka viņu darbs nav bijis veltīgs. Latvijas brīvības gadi bija vijuši skaistu vainagu latvju tautas tūkstošgadīgai vēsturei.

Šodien mēs redzam 30 gadu laikā noietu ceļa posmu un mums jāatzīstās, ka 18. novembris mums nav tikai vienkārša atceres diena, bet gan jauna cīņa par taisnības un tiesību uzvaru, jo pirms astoņiem gadiem ļauna vara ir laupījusi latvju tautai brīvību un neatkarību. Ar tādu stāvokli latvju tauta nevar samierināties. Mūsu tauta katēgoriski noraida svešu naidīgu varu iejaukšanos mūsu valsts dzīvē. Tāpēc nav brīnums, ka mūsu tautas lielum lielā daļa šodien klīst svešatnē un trimdā.

Šinī valsts svētku brīdī mums jāatceras, ka brīvas un demokratiskas valstis nav atzinušas mūsu valsts ieslēgšanu citu mums naidīgu tautu kopībā, — rietumu demokratijas arī turpmāk atzīst mūsu tiesības uz brīvību un neatkarību, — un tur līdz šim darbojas mūsu sūtniecības un Latvijas valsts pārstāvības.

Beigās jāsaka, ka latviešu tautai līdz šim it nekas bez grūtumiem nav nācis — arī 18. novembris pirms 30 gadiem ne. To apzinoties, šodien mums atliek tikai viens ceļš: ciešāki saslēgties rindās, ticēt gaišākai nākotnei, cīnīties, nepagurt, izturēt un paļauties uz Visuvarenā Dieva palīdzību.

Kur cilvēki nespēj palīdzēt, tur visātrāk nāk Dieva palīgs. Tikai mums pašiem jābūt tādas palīdzības cienīgiem. Šajā lielajā valsts svētku brīdī aizmirsīsim sīkumus, augsim lieli un būsim vienoti domās un darbos, pulcēdamies zem sarkanbaltsarkanā karoga. Godīgu darbu un karstas latviešu sirdis nesīsim uz tautas brīvības altāra.

Nesavtīgs darbs un mūsu visu līdzdalība ir nepieciešama, lai ātrāk nāktu brīvības dienas latvju zemē. Tad atkal plīvos valsts karogs pār Latvijas ciemiem un pilsētām. Tad baznīcu zvani sludinās tautai jaunu brīvības laikmetu un aicinās tautu uz pateicības lūgsnu, un Dievs svētīs Latviju.

Biskaps J. Rancāns

NO NAKTS UZ DIENU

LATVIJAS VALSTS NEATKARĪBAS 30 GADU SVĒTKOS

No mūsu tautas lielākās dienas — 1918. gada 18. novembŗa — jau pagājuši 30 gadi un šī diena šodien jau ietinas Latvijas un reizē arī pasaules vēstures gaismā kā debesu mala, kur skaidri redzami ierakstīti vārdi: Latvijas valsts.

Savas jaunās valsts himnā, Dieva svētību Latvijas nākotnei lūgdama, 1918. gada 18. novembrī latviešu tauta pasludināja visai pasaulei savu lielo lēmumu: ņemt savu likteni pašas rokās, atjaunot savas tiesības valdīt pašai par sevi un savu zemi un nostāties līdztiesīgai, brīvai un neatkarīgai visu citu brīvo pasaules tautu vidū. No šīs dienas vairs nav un nebūs tādas cilvēku varas zemes virsū, kas šo latviešu tautas lēmumu drīkstētu un spētu izdzēst, kamēr vien pati latviešu tauta dzīvo un dzīvos, jo tautu likteņi nav tikai pasaules vēstures kustību vilņi vai to celšanās un grimšanas nejaušību rezultāts. Šos likteņus visu pirmais ir ierakstījis savās grāmatās tas lielais Vēsturnieks, ko latviešu tauta lūdz savas valsts himnas pirmajā vārdā.

Ar mums ne uz brīdi nezudušās brīvās un neatkarīgās Latvijas pilsoņu drosmi un reizē ar cietēju un cīnītāju lepnumu šodien varam teikt paši sev un visai pasaulei, ka šie 30 Latvijas gadi ir bijuši lieli gadi. Šinī laikā Latvijas valsts idejas un spēka vienotā tauta ir pārdzīvojusi trīs pārbaudījumu posmus un ir apliecinājusi, ka ir spējīga turēt augsti savas brīvības, pastāvēšanas un gara karogus laimē un nelaimē.

Pirmais bija mūsu brīvības cīņu posms, kuŗā latviešu tauta ar savām asinīm uzspieda zīmogu Latvijas un pasaules vēstures lappusēs kā apliecinājumu tam, ka savu brīvību vērtē augstāk nekā dzīvību verdzībā.

Šodien, vēršot skatus atpakaļ uz šīm Latvijas uguns un asiņu dienām, nolieksim galvas to tūkstošu jaunekļu un vīru piemiņai, kas savas dzīvības atdeva Latvijas dzīvībai. Šajā pašā brīdī garā iesim to lielo Latvijas dēlu darba un cīņu pēdās, kas Latvijas likteņu izšķiršanas dienās bija gan Latvijas idejas uguns nesēji tautā, gan karapulku vadoņi, gan cīnītāji par Latviju starptautiskā forumā, gan pašas latviešu tautas apvienotāji un vadītāji. Tie bija mūsu karapulku vadoņi — Briedis, Kalpaks, Zemitāns, Radziņš, Balodis; tie bija mūsu rakstnieki un dzejnieki — Rainis, Skalbe, Akuraters, Virza; tie bija mūsu tautas apvienotāji, lielie valstsvīri — Kārlis Ulmanis, Zigfrīds Meierovics, Jānis Čakste, Francis Trasuns, Jānis Zālītis. Šie Latvijas dēli ir nodibinājuši un atstājuši nākošām paaudzēm Latvijas cīnītāju, Latvijas gara uguns nesēju un Latvijas valsts darba veicēju tradīcijas. Viņu vadībā latviešu tauta izcīnīja un izveidoja savu valsti, viņi pacēla karogu un atstāja nākotnes ceļa zīmes. Lai mēs, viņu cīņu, darba un gara mantinieki, esam degsmes pilni šo karogu tālāk nest un noturēt tumsā un vētrās. Jo šodien Latvija atkal ir dzīvības cīņu stāvoklī, šodien atkal mēs visi esam cīnītāji un vēl vairāk izkaisīti nekā pirms 30 gadiem.

Otrs bija Latvijas pilnīgas brīvības, miera un ražena darba posms. Latviešu rokas un gara spēki savā zemē un tautas dvēselē šī posma laikā ierakstīja tik spožus rakstus, kuŗus nespēj izdzēst nekādu varmāku draudi, vajāšanas, ne viņu atnestā tumsa. Šinī posmā latviešu tautas paaudžu sapņi kļuva par reālitāti, Latvijas ideja — par Latvijas spēku un dzīvību, kas vairs nemirst.

Trešais posms sākās ar nelaimi — ar atkārtotu svešas, mums vienmēr naidīgas varas iebrukumu mūsu zemē. Būdami mūžīgajos kara vārtos, mēs iekļuvām visas Eiropas nelaimes straumē, no kuŗas izsargāties nebija mūsu varā. Iebrucēji uz laiku ir apturējuši mūsu valsts augšupejas ceļu un pat sākuši to barbariski noārdīt. Šajā nelaimes situācijā jau no pirmās iebrukuma dienas latvieši ir sākuši slēptu un reizē arī atklātu cīņu par savas valsts brīvības atjaunošanu. Cīņas upuru lielums un baigums ir vārdos nepasakāms. Tūkstošiem latviešu kapu ir izkaisīti gan pašas Latvijas zemē, gan Krievijas un Sibirijas taigās un mežos, gan Vācijā un citās zemēs Eiropā un pārējā pasaulē. Un tomēr — arī šeit ar cietēju spītu un lepnumu mēs varam atzīmēt: Latvijas valsts un latviešu tauta nebeidz cīnīties un neliec galvu varmāku priekšā. Šodien gan mēs liecam galvu jau otrreiz, bet mēs to darām to Latvijas jaunekļu piemiņai, kas krita 1943., 1944. un 1945. gadā Latviešu leģiona pulkos. Viņi nav kalpojuši nevienai svešai varai, bet tikai Latvijas brīvības idejai. Viņi gribēja sagaidīt lielo stundu, kad būs lemts Latvijas likteni atkal satvert pašu rokās, bet pasaules politikas šacha kalkulātoriem mūsu cīņa tajās dienās likās nenozīmīga, pat kaitīga viņu interesēm. Bet vai gan Latvijas brīvības cīnītājam jāprasa atļauja pasaulei, ja tobrīd pasaule Latvijai deva atļauju tikai — lēnām mirt? Vai tie, kas vēl šodien Latvijā cīnās, lai prasa kādam atļauju? Vai šodien mums, visos kontinentos izklīdinātiem, jāprasa kādam atļauja cīnīties par Latviju?

Ikvienam latvietim šodien pašam jāzina, kas viņam jādara, lai Latvija dzīvotu, jo mūsu vietā neviena cita tauta ne mūsu laimi, ne nelaimi nedzīvos.

Vai mums Latvija ir mirusi tāpēc, ka Latvijas galvaspilsētas Rīgas torņos šodien Latvijas karoga vietā vēl karājas svešas krāsas, ko tur atveduši boļševiku tanki un pacēluši viņu durkļi?

Nav varas šīm durkļotām rokām, kas ir slavenas tikai ar nāvi, lemt par Latvijas dzīvību. Latvijas dzīvība — šī uguns un asiņu sēkla — šodien dzīvo visur plašajā pasaulē, kur mīt kāds latvietis. Kur šodien ir viens latvietis, tur ir arī Latvijas dzīvības, brīvības un nākotnes daļa.

Nekad vēl latviešu tautas vēsturē mēs neesam bijuši tā izkaisīti pa visu pasauli, bet arī nekad vēl uz debesīm nav cēlusies Latvijas himna no tāda izplatījuma, no kāda tā ceļas šodien — 1948. gadā 18. novembrī. Dievs, svētī Latviju . . . šodien kā lūgsna skaitīta, latviešu ģimeņu istabās vai mežos klusi dziedāta tā celsies no visām Latvijas malām. Tāpat tā celsies pret debesīm no Krievijas un Sibirijas būdām un mežiem, tā brīvi skanēs no Vācijas, Austrijas, Itālijas, Francijas, Anglijas, Beļģijas, Holandes, Dānijas un Zviedrijas; tā skanēs aiz okeaniem — no Austrālijas, Kanādas, Ziemeļamerikas Savienotām Valstīm, Argentīnas, Brazilijas — no visas pasaules!

Šī visā pasaulē atskanējusī Latvijas lūgsna noslēdz mūsu valsts un tautas trešo pārbaudījumu posmu.

Ar šo dienu — 1948. gada 18. novembri, mēs ieejam jaunu uzdevumu, darbu, cīņu un domu posmā — izšķirīgajā, ceturtajā. Tas ir atgriešanās posms uz Latvijas valsti, Latvijas zemi. Mēs ilgi bijām notriekti ceļos, tagad piecelsimies un pulcēsimies, jo ir laiks! Trešajā posmā bija brīži, kad mūs nomāca bezcerība un izmisums un vājākie pat krita neticībā. Šis tumsas laiks ir garām. Pasaules tautas un viņu valdības ir pārvarējušas apmulsuma un neziņas paralizi. Visu acis ir jau atvērušās un visi jau sāk apjēgt, no kurienes pār tautām līst tā inde, kas tautu dzīvību un augšanu pārvērš baiļu un nāves stingumā. Jau sāk pacelties aizsardzības zobeni pret šī baigā indes zirnekļa galvu.

Šai brīdī dosim no sevis Latvijai visu, ko spējam, un, aizgājuši svešos krastos, neķlūsim tikai savas personīgās eksistences, feniņa un centa vergi, jo ar jaunām kurpēm un platmalēm vien vēl neviena tauta savu dzīvību un brīvību nav spējusi izkarot. Mēs nedrīkstam piemirst tos saucienus, kas nāk no Latvijas un Sibirijas: „Brāļi un māsas, jūs visi, kas esat brīvajā pasaulē, neaizmirstiet mūs, cīnieties par atbrīvošanu, stāstiet pasaulei, glābiet mūs! Mēs ar katru dienu lēnām mirstam . . ."

Mūsu Latvijā palikušo brāļu un māsu upuri un mūsu gods un pienākums prasa, lai arī mums būtu drosme uzņemties to upuru daļu, ko arī no mums Latvija prasa un prasīs.

Šodien mēs esam iegājuši gadiem ilgotā ceļa sākumā. Šī ceļa zīme visās pasaules malās izkaisītiem latviešiem jau dod pirmos mudinājumus: esiet gatavi un modri laikā saklausīt Latvijas aicinājumu — uz mājām! Lai gan dzīvības glabādami Latvijai, vēl būsim spiesti meklēt dažu jaunu zemi savam patvērumam, tomēr ik brīdi un visur turēsim dvēselēs dzīvu to uguni, kuŗas gaismā jau pamirdz atgriešanās ceļš uz dzimteni.

Latvijas valsts liktenis un laiks ir jau pagriezies no nakts uz jaunu dienu.

Dievs, svētī Latviju!

Latviešu Centrālā Komiteja

18. novembris — tautas saucējs un vienotājs

Visā pasaulē, latvieši šogad organizēti atcerēsies 1918. g 18. novembri, kad pasludināja neatkarīgās Latvijas proklamāciju. Vācijā un Austrijā latvieši 18. novembrī pulcēsies svētku sarīkojumos savās nometnēs. Iespēju robežās tautieši kopēji noklausīsies arī Latvijas goda dienai veltītos pārraidījumos amerikāņu armijas un Vācijas radiofonos.

Ķelnes raidītājs no pl. 11.30—11.45 raidīs A. Kalniņa dziesmas Hertas Lūses un Ludmilas Sepes-Ešes atskaņojumā. Pie klavierēm Voldemārs Melķis. Hamburga pl. 12 pārraidīs prof. J. Mediņa prelūdiju un Āriju čellinieka Valža Zaķa izpildījumā. Minchenes raidītājā no pl. 13.30—14 latviešu dziesmas dziedās J. Kalnāja diriģētais koris Dziesmu Vairogs, soprāns Katrīne Grabe-Aizpure un spēlēs čellinieks Atis Teichmanis. Pusstundu ievadīs ar Minchenes radiofona vadības īsu apskatu par Latviju. Vatikāna raidītājā valsts svētku priekšvakarā runās monsinors J. Čamans, bet 18. novembrī no pl. 19.30—19.45 notiks Vatikāna kārtējais raidījums par Latviju.

Anglijas latvieši 18. novembrī aicināti pulcēties Londonā, kur tautiešus uzrunās sūtnis K. Zariņš.

No Italijas ziņo, ka 18. novembrī Romas Sv. Brigitas baznīcā notiks svētku dievkalpojums, piedaloties Vatikāna amata personām, vairākiem kardināliem, diplomātiem un lietuviešu un igauņu pārstāvjiem. Baznīcas koncertā dziedās Sv. Brigitas klostera māsu koris un latviešu mākslinieki. Svētku aktu atklās mons. J. Čamans, bet referātu par Latviju lasīs prof. A. Spekke.

Saulei lēcot, Latvijas karogs pacelsies Kopenhagenas latviešu nometnē. Tautieši Dānijā 18. novembrī atklās arī par pašu ziedotiem līdzekļiem pieminekli tur mirušajiem latviešiem.

Zviedrijas latviešu 18. novembŗa galvenais sarīkojums paredzēts Stokholmā, bet atceres akti notiks arī Geteborgā uc centros, kur mīt latvieši.

Beļģijas latviešu organizāciju padome Latvijas dibināšanas svētkus, piedaloties sūtnim Dr. M. Valteram, rīkos 21. novembrī Briselē, lai varētu piedalīties arī mūsu ogļrači.

Kā katru gadu, 18. novembrī šogad kopā pulcēsies Francijas, Šveices uc Eiropas valstīs dzīvojošie latvieši.

Dievs, svētī Latviju atskanēs arī aiz jūrām un okeaniem. ASV, Kanādā, Austrālijā, Brazilijā un Argentīnā latviešu organizācijas jau savlaicīgi rūpējušās, lai noorganizētu kopējus 18. novembŗa svētkus. Par to domājuši arī tautieši Venecuēlā un pat Čīles nelielais latviešu pulciņš šogad 20. novembrī Santiago pirmo reizi valsts svētku dienā pulcēsies atceres sanāksmē. Latvieši visā pasaulē apliecinās uzticību un pateicību dzimtenei un savai valstij, kuŗai atkal jāklūst brīvai, lai sauktu mājās savus dēlus un meitas no pat vistālākajiem kontinentiem.

Latvija garā un patiesībā

Bez tās Latvijas, kas proklamēta 1918. gada 18. novembrī un samidita 1940. gada 17. jūnijā, ir vēl kāda cita Latvija, kuŗas sākumu neviens vairs neatceras un kuŗas bojā ejū baidās pareģot pat ienaidnieks. Devusi pajumti neskaitāmām paaudzēm, pirms 30 gadiem tā savienoja 18. novembri ar senajiem pilskalniem, un tagad tā atkal kļūst par tiltu, kas pāri Eiropas postam stiepjas no mūsu pirmās valsts uz nākamo. Tā ir tā Mūžīgā Latvija, ko vārdos, skaņās, līnijās, krāsās un kustībās bez apstājas veidojis un arvien vēl turpina veidot un kārtot latviešu tautas gaumīgais gars, — Mūžīgā Latvija, kuŗas vārdu uzmināja dzejnieks.

Šīs Latvijas pavalstnieki bijuši visi, kas, šūpuli gulēdami, dzirdējuši mātes balsi latviešu mēlē runājam. Paši nemaz to neapzinādamies, Mūžīgās Latvijas gara apņemti bija visputekļaināko kunga riju kūlēji, un tāpat tās pagalmos ik brīdi varam būt mēs, kas nu no visām pasaules malām vēršam savas acis uz laicīgās Latvijas drupām. Tikai mūsu pašu ziņā ir tas, cik ilgi šo Mūžīgo Latviju sauksim par savu, jo to, ko radījis gars, neviens nespēj atņemt, to varam tikai vieglprātīgi atdot vai nelietīgi pārdot par lēcu virumu.

Mūsu Mūžīgā Latvija gan eksistē tikai viedu cilvēku garā, bet garā apjaužamais rodas no reālām kultūras vērtībām, kuŗās materiālizējušies tautas dvēsele atklāsmes brīdī, un šīs vērtības tāpat ir neiznīcīgas, kā neiznīcīgs ir radošais gars. Gan zāle sen pāraugusi pāri tām māmuļām, sievām un jaunavām, kas reiz, priežu skalam sprakstot, vērpa, auda un izrakstīja, bet pat nabaga trimdinieks savā pēlēcīgajā barakas kaktā izklāj kādu senu villaini, un no simmetriskajiem skujiņu, saulīšu un krustiņu rakstiem uz viņu runā neatņemamās Latvijas gars. Sēn ar visām saknēm izgāzts un satrūdējis tas sūdraba vītols, kuŗā salaidās dziedātāju tautas greznās dziesmas, bet vēl arvien mūsu plauktā atrodas kāda dainu grāmata, un vēl arvien atskan senu senais dzīvības sauciens: Līgo!

Svētīdami 18. novembri, atradīsim klusu brīdi, kad, nevienam neredzot, varam pieiet pie savām grāmatām un izlasīt kaut dažas rindkopas no tā, kas radies mūsu rakstnieka fantazijā. Varbūt mums gadīsies būt izstādē, kas rīkota šai dienai par godu; tad, atvairīdami reālās pasaules uzmācību, pievērsim uz mirkli acis un asāku skatu ieurbsimies gleznās, ko darinājis latviešu mākslinieks. Bet, kad esam koncertā, lai mūsu ausis klūst dzirdīgākas nekā citkārt, lai ieklausāmies, kā skan latviešu dziesmas. — Tie būs mūsu sastapšanās mirkļi ar pārlaicīgās Latvijas veidoliem, un, tajos raudzīdamies, pamanīsim paši savas garīgās sejas līnijas.

Iejucis svešas zemes pilsētas burzmā, katrs būs piedzīvojis, ka starp simtiem pretimnācēju pēkšņi gadās kāds, par ko nemaldīgi zinām, ka viņš ir latvietis, kaut nedzirdam viņu runājam un nekad agrāk neesam viņu redzējuši. Tāpat tas ir ar visu, kas pieder nacionālās kultūras gara radītai Mūžīgajai Latvijai: starp visām balsīm, kas atskan pasaulē, mēs tikpat skaidri atšķiram un sadzirdam tās aicinājumu, kā tirgus burzmā nomaldījies bērns sadzird savas mātes balsi. Varbūt kāds teiks, ka veidoli, ko radījis latviešu mākslinieciskais ģenijs, ir necili, ka tie der tikai mums. Bet tieši tādēļ jau tie mums tik mīļi, ka esam ar tiem saauguši, nevaicādami, cik tuvi tie svešām tautām. Laikam gan neviens latvietis nemainītu sava tēva klēts galā augošos ošus ar papeļu rindu, kas stiepjas pāri Vāczemes pakalnam. Tāpat neviens pasaulē daudzināts romāns par zemes svētību latvietim nebūs tik tuvs kā Purapuķes stāsts par Zelmeņu celmlaužiem Vilku tīrelī vai Virzas viļņojošie pēriodi par lauku darbiem Straumēnos.

Bet, domādami par garīgās Latvijas veidolu radītājiem, atmetīsim savu nesaprātīgo šaursirdību. Simtām un vairāk reižu esam iejūsmīgi skaitījuši tautas dziesmu par tēvu zemes sargu, kas uz ežiņas galvu licis, un tas ir piemērs, kā radītājs gars tiešā veidā apliecina cīņas gribu par dzimtenes brīvību. Tak nebūs neviena, kas uzdrošinātos apgalvot, ka pieguļnieka dziesma par

(Beigas 3. lpp.)

Ierosināts

„Nav aptveŗams, ko mēs izciešam"

„Pretestība Baltijas valstīs" saucas „Chicago News" korespondenta Sparka raksts „San Francisco Chronicle" 26. oktobŗa numurā, kuŗā apskatīta partizānu darbība Igaunijā. Sparks konstatē, ka „pretēji Hitlera laika pretestības kustībām, šai pretestībai trūkst oficiālās ārzemju draugu palīdzības." Aprakstot tipisku partizānu grupu darbību un ieguvumus, kāpēc tie pievienojušies pagrīdes darbībai, viņš norāda, ka partizāniem gan maza nozīme, bet tie radot Igaunijas iedzīvotājos ticību sajūtu.

Augsburgas „Die Tagespost" 9. novembrī atreferē lietuviešu nelegālā ceļā Vācijā nogādāto politiskās dzīves saucienu pāvestam. „Finanču kas iznīcības draudos, izbadējušies, bez visprimitīvākām cilvēku tiesībām un atgriezti no pārējās kristīgās cilvēces, mēs lūdzam Jūsu palīdzību un atbalstu. Laipnīgi ir tie, kas atdusas zem zemes, jo tie nekā vairs neredz un nedzird, kas notiek dzimtenē. Cilvēka fantazijai nav iespējams aptvert, ko mēs izciešam . . ."

Pirmie var sākt posties

Pirms mēneša Bavārijas DP nometņu ev. lut. mācītāji reģistrēja iesvētāmo gribētājus uz ASV. Atsaucība bija ļoti dzīva. Pirmās atbalsis šai reģistrācijai tagad sasniegušas nometnes — no IRO apgabalu mītnēm nometnes saņemušas pieprasījumus sniegt tuvākus datus par atsevišķām ģimenēm un personām. Paziņojumos norādīts, ka šiem cilvēkiem galvojumus sagādājusi Luterāņu nacionālā padome (National Lutheran Council).

Kleinkecas latviešu nometnē piesakīti dati par 36 personām. Šeit ietilpst gan ģimenes, no kuŗām vecākam ģimenes galvam ir 64 gadi un nepieauguši bērni, gan vieninieki. Gatavoties no iepriekš uzdotajiem datiem, spriežams, ka izvēlētas personas, kas strādājušas lauksaimniecībā. Divām vieninieciēm gan pirmais solis bijis skolotāja un biroja darbiniece, taču nākamais ir mājsaimniecība resp. lauksaimniecība.

Kandidātiem jāizpilda veidlapas un jādod ābu roku visu pirkstu nospiedumi. Paskaidrojumā teikts, ka tekstu nospiedumus sūtīs īpašam institūtam Berlīnē. Līdz turpmākam kandidātiem vēl jāpaliek savās nometnēs. Kad būs jāierodas ASV konsulāju pārbaudēs, ziņos IRO.

Z. B.

DARB

kļuvu vairāk nekā gadu strādāju[ga]ģas fabrikā, kuŗā gatavo elek[tis]kos putekļu sūcējus, gludinātā[jus] dažādus motoruš uc ražojumus. [Dar]bs sākas pl. 7 rītā. Ierodoties [dar]bnīcā, katram strādniekam jāap[gūst] sava darba kārtīte. To ielieku [no] sienas piestiprinātā speciālā [gal]dsteņī un uz kartes uzspiežas tie[šā] laiks, kad esat ieradies darbā. [Ka]tram pašu dara mājās ejot. Tā karte [pa]rāda, cik ilgi strādnieks [ir] darbā. Pēc šīs kartes tad ap[rē]ķinu izpelņu. Pl. 9,15 ir 15 minūšu [pā]rtraukums brokastīm, bet pl. 11,40 [ir] pusdienas laiks, kas ilgst 35 [mi]nūtes. Darbs beidzas pl. 15,30. Ja [gri]bas pie fabrikas lielajām durvīm kad aina tāda pati kā dzirnavās, kur dzirnavnieks tukšajos maisos pilda miltus. Te ir daudz kas[tīs], kuŗās iesaiņo gan dārgākus, gan lētākus aparātus, lai ar auto tos [aiz]sūtītu uz veikaliem un stacijām. [Pēc] tam darbs iekārtots pēc slīdošās [len]tes sistēmas. Pirmais strādnieks [pie] stiepta cauruli, kuŗā ielieciga nodalījuma izņem izolācijas ietvaru, teiksim cilindra [for]mu aluminija cauruli, kuŗā [ir] vīnu un caurumu, un iestiprina caurulei tikai kādu skrūvi vai [uz]grieznīti, tad caurule pa slīdošo [len]tu nonāk pie nākamā strādnieka. [Tas] tikai kaut ko padara un caurule [nok]ļūst tālāk. Tā tas rit nepārtraukti. [Bei]gās pēdējā strādnieka izveidots ne [vis] gatavs aparāts, bet tas arī jau [pie]dēts un to atliek tikai iesai[not] kastē, lai atkal pa slīdošo lenti, [kas] no fabrikas vairākiem stāviem, [ie]nāktu tieši uz izsūtīšanas no[da]ļu. Ir tomēr arī darbi, kuŗus pēc [len]tes sistēmas nevar veikt, jo [tie]kas un dažādus priekšmetus [ir] spiedes aparātiem, tikai pēc [ko] došot uz lentes.

[Ko]rā bieži dzirdēts, ka Ameri[kas] iespiedēju esot ārkārtīgs darba

tvija garā patiesībā

s Latvijas, kas proklamēta
a 18. novembrī un samidita
da 17. jūnijā, ir vēl kāda
vija, kuras sākumu neviens
atceras un kuras bojā ēju
areģot pat ienaidnieks. De-
jumti neskaitāmām paau-
rms 30 gadiem tā savienoja
mbri ar senajiem pilskal-
n tagad tā atkal kļūst par
s pāri Eiropas postam stiep-
mūsu pirmās valsts uz nā-
Tā ir tā Mūžīgā Latvija, ko
skaņās, līnijās, krāsās un
bez apstājas veidojis un
vēl turpina veidot un kārtot
tautas gaumīgais gars, —
Latvija, kuras vārdu uzmi-
ejnieks.

Latvijas pavalstnieki bijuši
as, šūpuli gulēdami, dzirdē-
tes balsi latviešu mēlē runā-
aši nemaz to neapzinādamies,
s Latvijas gara apņēmti bija
kļaināko kunga riju kūlēji,
at tās pagalmos ik brīdi va-
ūt mēs, kas nu no visām pa-
malām vēršam savas acis uz
s Latvijas drupām. Tikai mū-
u ziņā ir tas, cik ilgi šo Mū-
Latviju sauksim par savu, jo
radījis gars, neviens nespēj
, to varam tikai vieglprātīgi
vai nelietīgi pārdot par lēcu
u.

u Mūžīgā Latvija gan eksistē
viedu cilvēku garā, bet garā
amais rodas no reālām kultū-
ērtībām, kuŗās materiālizēju-
autas dvēsele atklāsmes brīdi,
vērtības tāpat ir neiznīcīgas,
iznīcīgs ir radošais gars. Gan
en pāraugusi pāri tām māmu-
sievām un jaunavām, kas reiz,
skalam sprakstot, vērpa, au-
izrakstīja, bet pat nabaga
nieks savā pēlēcigajā barakas
izklāj kādu senu villaini, un
mmetriskajiem skujiņu, saulīšu
rustiņu rakstiem uz viņu runā
emamās Latvijas gars. Sen ar
saknēm izgāzts un satrūdējis
ūdraba vītols, kuŗā salaidās
ātāju tautas greznās dziesmas,
vēl arvien mūsu plaukšā atro-
kāda dainu grāmata, un vēl ar
atskan senu senais dzīvības
ens: Līgo!

ētīdami 18. novembri, atradi-
klusu brīdi, kad, nevienam ne-
ot, varam pieiet pie savām grā-
m un izlasīt kaut dažas rindko-
no tā, kas radies mūsu rakstnie-
antazijā. Varbūt mums gadīsies
izstādē, kas rīkota šai dienai par
; tad, atvairīdami reālās pa-
es uzmācību, pievērsim uz
kli acis un asāku skatu ieurbsi-
gleznās, ko darinājis latviešu
slinieks. Bet, kad esam koncer-
ai mūsu ausis kļūst dzirdīgākas
citkārt, lai ieklausāmies, kā
latviešu dziesmas. — Tie būs
u sastapšanās mirkļi ar pārlai-
s Latvijas veidoliem, un, tajos
dzīdamies, pamanīsim paši savas
gās sejas līnijas.

jucis svešas zemes pilsētas burz-
katrs būs piedzīvojis, ka starp
tiem pretimnācēju pēkšņi gadās
s, par ko nemaldīgi zinām, ka
š ir latvietis, kaut nedzirdam vi-
runājam un nekad agrāk neesam
u redzējuši. Tāpat tas ir ar visu,
pieder nacionālās kultūras gara
ītai Mūžīgajai Latvijai: starp vi-
n balsīm, kas atskan pasaulē, mēs
pat skaidri atšķiram un sadzirdam
aicinājumu, kā tirgus burzmā
maldījies bērns sadzird savas mā-
balsi. Varbūt kāds teiks, ka vei-
i, ko radījis latviešu mākslinie-
kais ģenijs, ir necili, ka tie der
ai mums. Bet tieši tādēļ jau tie
ums tik mīļi, ka esam ar tiem
uguši, nevaicādami, cik tuvi tie
ešām tautām. Laikam gan neviens
vietis nemainītu sava tēva klēts
lā augošos ošus ar papeļu rindu,
s stiepjas pāri Vāczemes pakal-
m. Tāpat neviens pasaulē daudzi-
ts romāns par zemes svētību lat-
etim nebūs tik tuvs kā Purapuķes
sts par Zelmeņu celmlaužiem Vil-
tīrelī vai Virzas viļņojošie pē-
di par lauku darbiem Straumē-
os.

Bet, domādami par garīgās Latvi-
s veidolu radītājiem, atmetīsim
vu nesaprātīgo šaursirdību. Sim-
m un vairāk reižu esam iejūsmi-
aitījuši tautas dziesmu par tēvu
mes sargu, kas uz ožiņas galvu
cis, un tas ir piemērs, kā radītājs
ars tiešā veidā apliecina cinas gri-
par dzimtenes brīvību. Tak ne-
ūs neviena, kas uzdrošinātos ap-
alvot, ka pieguļnieka dziesma par

(Beigas 3. lpp.)

o domājuši arī tautieši Venecuēlā
n pat Čīles nelielais latviešu pul-
iņš šogad 20. novembrī Santiago
irmo reizi valsts svētku dienā pul-
ēsies atceres sanāksmē. Latvieši
risā pasaulē apliecinās uzticību un
pateicību dzimtenei un savai valstij,
urai atkal jākļūst brīvai, lai sais-
u mājās savus dēlus un meitas no
pat vistālākajiem kontinentiem.

Ierosināts dibināt jaunu latviešu koloniju

Atrastas Vācijā pazudušās V. Purviša gleznas

LCK KOPSĒDE VIRCBURGĀ

Brazilijas latviešu palidzības komiteja piesūtījusi LCK plašāku apskatu par iecelošanu Brazilijā un ierosinājusi jaunas kolonijas dibināšanu latviešiem. Šo jautājumu LCK apsprieda savā kopsēdē 5. un 6. novembrī Vircburgā un nolēma griezties pie Brazilijas konsula Vācijā, lai iegūtu tuvākus paskaidrojumus. LCK kopsēdē, kuŗā pārrunāja arī vēl daudz citu jautājumu, priekšsēža H. Klarka vadībā piedalījās viceprieksšēži J. Miezis, V. Lambergs un L. Rozentāls, locekļi J. Lavenieks, M. Bērziņš, I. Zubāns, J. Niedra, E. Freivalds, E. Liepiņš, A. Dravnieks, Dr. K. Mētra, LCP priekšsēdis J. Celms, sekretārs P. Greizis, Centrālās vēlēšanu komisijas priekšsēdis A. Skujskubre un LCK kancelejas vadītājs J. Venners.

Par tālākās emigrācijas iespējām uz ASV, Kanādu, Argentīnu, Braziliju un citām zemēm referēja V. Lambergs. Lai sagādātu iespēju izceļot arī veciem, slimiem un ģimenēm bez apgādniekiem un cilvēkiem, kas neietilpst nevienā no pašreizējām izceļošanas schēmām, LCK nolēma uzaicināt ikvienu tautieti un ģimeni, kas jau izceļojusi vai tuvākā laikā izceļos, uzņemties gādību par kādu citu ģimeni vai vieninieku, kam izceļošanas iespēju nav, lai galvojuma vai citā ceļā varētu sekot uz jauno dzīves vietu. Starplaikā šai ģimenei vai vieninieka sniedzama morāla un materiāla palidzība. Nometnēs popularizējama ideja par individuālas aizgādības un aizbildnības nodibināšanu izceļošanas sekmēšanai. Pēc H. Klarka ziņojuma par apspriedēm ar ASV emigrācijas komisiju un Church World Service pārstāvjiem Minchenē, pēc plašākām debatēm nolēma turpināt sarunas ar CWS, kas rūpējas par speciālu nometņu iekārtošanu vecajiem un slimajiem DP.

Pārrunāja arī A. Valdmana mūsu laikrakstā publicēto ierosinājumu izlietot galvojumiem emigrācijai uz ASV Latvijas valsts bloķētos fondus. Atzina, ka fondi privātpersonu vajadzībām nebūtu aizkarami. Varētu būt runa vienīgi tad, ja minētie līdzekļi derētu kā galvojumu nodrošinājums. LCK tāpēc ievāks tuvāku informāciju un atsauksmes no mūsu sūtniecībām Vašingtonā un Londonā.

E. Freivalds ziņoja, ka oktobrī no Austrijas uz Argentīnu aizbraukuši 100 latvieši. Vīzas samaksājuši IRO.

ASV baptistu organizācijas ziedojušas 50 tonnu drēbju, kas pienākušas Brēmerhafenā. Sūtījuma sadalīšana uzticēta LSK Beļģijā, bet ne LCK, kāpēc sadale kavējas. LCK tāpēc nolēma lūgt labdarības organizācijas latviešu bēgļiem domātos kopējos sūtījumus adresēt tieši LCK. Zviedrijas latviešu palīdzības komitejas ziedotos 75 kg tauku un 300 kg cukura izdalīs latviešiem angļu joslas tbc sanatorijās. Starptautiskā Sark. Kr piesūtītos medikamentus piešķirs sanatorijām, slimnīcām un nometņu ambulancēm. Pēc P. Greiža informācijas, Hesenes vācu valdība piekritusi nepareizi iekasētā baznīcas nodokļa atmaksai nodarbinātiem DP. Par to jāievada sarunas arī ar citu vācu zemju valdībām. H. Klarks ziņoja, ka nometnēs draud tālāka štatu samazināšana. Šajā jautājumā LCK griezīsies pie IRO.

Pasliktinājies latviešu skolu stāvoklis angļu joslā, informēja J. Miezis. Mums nelabvēlīgo rīkojumu grozīšanai darīts viss iespējamais, bet bez sekmēm. LCK izglītības noz. vad. I. Zubāns teica, ka franču joslā IRO vairs neatalgo skolotājus un sūtnis J. Feldmanis lūgts rast uzlabojumus šajā ziņā tieši IRO galvenajā mītnē Ženēvā. Bavārijas izglītības ministrija paziņojusi, ka latviešu vidusskolu absolventus, kas vēlas studēt vācu universitātēs, pārbaudīs sevišķa komisija, bet tā sāks darboties tikai 1949. g. februārī.

Izdevies atrast ilgi meklētās uz Vāciju izsūtītās un pazudušās prof. V. Purviša gleznas. V. Lambergs informēja, ka ievāditas sarunas par to atgūšanu. M. Bērziņš deklarēja, ka amerikāņu joslā vajadzētu vismaz vienu sabiedrisko tiesu, kas izspriestu administrātīvās lietas. Līdz šim IRO likuši šķēršļus sabiedrisko tiesu darbībai. Nometnēm līdz 15. decembrim jāiesniedz LCK juridiskajai nozarei ziņas par nozaru un tām pakļauto nodaļu un institūciju iekārtu un kompetencēm. Pēc J. Niedras informācijas, dažas apgabalu komitejas ir pasīvas nodokļu iekasēšanā un nodoklus neizkārto pēc LCP un LCK norādījumiem. Ar 31. decembri uzteiks darbu visiem apgabalu komiteju darbiniekiem, jo apgabalu komitejas likvidēs. Karā kritušo, mirušo un bez vēsts pazudušo kartotēka pārcelta uz Valkas nometni, kur arī pieprasāmas visas apliecības un izziņas. Par kartotēkas pagaidu pārzini pieņēma V. Reinfeldu. — Par 4. LCP vēlēšanu sagatavošanas darbiem referēja CVK priekšsēdis zv. adv. A. Skujskubre un par revīzijām 1. apgabalā E. Liepiņš, bet P. Greizis ziņoja, ka Frankfurtes radiofons 18. novembrī no pl. 14,45—16 pārraidīs Latvijas valsts svētkiem veltītu programmu ar uzrunu latviešu valodā un latviešu mūziku. LCK i. n.

„Nav aptverams, ko mēs izciešam"

„Pretestība Baltijas valstīs" saucas „Chicago News" korespondenta Sparka raksts „San Francisco Chronicle" 26. oktobra numurā, kuŗā apskatīta partizānu darbība Igaunijā. Sparks konstatē, ka „pretēji Hitlera laika pretestību kustībām, šai pretestībai trūkst oficiālās ārzemju draugu palīdzības." Aprakstot tipisku partizānu grupu darbību un iemeslus, kāpēc tie pievienojušies pagrīdes darbībai, viņš norāda, ka partizāniem gan maza nozīme, bet tie radot Igaunijas iedzīvotājos cerību sajūtu.

Augsburgas „Die Tagespost" 9. novembrī atreferē lietuviešu nelegālā ceļā Vācijā nogādāto palīdzības saucienu pāvestam. „Franckas iznīcības draudos, izbadējušies, bez visprimitīvākām cilvēku tiesībām un atgriezti no pārējās kristīgās cilvēces, mēs lūdzam Jūsu palīdzību un atbalstu. Laimīgi ir tie, kas atdusas zem zemes, jo tie nekā vairs neredz un nedzird, kas notiek dzimtenē. Cilvēka fantazijai nav iespējams aptvert, ko mēs izciešam ..."

Pirmie var sākt posties

Pirms mēneša Bavārijas DP nometņu ev. lut. mācītāji reģistrēja izceļot gribētājus uz ASV. Atsaucība bija ļoti dzīva. Pirmās atbalsis šai reģistrācijai tagad sasniegušas nometnes — no IRO apgabalu mītnēm nometnes saņēmušas pieprasījumus sniegt tuvākus datus par atsevišķām ģimenēm un personām. Paziņojumos norādīts, ka šiem cilvēkiem galvojumus sagādājusi Luterāņu nacionālā padome (National Lutheran Council).

Kleinkecas latviešu nometnē pieprasīti dati par 36 personām. Šeit ietilpst gan ģimenes, no kuŗām vecākam ģimenes galvam ir 64 gadi un 4 nepieauguši bērni, gan vieninieki. Vadoties no iepriekš uzdotajiem datiem, spriežams, ka izvēlētas personas, kas strādājušas lauksaimniecībā. Divām vieninieccēm gan pirmais arods bijis skolotāja un biroja darbiniece, taču nākamais ir mājsaimniecība resp. lauksaimniecība.

Kandidātiem jāizpilda veidlapas un jādod abu roku visu pirkstu nospiedumi. Paskaidrojumā teikts, ka pirkstu nospiedumus sūtīs īpašam institūtam Berlinē. Līdz turpmākam kandidātiem vēl jāpaliek savās nometnēs. Kad būs jāierodas ASV komisiju pārbaudēs, ziņos IRO.

Z. B.

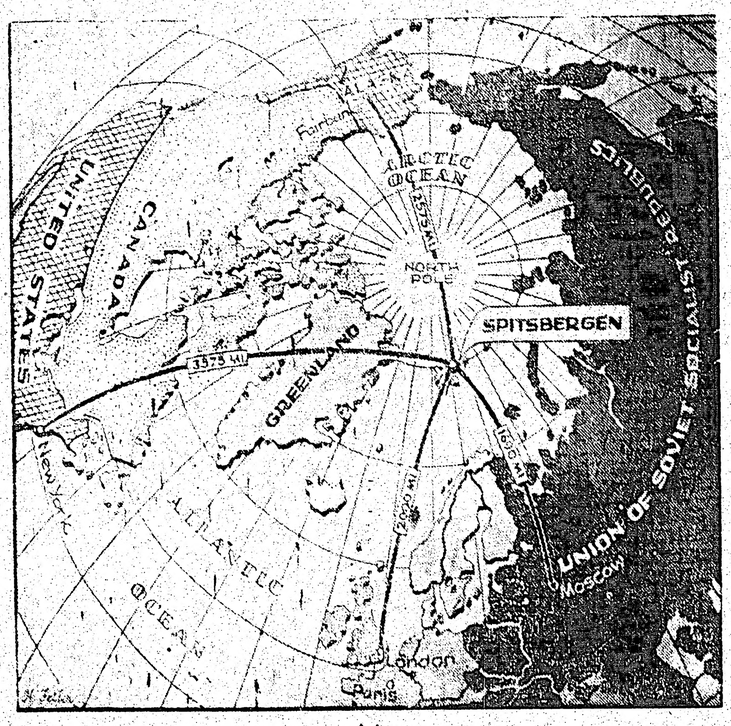

Kas notiek Špicbergenā

Noslēpumaini darbi polārās nakts aizsegā

To valstu vidū, kas varētu pievienoties Atlantijas paktam, arvien minēta arī Zviedrija, Norvēģija un Dānija, arī Portugale un Islande. Uzņemot Skandināvijas valstis paktā, pārējiem signatāriem, bet it sevišķi ASV, rastos jauni pienākumi, bet drošības sistēma iegūtu arī kaut ko svarīgu. Šis „kaut kas" ir Špicbergenas salas.

Špicbergenas achipelāgā ietilpst astonas salas, kuŗu kopplatība par 2000 kv.km pārsniedz Latvijas lielumu. Salas atrodas tikai 650 km no ziemeļpola un ir vistālākā vieta ziemeļos, kur dzīvo cilvēki. Gandrīz pus gadu Špicbergenā valda polārā nakts, un septiņus mēnešus gadā ar to iespējams sazināties vienīgi telegrafiski. Dzīve tur ir skarba un grūta, Špicbergenā nedzied neviens putns, neaug neviens koks, vienīgi ledusālcis, polārais zaķis un sīkstā tundru sūna liecina par vegetāciju. Bet cilvēks nereti pratis iekārtoties vēl sliktākos klimatiskos apstākļos. Un Špicbergena izrādījusies šo pūļu vērta.

Te ir ogles, kas tik nepieciešamas norvēģu kuģniecībai un rūpniecībai, kāpēc apmēram 1200 norvēģu kalnrači Špicbergenā dzīvo cauru gadu. Netālu no viņiem „rok ogles" arī 600 krievu. Citi apgalvo, ka to skaits pārsniedzot 2000. Tajā pašā laikā norvēģi konstatējuši, ka līdz šim vēl neviens kuģis ar Špicbergenas oglēm nav aizbraucis uz Padomju Savienību.

Oficiāli Špicbergena skaitās vienīgā neitrālā vieta starp ASV un Padomju Savienību ziemeļarktikā. Bet ne tāpēc šī territorija tik iekārojama. Jāpamet tikai skats kartē, lai saprastu, cik liela stratēģiska nozīme ir šīm drūmajām salām. Līdz Alaskai no Špicbergenas ir 3200 km, bet līdz Ļeņingradai 2400 km. No Špicbergenas iespējams apdraudēt Lielbritanijas svarīgos kuģniecības ceļus uz ASV un Kanādu. Ja te izdotos nostiprināties Padomju Savienībai, līdz britu flotes atbalsta punktam Skapa Flovā paliktu vairs tikai 1600 km. Bez tam tālajām ziemeļu salām ir vēl ļoti svarīga meteoroloģiska loma. Pagājušajā karā Vācija visiem līdzekļiem mēģināja nostiprināties Špicbergenā, ne vien lai apdraudētu satiksmi ar Murmansku, bet vēl vairāk tāpēc, lai iegūtu laika ziņas, kas tik nozīmīgas aviācijai.

Špicbergenas archipelāgs pieder Norvēģijai. To atklāja vikingi 1194. gadā, lai gan Padomju Savienība tagad apgalvo, ka pirmie šais salās savu kāju spēruši krievi. 1920. gadā Parīzē parakstītais līgums nosaka, ka Špicbergenu nedrīkst nocietināt, tur nedrīkst stacionēt karaspēku un ikvienam norvēģu uzraudzībā iespējams salas saimnieciski izmantot. Šo klauzulu 1946. gadā veikli izmantoja krievi, deklarējot, ka viņiem ļoti nepiešamas Špicbergenās ogles, kas esot „vieglāk iegūstamas" nekā Urālos. Vienā no salām toreiz ieradās apmēram 600 krievu ogļraču un nodibināja Piramidā atbalsta punktu. Maskava jau 1944. gada novembrī sāka mest skatus uz Špicbergenu. Toreizējam norvēģu ārlietu ministram Trigvem Li Molotovs ieteica „revidēt Parizes nolīgumu" un paredzēt arī Padomju Savienībai „zināmas tiesības". Lī to laikam arī apsolīja, kāpēc vēlāk Maskava tik ļoti iestājās, lai viņu ievēlētu par UN ģenerālsekretāru.

Savas prasības Molotovs atjaunoja arī vēlāk un ierosināja tagadējam Norvēģijas ārlietu ministram Langem „Špicbergenas kopīgu aizsardzību". Stortings šo prasību katēgoriski noraidīja. Maskavu tās tomēr nav kavējis Špicbergenā rīkoties uz savu roku. Vēl šī gada maijā padomju laikraksts „Krasnij Flot" iespieda rakstu, kuŗā apsolīja „ātrā tempā pacelt Špicbergenas saimniecību". Ledus fjordā ieradās krievu ledlauzis „Herkules", it kā lai uzraudzītu ogļu transportus uz Padomju Savienību. Bet šī „uzraudzīšana" beidzās gandrīz traģiski. 500 t „lielais" kuģelis iesala ledū, un norvēģu ledlauzim „Aasenfjord" tikai ar grūtumiem izdevās to atbrivot. Līdzīgi klājās arī 3500 t lielajam padomju kuģim „Kirovogorod", kas atveda uz Piramidu pārtikas līdzekļus, bet, pēc norvēģu novērojumiem, aizbrauca atpakaļ bez nevienas ogļites.

Pa to laiku Piramidā turpinājās noslēpumaini darbi polārās nakts aizsegā. Norvēģijas uzraudzības iestādes vēlāk konstatēja kādu lielu padomju kuģu karavānu, kas arī esot atvedusi „pārtiku". Oslo domā, ka krievi uzsākuši Špicbergenā nocietināšanas darbus.

Piramidas ogļraktuvju direktors ir kāds Naomkins, kas perfekti runājot angliski un visiem līdzekļiem mēģinot nodibināt ciešāku kontaktu ar Špicbergenas gubernātoru, pazīstamo norvēģu literātu Haakonu Balstadu un meteoroloģiskās stacijas ļaudīm. Ir zināms, ka arī daudzi citi krievi, kas atrodas Špicbergenā, labi runā vāciski un angliski, bet tie parasti sakās pārvaldām vienīgi krievu valodu. Par lielu pārsteigumu Norvēģijai, Padomju Savienība šogad pēkšņi paziņoja, ka iecēlusi par konsulu Špicbergenā kādu Fechtinu. Nevienai citai valstij diplomātisko pārstāvju tālajās ziemeļu salās nav. Vienīgi Lielbritanijai ir konsuls Ziemeļnorvēģijā, Tromsē, bet šī vieta atrodas 780 km attālumā no Špicbergenas. Bet britu konsuls vēl nevienu reizi nav spēris savu kāju tālajās salās.

Pēdējā laikā krievi pasākuši intensīvi nodarbināt arī norvēģu telegrafa staciju Špicbergenā. Bet neviens nezina, kādas ziņas tiek raidītas uz Maskavu, jo telegrammas ir šifrētas. Kāds norvēģu politiķis izteicies: viņam liekoties, ka Maskava salās vairāk interesējas par stratēģiju nekā par oglēm.

NZ, IA

DARBS ASV FABRIKĀ

VĒSTULE LATVIJAI NO ČIKAGAS

Jau vairāk nekā gadu strādāju Čikagas fabrikā, kuŗā gatavo elektriskos putekļu sūcējus, gludinātājus, dažādus motorus uc ražojumus. Darbs sākas pl. 7 rītā. Ierodoties fabrikā, katram strādniekam jāapzīmogo sava darba kārtīte. To ieliek pie sienas piestiprinātā speciālā pulkstenī un uz kartes uzspiežas tieši tas laiks, kad esat ieradies darbā. To pašu dara mājās ejot. Tā karte skaidri parāda, cik ilgi strādnieks bijis darbā. Pēc šīs kartes tad aprēķina izpeļņu. Pl. 9.15 ir 15 minūšu pārtraukums brokastīm, bet pl. 11.40 sākas pusdienas laiks, kas ilgst 35 minūtes. Darbs beidzas pl. 15.30. Ja nostājas pie fabrikas lielajām durvīm, tad aina tāda pati kā dzirnavās, kur dzirnavnieks tukšajos maisos pilda miltus. Te ir daudz kastu, kuŗās iesaiņo gan ,dārgākus, gan lētākus aparātus, lai ar auto tos aizvestu uz veikaliem un stacijām.

Viss darbs iekārtots pēc slīdošās lentes sistēmas. Pirmais strādnieks no attieciga nodalījuma izņem izstancētu ietvaru, teiksim cilindra veidīgu aluminija cauruli, kuŗā daudz vītņu un caurumu, un iestiprina caurulei tikai kādu skrūvi, vai citu daļu, tad caurule pa slīdošo lenti nonāk pie nākamā strādnieka. Tas atkal kaut ko padara un caurule ceļo tālāk. Tā tas rit nepārtraukti. Pie pēdējā strādnieka izveidots ne tikai gatavs aparāts, bet tas arī jau pārbaudīts un to atliek tikai iesaiņot kastē, lai atkal pa slīdošo lenti, cauri fabrikas vairākiem stāviem, aizslidinātu tiesi uz izsūtīšanas nodaļu. Ir tomēr arī darbi, kurus pēc lentes sistēmas nevar veikt, jo daudzus un dažādus priekšmetus ražo ar spiedes aparātiem, tikai pēc tam nodot uz lentes.

Eiropā bieži dzirdēts, ka Amerikas rūpniecības esot ārkārtīgs darba temps, kas cilvēku ātri padarot darba nespējīgu. Jāsaka, ka vienā ziņā tā arī ir, sevišķi smagajā rūpniecībā. Taču šis temps dod iespēju lielākai izpeļņai. Strādniekam, kas tikko iestājas fabrikā, pirmais atalgojums ir 70—90 centu stundā. Ja administrācija redz, ka cilvēks grib un var strādāt, algu attiecīgi paaugstina un tad izpeļņu vairs neaprēķina pēc stundu skaita, bet pēc izstrādāto priekšmetu daudzuma. Tas ir apstāklis, kas rada darba tempu. Jo vairāk pastrādā, jo lielāka izpeļņa. Pelna pieaug pat 1,30—1,50 dol. stundā. Ja gadās cilvēki, kas „rauj par visu naudu", tad gan grūti ticēt, ka tempu var ilgi turēt. Bet tomēr rauj. Ja vēl izdodas pastrādāt virsstundas, tad tīrā peļņa mēnesī paliek 230—250 dolaru, kas nekvalificētam strādniekam skaitās ļoti laba alga. Viss atkarājas no paša gribas un spējām. Cilvēks, kas negrib vai nevar ātri strādāt, paliek pie ierīcēm, kuŗas nav piešlēgtas slīdošajai lentei un arī peļņa tad daudz mazāka. Ir tomēr noteikts minims, kas jāveic zināmas dienas algas izpelnīšanai.

Algu gandrīz nekur neizmaksā skaidrā naudā, bet čekos. Tos pilsētās attiecīgās iestādēs jāiemaina, par ko atvelk zināmus procentus. Obligāti no algas ietur vecuma apdrošināšanas nodevu, kas gan ir ļoti maza. Jau stipri lielāks ienākumu nodoklis, apmēram 14% no algas. Pārējie atvilkumi ir pēc pašu gribas. Ja cilvēks nevēlas apdrošināties pret slimības gadījumiem, viņš var to arī nedarīt.

Fabrikas interesēs ir saistīt labus strādniekus. Kad jau apmēram gadu nostrādāts, strādnieku aicina iestāties fabrikas krājkasē. Tas nozīmē, ka katru nedēļu no algas atvelk zināmu summu, kādu strādnieks pats noteicis, bet ne vairāk par 2 dolariem. Par šo summu gadā maksā 6% un no fabrikas peļņas šādam strādniekam vēl izsniedz dividendes. Šos ienākumus var saņemt tikai pēc 5 gadiem. Ja aizejat no darba pirms 5 gadiem, tad izmaksā tikai ieguldījumu un procentus. Šādā ceļā daži strādnieki ticis pie prāvas naudas.

Fabrikā darba laikā ierodas dažādi tirgotāji, kas piedāvā atspirdzinošus dzērienus, saldumus, cigaretes utt. Siltā laikā iecienīts saldējums. Arī fabrikā ir automati, no kuriem var izņemt dzērienus, šokolādi, riekstus, kožļājamo gumiju un cigaretes. Var dabūt pat siltu kafiju. Fabriku skalruņos pastāvīgi iespējams noklausīties pieslēgumus no visām ievērojamākām sporta sacīkstēm. Ļoti iecienītas derības par zirgu sporta sarīkojumiem. Darbu apstākļu dēļ daudzi cilvēki tās nemaz neapmeklē, bet ērti pieejamās vietās iemaksā naudu derībām. Tās dažam labam strādniekam paņem lielu daļu no grūti pelnītās naudas. Galvenais sarunu temats fabrikā ir par izpeļņu, sportu un derībām.

Ļoti daudz ir poļu strādnieku. Nodarbināts arī kāds kaukazietis, kas priecājas, ka ar viņu varu sarunāties krieviski. Savādi, ka fabrikas meistaru vidū pārsvarā vācieši. Kaut ko iemācīties grūti, jo katram strādniekam jāveic savs speciāls un šaurs darbs, pie kam tas jāstrādā gadiem ilgi. Izglītoties var vakaru skolās, kas Amerikā ļoti populāras, arī bez maksas. Mūsu fabrikā daudzi cilvēki strādā jau 25 gadus un pat vēl vairāk. Ziemsvētkos saņemsim gratifikāciju. Atkarā no nostrādātajiem gadiem tā būs 10—60 dolaru.

Čikagā, novembrī.

Edgars Līdums

Latvija garā un patiesībā

(Turpinājums no 1. lpp.)

zelta birzs skanēšanu, kad viņš pūš vara tauri, būtu mazvērtīgāka. — Tāpat tas ir ar jaunlaiku mākslas darbiem. Skalbes dzejolis par bāliem sila pulkstenīšiem, kas uztver tālu zvaigžņu starus, galu galā nav mums mazāk dārgs par Daugavas viļņu dunošajām vārsmām. Itin viss, kam pieskāries latviešu radošais gars, kļūst par mūsu garīgās Latvijas īpašumu, ja vien šis gars bijis vienots ar patiesu talantu.

Negantie gadi mūs izmētājuši pa visiem pasaules vējiem. Bet tie sējuši arī nesaderību pašu starpā. Vai nebūtu laiks domāt ne vien par to, kad un kā atgriezīsimies, bet arī par to, kā sastapsimies un sapratīsimies? — Vajadzēs saprasties, vajadzēs daudz ko piedot. Bet saprašanās un piedošanas vārdus nekur citur nav tik viegli rast, kā iecejot visai mūsu tautai kopīgās garīgās Latvijas pagalmā. Tur ir mūsu trešā dzimtene, kuŗp devās Raiņa Jāzeps, lai atrastu lielo taisnību, kas nojauc sienu starp taisno un netaisno.

Mūsu Mūžīgā Latvija, ko veidojis tautas kultūras gars, Latvija garā un patiesībā, tā ir vienīgā, kas mums palikusi. Bet, tajā dzīvodami, arvien vēl esam neatkarīgi pret visām debess pusēm, un laimīgs tas, kas tic, ka šī Latvija ir drošākais tilts uz tēva sētu nākamajā valstī.

Jānis Rudzītis

Mūsu lasītājiem

LATVIJAS VALSTS PROKLAMĒŠANAS ATCERES DĒĻ MŪSU LAIKRAKSTA NĀKAMAIS NUMURS IZNĀKS SESTDIEN, 20. NOVEMBRĪ. Latvijas apgāds.

K. Dziļleja

Senču lēmums

Ar sniegu un lietu ir atnākusi tumša rudens nakts. Sēdu savā trimdinieka kaktā un raugos melnajās logu rūtīs, kuŗās asi cērtas lietus pātagas. Reizēm nodreb rūtis, ārā gaudo vējš, kā vienīgais dzīvības elements nemierīgi plosidamies nakts melnumā.

Es klausos — ieklausos, un man liekas, ka es sen jau prastu šīs smagās elsas un gaudus. Tā elso vējš manā dzimtenē kapu kalna priedēs. Jā, kaut kur lūzt vēja raustītie un pērtie zari. Liekas pat — notraukto sveķaino zaru un skuju smarža iesitas man sejā.

Veļu laiks . . .

Un es aizmaldos dzimtenē. Es redzu tur kapu kalnus, kur atdusas mani senči. Sukturu kalns . . . Dzelzkalns . . .

Un tad es vairs nezinu, vai tas ir sapnis, vai nomods: viņi nāk, mani senči, palsām veļu sejām. Drūzmējas manā krēslainajā kaktā. Es pazīstu viņus visus, arī tos, kuŗus dzīvus nekad neesmu redzējis vaigā. Un viņi runā. Dobji un smagi krīt vārdi kā kapa velēnas.

Es klausos — ieklausos, un es dzirdu savu senču balsis.

Tas ir Bezdubeņu Ģirts, mans tālais sencis, kas pirmais paceļ balsi. Jā, tas ir viņš, gariem sirmiem matiem un kuplu bārdas vainagu pazodē. Cienīgs un lēns, kā jau brīvlaisto dzimtļaužu pirmais pagasta vecākais savā novadā.

„Kas valda manu zemi ezera kraujā?" viņš prasa. „Kas ar un sēj manās druvās, kur mežā posu gabalu pēc gabala, gainādamies no lāčiem un vilkiem, kas līda laukā no ezermalas brūkslāja? Tur tagad sveši ļaudis, tie runā svešu valodu. Kā tie drīkst vākt augļus manos tīrumos, kas bija lemti maniem bērniem un bērnu bērniem? Un tie svešie, vīzēm un čabatām kājās, nāk un bradā arī pa manu kapa kopiņu. Ir druva, ir kapsēta — visa zeme ir svēta. Bet tiem nekas nav svēts, to šķībacainais dzimums piegāna visu mūsu zemi, pašas Laimas mums lemto un svētīto zemi . . ."

Es klausos — ieklausos. Viņš runā kā apsūdzētājs bargā balsī.

Bet aiz viņa pleca es redzu savu vectēvu, sīku, pazemu vīriņu, kailu galvas vidu, rūpju izvagotu pieri. Viņš ir varenā Bezdubeņu Ģirta pēctecis trešajā augumā. Ģirta mazdēls, viņa tēvs, kā dzimtas jaunākā atvase nokļuvis bezzemnieku, rokpeļņu kārtā. Bet mans vectēvs atkal ir posis druvas un līdis līdumu lielā purva malā un celmainē jumis jumtus savām pirmajām ēkām. Viņam pie rokas esmu spēris savus pirmos soļus, viņš man taisījis bērna pastaliņas, un viņa zābakos esmu sācis savas skolas gaitas. Viņš bija sīkstāks par tiem celmiem, ko viņa rokas vēl bērnībā plēsa laukā no šaurajiem lauciņiem un krāva gaŗās grēdās gar ežmalēm.

„Vectētiņ, es tevi pazīstu!" man gribas izsaukties. Bet viņš pats jau pirmais sāk runāt.

„Es prasu taisnu tiesu!" viņš iesāk kā citreizējais kalpu kārtas runasvīrs. „Kā sveši ļaudis kā mūdži var ieviesties mūsu purva malā, kur katra pēda slacīta maniem sviedriem? Tu taču vēl atceries — pats ar savu bērna rociņu tu slaucīji man pieri, kad atelpai atkritu uz ežas? Un es teicu tev: zeme prasa sviedrus, ar tiem tā nopirkta uz mūžu mūžiem. Es prasu taisnu tiesu, savu sviedru tiesu! . . ."

„Jā gan, mēs prasām savu sviedru tiesu!" — aiz viņa nodun reizē vairākas balsis.

Es klausos — ieklausos. Tur runā vēl citi purva malas līdumnieki. Arī tos es pazīstu: visi mūsu kaimiņi, mīļie krusttēvi. Atceros, kā vienu pēc otra, jau pirms mana vectēva, aizvadīja uz Dzelzkalna kapsētu. Viens mira tīrumā, izlauztā celma sadragātām krūtīm, otrs saļima zem labības nastas, riju sērdams, trešais pakrita plēsuma vagā . . . Te nu nāk viņi visi, prasa savu sviedru un asins tiesu.

Un tad — aiz viņiem vistumšākajā kaktā iezibas divas acis gluži melnā, kā sodrējiem klātā sejā. Ā, arī tās es pazīstu. Tas ir Pēkas kalējs, manas mātes vectēvs. Manā bērnībā viņš dzīvoja joprojām nostāstos kā vīrs ar varenu roku spēku. Bet viņa kaldinātie rīki ar gaumīgiem rakstiem glabājās no paaudzes uz paaudzi kā slavena meistara piemiņa. Arī viņš paceļ savu balsi.

„Tie bija mani lemeši, kas plēsa un irdināja šo zemi. Tie bija mani cirvji, kas gāza kokus, tēsa baļķus un uzcirta ēku pēc ēkas. Tās bija manas atslēgas, aiz kuŗām glabājās druvu briedums klētīs. Un vai tu nezini, ka tā bija tā pati mana lakta un mani veseri, kas dimdēja, kad jaunekļu rokas kala ieročus savai brīvības cīņai lielajā Piektajā gadā? Kur nu ir tā brīvība? Jaunā verdzībā smok visa zeme. Vai kāds dimdina atkal manu laktu? . . ."

Es klausos — ieklausos. Dun — dun — dun . . . Cauri vēja auriem es dzirdu atkal dimdam Pēkas kalēja laktu.

Un viņi visi klausās.

Dun — dun — dun . . . Dun — dun — dun . . .

Kaut kas dun, kaļ ieročus jaunām cīņām par senču zemi, par brīvību.

Un tad pēkšņi manu senču palsās sejas kļūst gaišas, tās iestarojas savā gaismā. Un viņi runā, sasaucas. Paceļas rokas kā zvērestam.

„Tā zeme ir mūsu!" viņi sauc. „Mūsu uz mūžu mūžiem! Brīvojiet, sargājiet to jūs, kas esat dzīvi!"

Es klausos — ieklausos. Kā pavēle skan mūsu senču lēmums, ko pavada kā tālu zvanu skaņas:

Dun — dun — dun . . . Dun — dun — dun . . .

LCP vēlēšanās Bavārijā uz 9 vietām 31 kandidāts

Latviešu centrālās padomes vēlēšanās, kas notiks no 25.—27. novembrim, Bavārijas apgabalā pieteikts 31 kandidāts. Iesniegšanas kārtībā tie ir: H. Klarks, V. Lambergs, L. Rozentālš, J. Venners, J. Druva, J. Goldmanis, E. Andersons, H. Upītis, J. Lavenieks, V. Reimanis, J. Turks, E. Stīpnieks, V. Voitkus, R. Poruks (Erlangena), A. Šnornieks, J. Amtmanis, K. Lejasmeijers, K. Karūsa, A. Karnāts, St. Sakins, A. Ķinbergs, A. Panders, P. Starcs, O. Kārkliņš, J. Bormanis, A. Reins, Z. Lazda, A. Rudzis, J. Rutmanis, P. Ducmanis un J. Poruks (Fišbacha). No šiem kandidātiem Bavārijas apgabalā ievēlami 9 LCP locekļi.

Rūpējas par bezmaksas izceļošanas iespējām latviešu ogļračiem Beļģijā

Sūtnis Dr. M. Valters lūdzis IRO pārstāvību Parīzē ieskaitīt latviešu ogļračus Beļģijā tajā bēgļu grupā, kuŗai tālākās izceļošanas gadījumā samaksā ceļa izdevumus. IRO šo lūgumu pašreiz apspriež. Mūsu ogļrači priecājas, ka sāk piepildīties daži IRO agrākie solījumi, jo daudzās raktuvēs jau atmaksā par ģimeņu transportiem atvilkto naudu. Dažās raktuvēs DP saņēmuši arī ģimeņu piemaksu par pirmo trīsmēnešu periodu, kad ģimenes vēl bija Vācijā.

Latviešu ogļraču apvienības Beļģijā 1 gada darbības atceres pilnsapulcē nācās konstatēt, ka nav izdevies apvienoties ar Latviešu ogļraču biedrību un tā mūsu 500 ogļračiem joprojām ir 2 organizācijas. Par LOAB priekšsēdi ievēlēja līdzšinējo K. Erkenu, bet valdē A. Bērziņu, O. Švarcbachu, J. Vanagu un P. Āboliņu.

4. decembrī LOAB pašpalīdzības fonds rīkos plašu mantu loteriju. Tīrais atlikums paredzēts latviešu invalīdu un organizācijas slimo vai negadījumos cietušo biedru atbalstam.

DIVU NOBEĻA PRĒMIJAS LAUREĀTU GODINĀŠANA

LATVIJAS LĪDZSTRĀDNIEKA VĒSTULE

Svinības Mancesterā

Nobeļa prēmiju fizikā šogad piešķīra angļu fiziķim, Mančesteras universitātes profesoram Bleketam. Viņš kļuvis pazīstams ar saviem pētījumiem par atomu skaldīšanu un par kosmiskiem stariem. Tieši kosmisko staru nozarē Blekets ar saviem līdzstrādniekiem pēdējos gados sasniedzis izcilus panākumus. Bleketa vadībā institūtā izdarīti nozīmīgi jaunināJumi šo noslēpumaino staru pētīšanas metodikā — atklāta vesela rinda jaunu faktu par šo staru saceltām atomu kodolu sabrukšanas reakcijām.

Kosmiskie stari ir visenerģiskākie no visiem līdz šim pazīstamiem materiālo staru veidiem; tie šķērso pasaules telpu vienmērīgi, un to avots nav zināms. Kosmiskie stari viegli izspiežas cauri ne vien zemes atmosfairai, bet spēj izlauzt ceļu pat cauri bieziem zemes slāņiem, metriem biezām betona kārtām un metallu plāksnēm. Uzdurot zemes vielu atomu kodoliem, tie pēdējos saskalda, pie kam katrā tādā sadursmē rodas jaunu starojumu centrs. Ja kosmisko staru intensitāte, t. i. raidīto daļiņu daudzums, pēkšņi strauji palielinātos — tie viegli sagrautu visu zemes materiju. Par laimi kosmiskie stari plūst vienmērīgi un enerģiskās daļiņas tikai šur un tur pa retam sagrauj kādu atomu. Cilvēka spēkos nav ietekmēt šo mīklaino staru intensitāti, tādēļ visas runas par šo dabas parādību izlietošanu militārā technikā ir bez pamata.

Profesors Blekets ir jau trešais Mančesteras universitātes fiziķis, kas saņem Nobeļa prēmiju. Viņš ir slavenā Brega (Bragg) pēctecis. Bregs saņēma savā laikā šo augsto balvu par kristallu struktūras pētījumiem ar Rentgena jeb x-stariem. Visslavenākais no visiem trim laureātiem tomēr ir lords Rezefots (Rutherford), kuŗš šeit lika pamatus mācībai par atomu uzbūvi un izdarīja pirmos atomu māksligas skaldīšanas mēģinājumus. Lordu Rezefotu varam pamatoti uzskatīt par vienu no visu laiku lielākajiem zinātniekiem, un viņa vārdu var atrast katrā, pat populārā grāmatā, kur apskatīti zinātnes lielākie sasniegumi.

Jaunā Nobeļa prēmijas laureāta prof. Bleketa godināšana notika impozantajā Mančesteras Town Hall'ā (pilsētas valdes namā), kas ir viena no ievērības cienīgajām celtnēm šai lielpilsētā. Interesanti atzīmēt, ka goda vieta galvenā hallē piešķirta nevis kāda slavena karaļa vai kara vadoņa piemiņai, bet, pie galvenās ieejas mūs apsveica divi marmorā kalti zinātnes klasiķi — fiziķis Džūls (Joule) un ķīmiķis Daltons. Mančestera pamatoti lepojas ar šiem saviem slavenajiem dēliem vairāk nekā ar daudzajiem valstsvīriem, politiķiem, rakstniekiem, kas dažādos laikos nākuši no šejienes.

Mančesterā, 1948. novembrī.

Dr. B. J.

Zviedrijas Heidelbergā Upsalā

Pēc tam, kad kļuva zināms, ka Nobeļa prēmija ķīmijā šogad piespriesta profesoram Arnim Tiseliusam, vislaimīgāka jutās Upsala, zviedru Heidelberga, kur Tiseliuss promovēts un habilitējies un kur viņš vada vienīgo bioķīmijas katedru Zviedrijā. Turpat savas laboratorijas tuvumā, mazā dzeltenā mājiņā pilsētas nomalē, profesors arī dzīvo, vaļas brīžos, cik spēdams, nododamies ūdens sportam — burāšanai, peldēšanai, makšķerēšanai. 46 gadus vecais zinātnieks ir vidēja auguma vīrs, lielām brūnām acīm, sportista rokām un ļoti mierīgu, rāmu valodu. Viņa darba istaba ir ļoti maza un ļoti gaiša, atgādinādama verandu.

Prēmiju piešķiršanas brīdī profesors Tiseliuss piedalījās kādā zinātniskā apspriedē Geteborgā un tikai nākamajā dienā atgriezās Upsalā. Visa pilsēta bez kāda aicinājuma bija karogota, stacijā stāvēja studentu rindas un vēdināja savām baltajām cepurēm. Viens no studentiem teica runu, un profesoram un viņa kundzei pasniedza daudz puķu. Dzeltenajā koka mājiņā viņus sagaidīja desmitiem telegrammu un telegrafisku puķu velšu no visām pasaules malām. Ciemos pie dēla bija ieradusies arī profesora māte.

Par ko īsti profesoram Tiseliusam piešķirta Nobeļa prēmija? Tās ir divas ķīmiskās analizes metodes — elektroforēze un adsorpcijas analize. Ar elektroforēzes palīdzību iespējams sadalīt un analizēt ķīmiski trauslas un jūtīgas substances, piemēram, olbaltumu, hormonus, virusus uc. Elektroforēzes principu Tiseliuss tomēr neatzīst par savu, viņš „tikai" esot atradis tās izlietošanas iespējas ķīmiski ļoti jūtīgu vielu sadalīšanai un analizei.

Elektroforēzes metodei ir arī tīri praktiska vērtība, ar to gūti labi panākumi medicīnā un patoloģijā, pētot asins sērumu, kas savukārt svarīgi asins grupu pētniecībā un asins pārliešanā.

Arī adsorpcijas analize, otrs prēmiētais atradums, ir līdzīga rakstura. Ar tā palīdzību, piemēram, profesors ar saviem līdzstrādniekiem patlaban izdarot pētījumus, kam sakars ar bērnu triekas virusiem, bet par to profesors vēl nevēlas izteikties tuvāk.

H. B.

IZNĀKUSI
prof. Kārļa Kundziņa
monografija
KRISTUS
Cena DM 4.—
Grāmatu pasūtināma pie mācītāja Ed. Putniņa: (13b) Bayern, Kleinkötz b. Günzburg, Lettenlager. (211)

Alfrēds Dziļums

≈ SĒKLIS ≈

NO STĀSTU KRĀJUMA „MISAS PLOSTNIEKI"

(1. turpinājums)

Vakarā tiešām plostnieki kurināja atkal ugunskuru pie Sarkanā krasta. Doles pusē tuvu šalkoja tumšais egļu mežs, bet pāri plavām un vecupēm, Iecavas meža malā garlaicīgi rēja suņi. Šķiet, viņi zināja, kādi viesi sabraukuši . . .

„Klausies, Nīk, Duksis jau gaida! . ." gaŗais Jukums atkal smej. „Bet suns paliek suns, rej, bet nekož, drīzāk piesargies no meitām! Tās mežinieces te ložņā gar upmalu kā odzes pureņus lasīdamas, izceļ galvas un spīdina brūnās acis kā kazenāju ogas. Pašas sausas un izkaltušas kā bērza rikstes, to vien gaida, kad varēs tev iecirst pliķi, he, hē!"

Nikolajs valdīdamies kožļāja lūpas. Ko viņš te mūžam grab kā skalu kūlis? Tomēr ilgi viņš nespēja dusmoties, viņa raupjo plostnieka sirdi bija pārņēmis kāds vārdos neizsakāms maigums, kas klājās pār viņu ik rītus un vakarus, gluži kā mīkstā Misas migla pār pavasaŗa dzīvības pilnajām plavām.

Bet Jukums vēl nebija beidzis. „Tomēr jāiet tev ir, ko tu citu iesāksi? Es tikai visu laiku gudroju, kur tu tiksi pāri. Paejies atpakaļ līdz Vāverstrautam, tur redzēju upē iekārušos līku alksni, tas tev noderēs . . ."

Un Nikolajs aizgāja. Svilpodams viņš attālinājās uz Vāverstrauta pusi, tad brīdi apklusa un sāka atkal no jauna, kamēr skaņa izdzisa Iecavas egļu tumsā. Toties mežmalas mājās sāka skaļāk riet suņi, sirdīgi raustīdami dzelzs važas. Beidzot arī tie draudzīgi iesmilkstējās un apklusa. Taču visur Nikolaju pazina gan suņi, gan bērni, gan greizsirdīgi puiši.

Pāri plavām nolaidās tumša nakts. Tikai pie Sarkanā krasta zem melnajām eglēm spīdēja plostnieku ugunskurs, un gaŗais Jukums, laizdamies snaudā, sniedza atkal saviem puikām sastrādātās rokas. Šonakt viņš gulēja vēl tālāk no mājām, tādēļ arī domas žiglāk vērpās turp.

Bet citu rītu Nikolajs atkal pirmais uzlēca uz plosta. Viņš veikli brauca tālāk līksms un starojošs. Vīri tikai nobrīnījās vien pa kuŗu laiku viņš guļ.

Miegs — ? Fiuvit! — Nikolajs pasvilpoja. Vai tagad bija vaļas gulēt, kad steidzīgie ūdeņi viņu nesa no viena ciema uz otru kā satrakoti zirgi? Ja pāris nakts stundas iznāca nosnaust, labi, ja nē, viņš pievēra acis apsēžoties tepat uz baļķa. Kad plosta priekšgals iedūrās krastā, viņš atkal veikli pietrūkās kājās un satvēra ķeksi. Viņam bija jāsteidzas tālāk, jo Plakanciemā gaidīja mīksta, balta gulta, no Olaines jau pavasaŗa vējš atnesa pilsētnieču smaržas. Visur viņam māja pretī maigas rokas kā ūdens rozes, kā rāmas lēpu lapas, kā padevīgās sēkļu niedres . . .

Kādreiz gaŗais Jukums līdzjūtīgi noskatījās draugā un teica: „Pagāns, tu vienreiz nokritīsi celmalā, tu paliksi viens kā sabraukts zaltis riteņa ēzē . . ."

„Kādēļ?" Nikolajs plati atvēra acis.

„Tādēļ, ka tu nedrīksti precēties, pagān! Tādēļ, ka tev visu mūžu būs jānoklimst kā apskabītam kokam!"

„Hā, hā!" Nikolajs valšķīgi smējās. „Nē, visas es nevaru apprecēt, nudien nē!" Puisis tiešām nezināja, kuŗa būtu īstā, kuŗai viņš visu mūžu varētu noturēties blakus — vai namsaimnieka meita Jelgavā, vai Milgrāvja bufetniece? Vai kāda no šīm meža rikstēm, upes niedrēm tepat Misas malā, kas viņam līgojas apkārt domās un nakts sapņos? . . .

Protams, Elīna viņu gaida visvairāk, to Nikolajs zina, jauž un saprot. Kā satumsa viņas acis, kad vakarrīt viņi šķīrās! Viņam kļuva baigi tajās ieskatīties.

Nikolajs zina, ko viņa domāja, kaut viņa klusēja kā pievakarē mežs. Viņš redz viņām visām cauri, visām viņām vērpās līdzi vienas domas — precē mani! — Kur nu! Ne viņš to var, ne drīkst. Tad viņš vairs nepiestās ne pie Sarkanā krasta, ne Plakanciemā, ne pie Dalbes tilta. Tad viņam katru vakaru būs jāmēro septiņi vai desmit kilometru uz mājām tāpat kā Jukumam. Tad radīsies arī puikas, sabirs viens pēc otra kā kartupeļi pār slieksni! Saskries ap galdu, mētāsies ar tukšām karotēm, līdz beidzot viņu pašu izkliegs no mājām laukā! Nē, Elīn, to es nevaru! — viņš runājās ar sevi. — To tu nevari no manis prasīt, tu nedrīksti nolaupīt manu mieru un putna brīvību!

Kad pirmie plosti tika aizvadīti līdz Lielupei, vīri pameta nolietotos ķekša kātus turpat upes krastā, bet paši steidzās atpakaļ uz vecumnieku mežiem, lai nolaistu vēl lejup pēdējos kokus pirms nebija iestājies vasaras sausums.

Tomēr upes līmenis jau tagad bija nokrities zemu, sausais sējas laiks kaltēja plavas un laukus. Mežos jau kūkoja dzeguzes, ik rītus rasainajās Misas plavās mirgoja jaunā zāle. Tādēļ arī pie Zīļu salas sēkļa plostnieki atkal mocījās dienām ilgi.

„Pie velna! Kas ir, ka nekust?" šoreiz kliedz Tīļu Nikolajs, gaidīdams, kamēr svešie plostnieki atbrīvos ceļu. „Cik ilgi te kaltīs sausā upes krastā?"

Arī Jukums noplāta rokas. Viņš mazliet brīnās par drauga steigu.

„Vai tad tu šoreiz — ?"

„Kas — šoreiz — ? Mani tur vēl negaida četri bērni!"

Jā, tie četri puikas! — gaŗais Jukums pēkšņi apklust un domā par mājām. Šovakar viņam būs jāaizstaigā, šovakar gan. Dievs vien zina, ko viņi patlaban dara? Varbūt saskrien mājās no lauka ar kaltām kājām, ar netīrām rokām, iegrūž degunus piena podā un sauc: „Mem, kas būs vakariņās?" — Jāiet, jāiet, sieva viena netiks ar tādiem vilcēniem galā! Un gaŗajam Jukumam nav vairs vaļas domāt par Nikolaju un Zīļu salas Elīnu. Viņš aizīet uz sēkli, izpētī, cik ilgi kaimiņiem pietiks darba, un tad aizslīd gar mežmalu, pārsviedis pustukšo maizes kuli pār pleciem.

Nikolajs paliek viens. Protams — puisis īgni norūc — Jukums aizīet atpakaļ neatskatījies, bet viņam jānīkst tepat kraštā taisni pretī Zīļu salai. Vai tie gulšņavas, miega vīri nevarēja iekerties Briežu tiltā, vai sagrūzt lāviņas vienu otrai blakus Vāverstrauta atvarā, bet nē, viņiem atkal jāuzsēžas taisni šajā vietā! Lūk, vai gatves galā Elīna jau nemāj ar roku? Protams, protams. Varbūt viņa nāks šurp un čukstēs, slēpdama acis — Nik, tu nu esi mani diezgan mīlējis, būtu tā kā laiks —'! Jā, to viņa varētu pateikt, šī mazrunīgā Elīna. Citādi viņa klusē stundām ilgi un laujas glāstiem kā līdz nesamanai noreibusi ostas meitene. Bet ja viņa ko saka, tad vārdi plūst mierīgi un pārdomāti, nē, tad viņa nebūt vairs nav tik naiva. Ja viņš neklausīs, viņa, protams, neskrāpēs un nekliegs, viņa tikai čukstēs un skatīsies viņa acīs tik padevīgi, ka viņam par to domājot vien kļūst nelabi. Kaut viņa labāk kliegtu un lamātos, pie tā viņš ir radis, cīnīdamies ar sēkļiem un viltīgo upi.

(Turpinājums sekos)

SAULIEŠA
DARBU IZLASE
grāmata jauniem un veciem
SATURĀ:
Stāsti
Aiz sniega un tumsas,
Purvā,
Nelaime,
Soda diena,
Veļu tiesa,
Noslēpums.
Dzejoļu izlase
Teodora (T. Zeiferta) apcere par
Saulieti
Jāņa Zvirbuļa autora ģīmetne un
illustrācijas
Cena DM 3.80
Pieprasiet šo vērtīgo grāmatu nometņu grāmatnīcās. Vairumā LATVIJAS APGĀDĀ, Günzburg Do. Marktplatz 25.

Chronika

Amerikāņu joslas latviešu rakstnieku dienu 5. decembrī Eslingenā latviešu teātra zālē rīkos Latviešu preses b-bas amerikāņu joslas kopa. Tad pat notiks arī kopas biedru sapulce. Rakstnieku dienas rīkotāju komisijā piedalās redaktori J. Kadilis un J. Porietis un biedrības sekretārs red. L. Švarcs.

Elza Žebranska uzņēmusies Nujorkas latviešu ev. lut. draudzes kora vadību. Līdz šim kori vadīja prof. V. Stots.

Latviešu daillamatnieku darbu skati, ko 8252. latviešu darba rotas protektorātā rīko Minchenes latviešu salons, 18. novembrī atklās Bad-Nauheimā.

Rakstu krājums Daugavas Vanagi iznācis K. Krūkliša redakcijā. Krājums ietver V. Januma, K. Skalbes, Andreja Egliša, V. Strēlertes, Fr. Dziesmas, Z. Lazdas, A. Plensnera, P. Aigara, Ed. Virzas, A. Dziļuma, V. Tomas, V. Mores, Fr. Gulbja, V. Veldres, Plūdoņa, J. Jaunsudrabiņa, E. Raistera, J. Medeņa, K. Dāles, J. Miesnieka, V. Cedriņa, A. Dagdas, Raiņa, H. Vītola uc. darbus, no kuŗiem daļa ir pārspiedumi. J. Ozdra vāks un zīmējumi. Krājumu izdevis aprūpes b-bas „Daugavas Vanagi" apgāds Latvijas valsts dibināšanas 30 gadu atceres dienas gadījumā un tas velīts varonīgara apcerei.

Jaunais tenors [illegible] Maršaus pieteicies izceļošanai uz Austrāliju.

Pussimts latviešu ierodas Čilē

VĒSTULE LATVIJAI NO SANTIAGO

Čilē ieradies otrs bēgļu transports no Eiropas. Atbraucēju vidū ir arī 6 latvieši, kas jau visi izvietoti Čīles dzīvi sākot, dažam iet labāk, kam sliktāk, bet visi iztikuši un apgādām apmierināti. Tautieši bieži apciemo manas mājas. Ar vislielāko interesi visi gaidām „Latviju" no tās 25. Gincburgas un kāri lasām notikumus, kaut laikraksts līdz šejienei nāk pa lieši 2 mēnešus. 20. novembrī Čīles latvieši pulcēsies Santiago, un tad atcerēsimies brīdi, kad pirms gadiem pasaulei proklamēja neatkarīgo Latviju.

Pirms nedēļas mūsu dzīvi satricināja dabas katastrofa. Atdzīvojās jau gar izdzisušu domātais vulkāns Villarika, apmēram 500 km dienvidos no Santiago. Vulkāna tuvumā izbūvēti ciemi un greznas viesnīcas. Kādā naktī vulkāns pēkšņi sāka grausloties. Izvirda uguns, kas atkausēja sniegu, un lāva kopā ar verdošu ūdeni applūdināja ciemus. Mazas pilsētiņas pārvērtās par trakojošām upēm un simtiem cilvēku aizgāja bojā. Izklausās dīvaini, bet daudzi ticēja par viņu nāvi, patiesībā par vulkāna izvirdumu, priecājās, jo tā viņi veldā it kā uz ilgāku laiku aizbēgt no ikdienas. Vienīgā nelaimē — zemestrīces, kas prasītu nesalīdzināmi vairāk upuru.

Liekas savādi, ka Eiropā tuvojas vasara, bet pie mums kļūst arvien aukstāks. Kalnos kūst sniegs, ienāk pirmās un ēdam pirmās zemenes.

Santiago, novembrī.

Edg. Laipenieks

Izcils latviešu kultūras notikums franču joslā

Pirmo vispārējo latviešu dziesmu svētku 75 g. atceri Vācijā pēdējā laikoja franču joslas tautieši. Rotveilas pilī 6. un 7. novembrī pulcējās Bebenhauzenas, Eslingenas, Memingenes, Rotveilas un Vurcachas kopas ar 150 dziedātājiem. Tos vadīja virsdiriģenti J. Dūmiņš, J. Austrums un T. Ilstere. Ap 500 apmeklētāju noklausījās 17 dziesmu.

Svētkus ievadīja ar dievkalpojumu, kuŗā spredikoja prof. L. Bērziņš un A. Piebalgs. Apvienotais koris J. Pālēna vadībā nodziedāja Dāvida 19. dziesmu un J. Austrums dziedāto Dieva lūgumu. Dievkalpojuma nobeigumā koris T. Ilsteres vadībā dziedāja Es Dievu lūgt par tevi, tēvuzeme, mācījos. — Dziesmu svētku koncertu ar uzrunu atklāja apgabala komitejas priekšsēdis A. Dūrne. Tautieši bija ļoti atsaucīgi, bēgās suminot dziedātājus un virsdiriģentus. Rīcības komiteja (A. Krūms, inž. J. Dāvis un A. Bērziņš) sūtīja m-me E. Baumanis, 56 Rue Michelet, Lorient-France.

KANADĀ: 1 dolars par eks. mēnesī. Pārstāvis: J. Batraks, 287 Palmerston Ave Toronto, Ont. Canada.

ZVIEDRIJĀ: 2 Kr. par eks. mēn. Pārstāvis: N. Segleniekš, Klubbacken 39/ Stockholm.

SLUDINĀJUMU MAKSA par vārdu
ASV un Kanādā - 5 centi, bet ne mazāk kā 1 dolaru par slud. Anglijā un Austrālijā — 1 fr., bet ne mazāk kā 3/sh par slud. Beļģ. Francijā — 10 fr. par vārdu, bet ne mazāk kā 25 fr. par sludinājumu. Zviedrijā — 10 ēras, bet ne mazāk, kā 2 kr. par sl. Šveicē — 15 ēras, bet ne mazāk kā 3 kr. p.

Uz neceltos traucējumi laikraksta kārtī apgādā, lūdzam maksātājus ārzemēs atjaunot abonementus savlaicīgi — ne vēlāk kā 15. datumam par nākošo mēnesi.

Laikraksta „Latvija" abonements ārzemēs

ASV: 1 dolars par eks. mēn. Pārstāvis: R. Taurinš, 156 East 28th Street Brooklyn, N. Y.

ANGLIJĀ: 2/6 Sh mēn. par eks. abonējot ceturkšņi vairāk par 3 eks. 3/— Sh mēn. par eks., abonējot individuāli līdz 3 eks. ieskaitot, eks. cena 4 d. Pārstāvis: A. Veiss, Wratting Common, Suffolk Nr Cambridge, Wrattling West-Wratting R. A. F. Airfield.

AUSTRĀLIJĀ: 3/— sh par eks. mēnesī. Pārstāvis A. Strazdiņš, River Street, Ormiston, Queanbeyan N.S.W. Australia.

BEĻĢIJĀ: 25 fr. par eks. mēn. Pārstāvis K. Erkens, 127, rue du Fleurus, Chatelet, Belgique.

DĀNIJĀ: 3. D kr. par eks. mēn Pārstāvis V. Bendrups, Flygtningelejr Prags Boulevard, Kobehavn S., Danmark.

FRANCIJĀ: 80 fr. par eks. mēnesī. Pārstāvis m-me E. Baumanis, 56 Rue Michelet, Lorient-France.

KANADĀ: 1 dolars par eks. mēnesī. Pārstāvis: J. Batraks, 287 Palmerston Ave Toronto, Ont. Canada.

ZVIEDRIJĀ: 2 Kr. par eks. mēn. Pārstāvis: N. Segleniekš, Klubbacken 39/ Stockholm.

LIS ≈

SAS PLOSTNIEKI

ajs zina, ko viņa domāja,
viņa klusēja kā pievakarē
Viņš redz viņām visām cauri,
viņām vērpās līdzi vienas do-
precē mani! — Kur nu! Ne
var, ne drīkst. Tad viņš vairs
ās ne pie Sarkanā krasta, ne
ciemā, ne pie Dalbes tilta.
ņam katru vakaru būs jāmēro
vai desmit kilometru uz
tāpat kā Jukumam. Tad ra-
arī puikas, sabirs viens pēc
kā kartupeļi pār slieksni!
s ap galdu, mētāsies ar tuk-
arotēm, līdz beidzot viņu pašu
s no mājām laukā! Nē, Elin,
nevaru! — viņš runājās ar
- To tu nevari no manis prasīt,
drīksti nolaupīt manu mieru
na brīvību!
pirmie plosti tika aizvadīti
ielupei, vīri pameta nolietotos
kātus turpat upes krastā, bet
teidzās atpakaļ uz vecumnie-
žiem, lai nolaistu vēl lejup pē-
kokus pirms nebija iestājies
s sausums.
ēr upes līmenis jau tagad bija
ies zemu, sausais sējas laiks
a pļavas un laukus. Mežos jau
a dzeguzes, ik rītus rasainajās
pļavās mirgoja jaunā zāle.
arī pie Zīļu salas sēkļa plost-
atkal mocījās dienām ilgi.
velna! Kas ir, ka nekust?"
kliedz Tīļu Nikolajs, gaidī-
kamēr svešie plostnieki atbrī-
ļu. „Cik ilgi te kaltis sausā
krastā?"
Jukums noplāta rokas. Viņš
et brīnās par drauga steigu.
i tad tu šoreiz — ?"
s — šoreiz — ? Mani tur vēl
da četri bērni!"
tie četri puikas! — garais Ju-
pēkšņi apklust un domā par
m. Šovakar viņam būs jāaiz-
, šovakar gan. Dievs vien zina,
ņi patlaban dara? Varbūt sa-
mājās no lauka ar kalšām
n, ar netīrām rokām, iegrūž de-
piena podā un sauc: „Mem,
būs vakariņās?" — Jāiet, jāiet,
viena netiks ar tādiem vilcē-
galā! Un garajam Jukumam
vairs vaļas domāt par Nikolaju
īļu salas Elīnu. Viņš alziet uz
izpētī, cik ilgi kaimiņiem pie-
darba, un tad aizslīd gar mež-
, pārsviedis pustukšo maizes
pār pleciem.
kolajs paliek viens. Protams —
s īgni norūc — Jukums aiziet
kaļ neatskatījies, bet viņam jā-
tepat krastā taisni pretī Zīļu
Vai tie gulšņavas, miega vīri
rēja iekerties Briežu tiltā, vai
ūzt lāviņas vienu otrai blakus
erstrauta atvarā, bet nē, viņiem
l jāuzsēžas taisni šajā vietā!
vai gatves galā Elīna jau ne-
ar roku? Protams, protams.
būt viņa nāks šurp un čukstēs.
dama acis — Nik, tu nu esi
i diezgan mīlējis, būtu tā kā
s —'! Jā, to viņa varētu pateikt,
nazrunīgā Elīna. Citādi viņa klu-
tundām ilgi un laujas glāstiem
līdz nesamaņai norcibusi ostas
tene. Bet ja viņa ko saka, tad
di plūst mierīgi un pārdomāti,
tad viņa nebūt vairs nav tik
va. Ja viņš neklausīs, viņa, pro-
s, neskrāpēs un nekliegs, viņa
i čukstēs un skatīsies viņa acīs
padevīgi, ka viņam par to do-
ot vien kļūst nelabi. Kaut viņa
ik kliegtu un lamātos, pie tā
š ir radis, cīnīdamies ar sēkļiem
viltīgo upi.

(Turpinājums sekos)

Chronika

merikāņu joslas latviešu rakst-
ku dienu 5. decembrī Eslingenē
viešu teātra zālē rīkos Latviešu
ses b-bas amerikāņu joslas kopa.
l pat notiks arī kopas biedru sa-
ce. Rakstnieku dienas rīkotāju
misijā piedalās redaktori J. Kadi-
un J. Porietis un biedrības sekrē-
s red. L. Švarcs.
Elza Žebranska uzņēmusies Nu-
kas latviešu ev. lut. draudzes ko-
vadību. Līdz šim kori vadīja prof.
Stots.
Latviešu daiļamatnieku darbu
āti, ko 8252. latviešu darba rotas
otektorātā rīko Minchenes latviešu
ons, 18. novembrī atklās Bad-
uheimā.
Rakstu krājums Daugavas Vanag
ācis K. Krūkliņa redakcijā. Krā
ms ietver V. Januma, K. Skaibes
ndreja Eglīša, V. Strēlertes, Fr
iesmas, Z. Lazdas, A. Plensne
Aigara, Ed. Virzas, A. Dziļuma,
Tomas, V. Mores, Fr. Gulbja, V
ldres, Plūdoņa, J. Jaunsudrabiņa,
Raistera, J. Medeņa, K. Dāles,
iesnieka, V. Cedriņa, A. Dagdas,
aiņa, H. Vītola uc. darbus, no kū
em daļa ir pārspiedumi. J. Ozola
ks un zīmējumi. Krājumu izdevis
rūpes b-bas „Daugavas Vanag
gāds Latvijas valsts dibināšanas
gadu atceres dienās ga
s veltīts varonīgaja
Jaunais tenors
eteicies izceļošanai uz Austrāliju.

Pussimts latviešu ierodas Čīlē

VĒSTULE LATVIJAI NO SANTIAGO

Čīlē ieradies otrs bēgļu transports no Eiropas. Atbraucēju vidū ir arī 49 latvieši, kas jau visi izvietoti darbos gan pilsētās, gan laukos. Jauno dzīvi sākot, dažam iet labāk, dažam sliktāk, bet visi iztikuši un pagaidām apmierināti. Tautieši bieži apciemo manas mājas. Ar vislielāko interesi visi gaidām „Latviju" no tālās Gincburgas un kāri lasām notikumus, kaut laikraksts līdz šejienei ceļo tieši 2 mēnešus. 20. novembrī visi Čīles latvieši pulcēsies Santiago un tad atcerēsimies brīdi, kad pirms 30 gadiem pasaulei proklamēja neatkarīgo Latviju.

Pirms nedēļas mūsu dzīvi satricināja dabas katastrofa. Atdzīvojās jau par izdzisušu domātais vulkāns Vilarika, apmēram 500 km dienvidos no Santiago. Vulkāna tuvumā izbūvēti ciemi un greznas viesnīcas. Kādu nakti vulkāns pēkšņi sāka sprauslot. Izvirda uguns, kas atkausēja sniegu, un lāva kopā ar verdošu ūdeni applūdināja ciemus. Mazas urdziņas pārvērtās par trakojošām upēm un simtiem cilvēku aizgāja bojā. Izklausās dīvaini bet daudzi čīlieši par viņu nāvi, patiesībā par vulkāna izvirdumu, priecājās, jo tādā veidā it kā uz ilgāku laiku aiztaupīta lielāka nelaime — zemestrīce, kas prasītu nesalīdzināmi vairāk upuru.

Liekas savādi, ka Eiropā tuvojas ziema, bet pie mums kļūst arvien karstāks. Kalnos kūst sniegs, ienākas kirši un ēdam pirmās zemenes.

Santiago, novembrī.

Edg. Laipenieks

Izcils latviešu kultūras notikums franču joslā

Pirmo vispārējo latviešu dziesmu svētku 75 g. atceri Vācijā pēdējie rīkoja franču joslas tautieši. Rotveilā 6. un 7. novembrī pulcējās Babenhauzenas, Eslingenas, Memingenas, Rotveilas un Vurcachas kori ar 150 dziedātājiem. Tos vadīja virsdiriģenti J. Dūmiņš, J. Austrums un T. Ilstere. Ap 500 apmeklētāju noklausījās 17 dziesmu.

Svētkus ievadīja ar dievkalpojumu, kurā spredikoja prof. L. Bērziņš un A. Piebalgs. Apvienotais koris J. Pālēna vadībā nodziedāja Dāvida 19. dziesmu un J. Austruma diriģēto Dieva lūgumu. Dievkalpojuma noslēgumā koris T. Ilsteres vadībā dziedāja Es Dievu lūgt par tevi, tēvuzeme, mācījos. — Dziesmu svētku koncertu ar uzrunu atklāja apgabala komitejas priekšsēdis A. Dzirne. Tautieši bija ļoti atsaucīgi, belgās suminot dziedātājus un virsdiriģentus. Rīcības komiteja (A. Krūms, inž. J. Dāvis un A. Bērziņš) lielo sarīkojumu, kas izvērtās par izcilu notikumu franču joslas latviešu dzīvē, izkārtoja teicami. Rotveilas tautieši koristiem ziedoja pārtiku un agronomei E. Strēlei, kas rūpējās par dziedātāju ēdināšanu, koris nodziedāja Te ir laba saimniece.

Reizē ar dziesmu dienu Rotveilā notika rakstnieku vakars. Tajā piedalījās prof. L. Bērziņš, V. Kalve, K. Zāle un H. Puriņš. Rakstnieku stundas nobeigumā sekoja Ev. Grāmatnieces 3 cēlienu komēdijas Jaunsaimnieka līgava izrāde.

A. Kriškāns

TĀ TAS NOTIKA

J. Goldmaņa atmiņas par Latvijas valsts dibināšanas pirmajiem mēnešiem

1919. gada 1. janvāris. Latvijas Pagaidu valdības pēdējā sēde Rīgā, pirms pārcelšanās uz Liepāju. Jo komūnistu spēki jau tik tuvu pienākuši galvalpilsētai, ka valdība to 2. janvārī atstāj. Vispirms tā apmetas Jelgavā, bet jau 4. janvārī nolemj ar studentu rotu doties uz Liepāju. Liepājā Pagaidu valdība ierodas 6. janvārī un jau 8. janvāra sēdē nolemj, ka īpašai delegācijai jādodas uz ārzemēm meklēt militāru un saimniecisku palīdzību. Nolemj, ka jābrauc ministru prezidentam K. Ulmanim, zemkopības ministram J. Goldmanim un finanču ministram K. Puriņam.

Kā noklūt ārzemēs? No vācu militārās valdības puses nāk negaidīti laipns piedāvājums — pārvest delegāciju automobilī uz Berlīni. Šī laipnība liekas aizdomīga, un, lai gan visi ir pārliecināti, ka tālāk par Rucavas mežiem jau netiksim un tur arī uz visiem laikiem paliksim, mēs piedāvājumu nenoraidām, bet tajā pašā laikā slepeni noorganizējam izbraukšanu arī ar dāņu kabelkuģiti. Ar šo kuģīti tad arī Liepāju atstājam 11. janvārī, lai dotos uz Dāniju.

Kopenhagenā mūs sagaidīja rakstnieks M. Liepa un sniedza vajadzīgo informāciju. Jau nākamajā dienā meklējām sakarus un iespējas dabūt militāru palīdzību. Ieradās dāņu pulkvedis ar vairākiem virsniekiem un kopēji sastādījām sarakstus, cik karavīru un no kādām ieročų šķirām tie būtu vajadzīgi. Norunājām, ka atkal tiksimies pēc pāris dienām, kad tie būs savus aprēķinus sakārtojuši.

Starplaikā telegrafiski sazinājāmies ar Meierovicu Londonā un Čaksti Francijā. Informējām arī dāņu presi par stāvokli Latvijā.

Noliktajā dienā dāņu virsnieki mums nodeva veselu žūksni papīru ar aprēķiniem, cik sanāk algas karavīriem, cik pabalstu kritušo ģimenēm, cik invalīdu pensijām utt. Beigās pateica, lai iemaksājot par 4 mēnešiem tik un tik daudz kronu, un tad šie sākšot karaspēka nosūtīšanu.

Prasība pēc iepriekšējās iemaksas satrieca visas mūsu cerības, jo naudas mums bija tikai tik, ka varam vēl aizbraukt līdz Stokholmai un atpakaļ uz Liepāju. Dažas dienas vēlāk nie delegācijas ieradās arī vācu muižnieku pārstāvji no Zviedrijas un arī piedāvāja palīdzību. Lai braucot tikai šiem līdz uz Berlīni un dabūšot naudu, cik vajaga. Un kādi tad būtu noteikumi? Tie esot pavisam viegli: lai pagaidu valdība iekļaujot tiem uz 10 gadiem Latvijas valsts mežus, lai šajā laikā nododot viņu rīcībā Latvijā ražotos linus un agrārjautājumā vini apņemoties 3 gadu laikā pārdot pēc tirgus cenām visas lauksaimnieciski izmantojamās muižu zemes, kas pārsniedz 300 hektarus.

Uz to mēs strupi un diezgan asi pateicām — nē. Nerunājot jau nemaz par mežu un linu nodošanu agrārais jautājums, tā teicām, vien ir tāds, ka godīgāki būtu atklāti pateikt: jūs, latviešu valdība, palīdziet mums kolonizēt jūsu zemi. Ja muižnieks varēs brīvi pārdot zemi pēc tirgus cenām, tad ar vācu kolonizācijas fondiem to iegūs vācieši un nevienam latviešu bezzemniekam nekad zemi savā īpašumā neredzēt. Ar to arī sarunas izbeidzās.

Pa šīm dienām, kamēr bijām Kopenhagenā, notika sarunas arī ar Angliju sūtni Dānijā par ieroču piegādi un ar Amerikas sūtni par pārtikas piegādi. Izredzes radījās labvēligas.

Aizbraucām uz Stokholmu. Meierovics ar Nacionālās padomes pilnvarām kabatā, braukdams uz Angliju, bija noorganizējis informāciias biroju, kurā darbojās rakstnieks Ieviņš un Antona jkdze. Tas seviški svarīgi bija tādēļ, ka še atradās arī Baltijas muižnieku centrs, kas visas lietas centās apgaismot no sava viedokļa, un jāteic, ne bez panākumiem.

Stokholmā tajā pašā viesnīcā, kur mēs, dzivoja arī Lietuvas finanču ministrs Jčass, ar kuru 5 gadus biju darbojies kopā ceturtajā Krievijas valsts domē. No Jčasa dabūju zināt, ka lietuviešiem ir labākas attiekšmes ar vāciešiem nekā mums un ka Lietuvas valdība saņēmusi pat lielāku financiālu atbalstu no Vācijas. Vēlāk, kad par to informēju K. Ulmani un K. Puriņu, radās doma, kai vajadzētu runāt ar Jčasu, vai nebūtu iespējams no viņa dabūt kādu daļu atbalsta arī mūsu karaspēka vajadzībām. No mūsu puses par sarunu vedēju izraudzījām Ulmani un viņš devās pie Jčasa. Pēc kādas stundas Ulmanis atgriezās un stāstīja, ka sarunas gan bijušas ļoti laipnas un draudzīgas, bet vēlamie rezultāti nav gūti. Norunājām, ka nākamajā dienā es vēl aiziešu pie Jčasa un ar savām ilggadīgām attieksmēm lūkošu noskaidrot, kas ir par kavēkli.

Kad iegāju pie Jčasa, tad ar pirmajiem vārdiem viņš to arī pateica. Viņam esot šaubas, ka šāds darījums varētu nonākt vācu ausīs un tad viņi, lietuvieši, nesaņemtu aizdevuma lielāko daļu, kas tiem vēl jāsaņem no vāciešiem. Citādi viņš ar sirds dedzību gribētu mums palīdzēt, jo galu galā mērķi kopēji. „Jūs es pazistu," viņš teica, „dodat goda vārdu, apsolaties, ka neviens par to nekad nezinās."

Priecīgs varēju doties pie Ulmaņa un Puriņa, un kad abi ar Ulmani pēc tam iegājām Jčasa istabā, tad viņš jau bija izgatavojis čeku par 5 miljoniem marku kā aizdevumu, kas saņemams Kaunā.

Norunājām, ka Ulmanis tieši no Stokholmas brauks uz Kaunu, bet mēs ar Puriņu uz Liepāju. Uz kuģa, ar kuru abi ar Puriņu braucām, uz Liepāju devās arī kādi trīs muižnieku pārstāvji. Pa visu brauciena laiku to izturēšanās bija bravurīga, tāda, it kā tie būtu tā īstā valdība, kas Liepājā sāks valdonīgi darboties. Kad kuģis pienāca Liepājas ostā un visi jau ar koferiem rokās drūzmējās pie kuģa malas, pirmais uz kuģa uznāca muitas priekšnieks Kaimiņš un paziņoja, ka neviens nedrīkst no kuģa noiet bez viņa atlaujas, izņemot abus ministrus, Goldmani un Puriņu. Muižnieki palika valēšām mutēm un ne bez pārsteiguma noskatījās, kā pie kuģa noejas, kad mēs ar Puriņu nokāpām, mūs sveica Latvijas karavīru sardze.

Ar šo braucienu tiešā sakarā ir arī Vidzemes landmaršala fon Strīka noziedzīgie nolūki. Strīks bija atvedis no Zviedrijas sazvērestības plānu gāzt Latvijas pagaidu valdību. Puču notika 16. aprīlī. Visu tās dienas priekšpusdienu ministrijas darbojās kā parasts, bet, kad pēc pusdienas pārtraukuma devāmies katrs uz savu ministriju, tad ielās redzējām neparastu vācu karavīru kustību. Mums gadījās iet grupā: Ulmanim, Puriņam, zemkopības ministra biedram Augustam Kalniņam un man. Norunājām neiet ministrijās, bet noskatīties, kas īsti notiks. Kad sāka jau novietot ložmetējus pret valdības namiem un nostādīt sardzes — tad vairs nebija šaubu par šādas rīcības nolūkiem. Tuvumā bija angļu militārās misijas majora Kenāna mājoklis. Ulmanis teica, ka iziešot tur ar majoru aprunāties, lai mēs pagaidot. Drīz vien ieradās vācu sardze un pilnīgi ielenca šo namu, tā ka vairs nebija ko domāt ne par iznākšanu, ne ieiešanu namā. Tā arī Ulmanis palika tur.

Kalniņš teicās aiziet pie kāda paziņas, mēs ar Puriņu devāmies uz advokāta Sīmaņa namu, kur bijām apmetušies. Naktī vācu karavīri izdarīja pagaidu valdības loceklu apcietināšanas. Tie bija dabūjuši jau rokā iekšlietu ministru Dr. Valteru, atnākuši arī uz Sīmaņa namu un aizveduši līdz Kalniņu, bet kā par brīnumu dzīvokli nebija gājuši līdz pēdējai istabai, kur atradāmies mēs ar Puriņu. Bija noticis tāds kuriozs, ka, meklēdami pēc mums, tie bija iegājuši šī paša nama otrajā stāvā pučistu valdības finanču ministra Seskova dzīvokli un, nelūkojoties uz tā protestiem, sākuši to vilkt sev līdz, uzstādamies, ka viņš ir viens no tiem, kas viņiem jāmeklē. Pēc tam ar Puriņu pārvietojāmies uz kāda sirsnīga baptista pusbūvē esošu māju.

Pēc pāris dienām pie mums ieradās Kārlis Sklbe un apņēmās aizvest līdz angļu kara kuģim, kas piestājies pie paša pilsētas krasta un kur jau daži no mūsējiem esot novietojušies. Galvenais esot tikt garām vācu karavijiem, kas atrodoties turpat aiz iežogojuma tauvas kas atdalīja zināmu laukumu pie angļu kuģa. Tuvojoties šai vietai, gandrīz vai pusatmuguriski virzījāmies uz priekšu, it kā vērotu laiviņā vācu karavijus, kas kēra ūdeni iekritušos airus. Pieķēši ar strauju pagriezienu pārlēcām tauvai un bijām pie angļu kuģa. No laužu pūļa, kas atradās aiz šīs tauvas pilsētas pusē, atskanēja skali aplausi un zobgalīgi saucieni vāciešiem.

Pēc tam, tiklab Ulmanis kā mēs citi, ar tvaikoniti pārbraucām kara ostā uz kuģa „Saratow", kas atradās sabiedroto eskadras ansardzībā. Saites ar cietzemi gan bija apgrūtinātas, bet gandrīz nekad pilnīgi nepārtrūka.

Jau 9. februārī uz „Saratow" bija nogādātas 5000 angļu šautenes ar vajadzīgo municiju, un Ulmaņa smaidošā seja liecināja, ka arī viņam Kaunā labi veicies. Kad viņš tiši vilcinādamies stāias pie kofera atvēršanas, tad redzējām tajā naudas paketes sarkrautas kā ķieģeļus. „Nu būs karavīriem zābaciņi," viņš priecājās. Jā, tai dienā mēs visi bijām prieka pilni par pirmo, reālo atbalstu mūsu cīņai. Protams, uz ārieni neviens „nezināja", no kurienes tas nācis. Tagad, pēc 30 gadu klusēšanas, es nejūtos vairs saistīts ar doto solījumu neizpaust šo lietuviešu palīdzību.

Laikmets, kuru Pagaidu valdība pavadija uz „Saratow", visu laiku cenzdamās diplomātiski - politiskā celā panākt valdības tiesību restaurēšanu, kam kā spēcīgs atbalsts pienāca klāt vācu spēku sakaušana pie Cēsīm — noveda pie tā, ka Pagaidu valdība 1919. g. 8. jūlijā atgriezās Rigā ar šo pašu vienos karogos plīvojošo „Saratow", tautas gaviļu sagaidīta.

J. Goldmanis

Latvietis iekārtojis saldumu fabriku

Pēc Vācijas kapitulācijas no koncentrācijas nometnes atbrīvoja Viktoru Krečmani. Viņš pēc tam Veisenburgā savā rīcībā ieguva sagruvušu noliktavu korpusu. Jau pirms valūtas reformas Krečmanis bija paspējis izremontēt sagrautos mūrus, bet pēc valūtas pārkārtojumiem dabūja kreditu vācu markās, jo izlabotās noliktavas izrādījās labs nodrošinājums.

Par jauno valūtu Krečmanis iegādājās nepieciešamās mašīnas un, būdams saldumu rūpniecības speciālists, atvēra saldumu un biskvītu fabriku. Tā tagad darbojas jau 6 nedēļas un nespēj paveikt visus pasūtinājumus. Fabrikas ierīces novērtētas uz 34.000 DM, bet tās ražošanas kapacitāte ir 50.000 DM mēnesī. Uzņēmumā strādā 60 cilvēku, to vidū arī DP. Pašreiz turpinās arī fabrikas paplašināšana.

I. R.

Kāpēc Grāfs Bernadots 1944. g. netika uz Maskavu

Savā pēdējā grāmatā „Ieroču vietā" nelaikis grāfs Bernadots, starp citu, apraksta gadījumu, kā viņš 1944. g. pūlējies iegūt vizu iebraukšanai Padomju Savienībā, lai tur kā Starptautiskā Sarkanā Krusta pārstāvis iepazītos ar kara gūstekņu stāvokli un tiem, ja iespējams, palīdzētu. Viņa lūgums atdūries uz padomju iestāžu parasto izvairīšanās un vilcināšanās taktiku.

„Kā zināms, prāvam skaitam baltiešu kara laikā izdevās aizbēgt uz Zviedriju," tālāk raksta grāfs Bernadots savā grāmatā. „Šis fakts, liekas, padomju valdību visaugstākā mērā uztrauca, un tā izteica vēlēšanos, lai baltiešus nosūtītu atpakaļ. Man norādīja, ka gadījumā, ja es kaut kā varētu veicināt šī jautājuma nokārtošanu Maskavai vēlamā veidā, šis fakts varētu labvēlīgi ietekmēt manu lūgumu pēc vīzas."

Bernadots uz tik netīru veikalu, protams, neielaidās. Viņš atbildēja, ka, pirmkārt, baltiešu jautājums neattiecas uz Sarkano Krustu un par to lems zviedru valdība, un, otrkārt, viņš dažādu citu iemeslu dēļ nevēloties šo jautājumu diskutēt. Rezultātā grāfs Bernadots, protams, vīzu nedabūja. 1945. g. pavasarī viņam paziņoja, ka viņa novietošana Maskavā radījusi nepārvaramus grūtumus, jo padomju galvaspilsētā neesot iespējams atrast viņam telpas.

„Newsletter"

Nometņu dzīve

NACIONĀLO Latvijas atvaļināto karavīru biedrības centrālās valdes prezidijs uzaicina visus Latvijas brīvības cīnītājus cieši apvienoties, lai iekļautos Cīnītāju apvienībā. Aicinājumā uzsvērts, ka gados vecie cīnītāji negrib palikt Vācijā, bet meklēt tālākās izceļošanas iespējas kopā ar gados jaunākajiem cīnītājiem, lai kopēji turpinātu rūpēties par Latvijas neatkarības atgūšanu. Apvienošanās reālizēšanai lūgts nometnēs dibināt NLAB kopas, tuvākus paskaidrojumus izprasot biedrības centrālās valdes sekretāriātam: (21a) Detmold, Heiligenkirchen 172.

ROKDARBU, mājturības un daiļamatniecības skatē Vervikas-Hetonas slimnīcā, Anglijā, pirmās godalgas piešķirtas latvietēm Elzai Vītoliņai un Sniķerei. Godalgoti arī M. Klabes, Z. Birnes un I. Birnes darbi.

VAIRĀKI lietuviešu ārsti, to vidū 3 no Tibingenas, ar IRO starpniecību dodas uz Palestīnu ārstēt arabus, kas kara apstākļu dēļ atstājuši savas dzīves vietas. Līgums pagaidām parakstāms uz 3 mēnešiem, pēc kam ārsti, ja vēlas, var atgriezties Vācijā. Atalgojums būs 250 dolaru mēnesī. Ārstus uz Palestīnu pārvedīs ar lidmašīnu no Marseļas.

VĒSTULES REDAKCIJAI

O. Akmetiņš, Ķīlē

VĒLĒTĀJI UN IEVĒLĒTIE

Nupat savā nometnē nomaksājam LCP „galvas naudu". Ar to vairums trimdinieku iedomājas, ka viņi visus pienākumus pret mūsu vēlēto pārstāvību paveikuši. Varbūt arī pārstāvības domā, ka tās visu paveikušas pret vēlētājiem nometnē.

Mūsu nometnes laudis gan gluži tā nedomā. Nometnē gada laikā nav ieradies neviens LCP vai LCK loceklis, kas būtu informējis tautiešus. Mūsu nometnē nav ne vēlētas komitejas, ne revīzijas komisijas, ne sabiedriskas tiesas, vāja kultūras un sabiedriskā rosme. Šie iestādījumi tomēr paredzēti LCK nometnu noteikumos. Bet nav neviena, kas rūpētos, lai tas, kas rakstīts uz papīra, tiktu arī iedzīvināts.

Laikraksta „Latvija" abonements ārzemēs

ASV: 1 dolars par eks. mēn. Pārstāvis: **H. Tauriņš**, 156 East 28th Street Brooklyn 26. N. Y.

ANGLIJĀ: 2/6 Sh mēn. par eks. abonējot kollektīvi vairāk par 3 eks. 3/— Sh mēn. par eks., abonējot individuāli līdz 3 eks. iesk. Atsev. eks. cena 4 d. Pārstāvis: **A. Veinbergs**, West-Wratting R. A. F. Airfield Wratting Common, Suffolk Nr Cambridge.

AUSTRĀLIJĀ: 3/— sh par eks. mēnesī. Pārstāvis: A. Strazdiņš, River Street, Oaks Estate, Queanbeyan N.S.W. Australia.

BEĻĢIJĀ: 25 fr. par eks. mēn. Pārstāvis: **K. Erkens**, 127, rue du Fleurus, Chatelet, Belgique.

DĀNIJĀ: 3. D kr. par eks. mēn Pārstāvis: **V. Bendrups**, Flygtningelejr Prags Boulevard, Kobehavn S., Danmark.

FRANCIJĀ: 80 fr. par eks. mēnesī. Pārstāvis m-me E. Baumanis, 56 Rue Mchal Foch, Lorient-France.

KANĀDĀ: 1 dolars par eks. mēnesī. Pārstāvis: **J. Batraks**, 287 Palmerston Ave Toronto, Ont. Canada.

ZVIEDRIJĀ: 2 Kr. par eks. mēn. Pārstāvis: **N. Segļenieks**, Klubbacken 39/II, Stockholm.

SLUDINĀJUMU MAKSA

par vārdu

ASV un Kanādā - 5 centi, bet ne mazāk kā 1 dolaru par slud. Anglijā un Austrālijā — 2d., bet ne mazāk kā 3/sh par slud. Beļģijā — 1 fr., bet ne mazāk kā 25 fr. par slud. Francijā — 10 fr. par vārdu, bet ne mazāk kā 250 fr. par sludinājumu. Zviedrijā — 10 ēras, bet ne mazāk, kā 2 kr. par slud. Dānijā — 15 ēras, bet ne mazāk kā 3 kr. par slud.

Lai neceltos traucējumi laikraksta kārtīgā piegādē, lūdzam maksātājus ārzemēs atjaunot abonementus savlaicīgi — ne vēlāk kā līdz 20. datumam par nākošo mēnesi.

GRŪTĀKAIS JAUTĀJUMS, KAS JĀATRISINA TRUMENAM

VAI VĒLĒŠANU SOLĪJUMI KAVĒS PREZIDENTU RIETUMEIROPAS ATBALSTĪŠANĀ?

Katras uzvaras svinības beidzas ar zināmām pagirām, raksta „New York Times" un uzskaita dažādos grūtumus un problēmas, kas tagad jāatrisina ASV prezidentam Trumenam.

Pēc laikraksta domām, stāvoklis Eiropā pa vēlēšanu kampaņas laiku pasliktinājies daudz nopietnāk, nekā ASV valstsvīri gribot to atzīt. Par spīti zināmiem saimniecības ieguvumiem Rietumvācijā, esot jāatzīst, ka apstākļi Berlinē draudīgi un ASV loti neizdevīgi. Tai pašā laikā arī Ķīnā nacionālistu stāvoklis kļuvis tik kritisks, ka bez amerikāņu palīdzības Čangkaišeka vara varot sabrukt dažu mēnešu laikā. Bet atbalsts Ķīnai varot mazināt ASV spējas atbalstīt Eiropu, ko joprojām uzskatot par svarīgāko kaujas lauku pret komūnismu.

Vašingtonā visi esot vienis prātis, ka Eiropas atjaunošanas programma jāpastiprina ar pastiprinātu Rietumeiropas apbruņošanu un ASV apņemšanos tieši piedalīties cīņā pret katru uzbrucēju, kas aizkartu šīs valstis. Šādu pienākumu uzņemšanās tomēr saistīta ne vien ar politiskiem grūtumiem un ar lielām budžetiem, bet, lai to reālizētu, būtu nepieciešama arī svarīgu izejvielu pakļaušana valdības kontrolei.

Nelaimīgā kārtā solījumi, ko Trumens pirms vēlēšanām devis ASV iekšpolitikas veidošanai, runā pretim šādiem plāniem. Iekšpolitikā svarīgākie Trumena solījumi esot: pārveidot daudzināto Hartleja-Tafta darba likumu, kas nepatīk strādniekiem, pazemināt cenas, pastiprināt sociālo likumdošanu, atbalstīt lauksaimniekus ar piemaksām un lauku apgabalu elektrificēšanu, pastiprināt nacionālo aizsardzību.

Lielāko daļu šo solījumu varēšot reālizēt tikai tad, ja valstij būšot līdzekļi. Pēc „New York Times" zināmām, speciālisti tomēr sākot šaubīties, vai valdība spēšot līdzekļus sadabūt.

Tālāk laikraksts norāda uz iespējamām pārmaiņām ASV valdības sastāvā un to, ka Trumena ministri nav prezidentu vēlēšanu kampaņā atbalstījuši. Tagad tas ievērojami stiprinot Trumena pozīcijas, jo viņam neesot nekādu saistību „aiz pateicības".

Trumenu stiprināšot arī jaunā kongresa sastāvs. Pēc „New York Times" informācijas, kongresā esot 200 deputātu, kas visumā uzskatāmi par liberāli noskaņotiem, to vidū esot 180 demokratu un 20 republikāņu. Par visumā konservātīviem esot uzskatāmi 175 deputāti — to vidū 25 demokrati un 150 republikāņi. Esot diezgan skaidrs, ka kongresa vairākums piekritīšot Trumena prasībai grozīt Hartleja-Tafta darba likumu un pakļaut zināmai kontrolei pārtikas cenas. Neesot zināms, kā kongress nostāšoties līdzekļu piešķiršanas jautājumā. Vēl šī gada sākumā Trumens pats esot teicis, ka ASV bruņošanās izdevumi nedrīkstētu pārsniegt 15 miljardus dolaru nākošā finanču gadā, bet tagad liekoties, ka viņš pieprasīšot vismaz 18 miljardus.

Ļoti liela loma ASV likumdošanā ir kongresa pastāvīgo komisiju priekšsēžiem, kas tagad mainīšoties. Ārlietu komisijā Vandenberga vietā nāks Konolijs, bet tas krasas pārmaiņas neradīšot, jo Konolijs, tāpat kā Vandenbergs, arvien esot bijis par abu partiju uzklausīšanu ārpolitikā. Līdzekļu piešķiršanas komisijā nākšot Mak Kelars, kas vispār pazīstams kā „grūtību radītājs", kamēr viņa vietnieks Kanons esot visai „labvēligs" valdības projektiem. Nodokļu komisijā abi jaunie vadītāji tāpat esot neatkarīgi un konservātīvi, bruņoto spēku komisijā jaunie vadītāji tāpat esot neatkarīgi, abi kādreiz bijuši flotes komisiju locekļi un abi atbalstot stingrākas gaisa flotes izveidošanu.

NYT

Augsta spēle par pasaules mieru

„Pārvietota loģika"

Laikraksts „Washington Post" veltījis šāda nosaukuma ievadrakstu ASV tautas pārstāvju nama deputāta Goseta nostājai DP jautājumā. Minētais Teksasas deputāts pēc vairāku DP nometņu apmeklēšanas un personīgām sarunām ar pārvietotajām personām esot izteicies: „Daudzi no nometņu iedzīvotājiem man vaļsirdīgi atzinās, ka viņi nometnēs paliek tāpēc, ka tur dzīve ir vieglāka nekā tā būtu, atgriežoties mājās."

Pret šādu secinājumu asi nostājas „Washington Post", rakstot: „Misters Gosets, kas ir stingri pret to, lai ASV ielaistu kaut dažus DP, liekas, ar šo komentāru grib likt saprast, ka DP dod priekšroku vieglai dzīvei DP nometnē, nevis dzīves iztikas pelnīšanai tais zemēs, no kurām tie nākuši. Faktiski šo kongresa locekļa vārdu efekts mums šķiet gluži pretējs. Šie ļaudis, galvenokārt pretkomūnistiski noskaņoti cilvēki no zemēm aiz dzelzs aizkara, parāda teicamu izpratni. Viņi labāk ar mieru dzīvot ierobežoto DP dzīvi cerībā, ka tiem ļaus apmesties kādā pasaules daļā, kur viņi paši varēs sev nopelnīt iztiku, nekā doties atpakaļ, pretim gandrīz drošai nāvei. Būtu jābrīnās, ja misters Gosets, būdams viņu vietā, domātu citādi."

Rakstu no „Washington Post" pārņēma arī „New York Herald Tribune".

UN ģenerālsekretāra Lī un prezidenta Iveta tiešs ierosinājums Trumenam, Etlijam, Staļinam un Kejam likvidēt Berlīnes krizi

Kopš kāda laika atjaunotās privātās diskusijas par jauna atrisinājuma meklēšanu Berlīnes krizei iegājušas oficiālā fazē pēc tam, kad UN ģenerālsekretārs Lī un pašreizējās UN kopsapulces prezidents Austrālijas ārlietu ministrs Ivets sestdien griezās ar īpašu uzaicinājumu pie četrām lielvalstīm, lai tās nekavējoties ieva ītu aktīvu rīcību Berlīnes krizes likvidēšanai. Abu UN amatpersonu aicinājums, kas adresēts tieši Trumenam, Staļinam, Etlijam un Kejam, rietumu galvaspilsētās uzņemts diezgan atturīgi un kritiski.

Lī un Ivets savu kopīgo vēstuli nodeva ASV, Lielbritanijas, Padomju Savienības un Francijas UN delegācijām, ar lūgumu to iespējami ātri nodot tālāk minēto valstu valdību galvām. Vēstules autori, atsaucoties uz kopsapulces pieņemto Meksikas ierosinājumu, aicina četras lielvalstis uz ātru un praktisku rīcību, lai panāktu vienošanos starp austrumiem un rietumiem, vispirmā kārtā likvidējot Berlīnes krizi. Rakstā uzsvērts, ka pašreizējā stāvokļa paildzināšana nopietni var apdraudēt pasaules mieru.

Pēc Berlīnes problēmas atrisināšanas lielvalstīm būtu jāsāk sarunas par mierlīgumu ar Vāciju un Japānu. Šo jautājumu nokārtošana un līdz ar to pasaules miera apdraudējuma novēršana, norādīts rakstā, ir četru lielvalstu varā, tikai tām jādivkāršo sava piepūle. Pasaulei esot tiesības to sagaidīt no šīm valstīm. Bez tam vēstulē izteikta cerība, ka ASV, Lielbritanija, Padomju Savienība un Francija aktīvi atbalstīs Drošības padomes pašreizējā priekšsēža Argentīnas ārlietu ministra Bramuļas starpniecības centienus.

Pats Bramuļa sestdien paskaidroja, ka viņš atteicies šo apellējumu pie četru valstu galvām parakstīt, jo atzīstot, ka tāds apellējums miera labā gan atzīstams, bet ar to vien pašreizējos apstākļos nepietiekot. Britu ārlietu ministrijas pārstāvis izteica pārsteigumu, ka aicinājums adresēts visām četrām lielvalstīm un ne tikai Padomju Savienībai vienai, jo tikai tās veto padarījis tālākās sarunas Drošības padomes un UN ietvaros neiespējamas.

Britu valdība joprojām ir tais pašos ieskatos, ka jebkādas tālākas sarunas ar Padomju Savienību pirms Berlīnes blokādes atcelšanas nav iespējamas. Lī un Iveta priekšlikumu vakar paredzēja apspriest britu ministru kabinets. Šai nolūkā Londonā no Parīzes atgriezās arī ministrs Meknīls. Drīza britu valdības atbilde tomēr neesot gaidāma, jo jautājumu iepriekš apspriedīšot ar amerikāņu un franču valdībām, kā arī ar Dr. Bramuļu. Arī ASV atbilde gaidāma tikai pēc tālākām Trumena un Maršala apspriedēm un sazināšanās ar angļu un franču valdībām.

(Beigas 7. lpp.)

Višinskis liedzas minēt skaitļus par padomju bruņotiem spēkiem

KRIEVI ANEKTĒJUŠI 420.000 KV.KM TERRITORIJAS UN APSPRIEŽ 23 MILJ. CILVĒKU

Pagājušās nedēļas beigās Politiskajā komisijā, aspriežot Višinska priekšlikumu par bruņoto spēku samazināšanu un atombumbu iznīcināšanu, britu delegāts, ministrs Meknīls, norādīja, ka nevar sākt atbruņoties, iekām [illegible]kava nedod precīzas ziņas par saviem bruņotajiem spēkiem. 1945. gadā Lielbritanijai bija 5 miljoni vīru zem ieročiem. Bet šī gada septembrī angļi jau bija samazinājuši savu armiju uz 778.000. Agrāko 62% vietā Lielbritanija savu bruņoto spēku vajadzībām tagad budžetā paredzējusi tikai 10%. Padomju Savienībai, teica tālāk britu delegāts, 1945. gadā bija 7 miljonu vīru liels karaspēks. Tagad tai arvien vēl ir 4 miljoni vīru zem ieročiem. „Kā Višinska kungs domā savu priekšlikumu reālizēt?" izsaucās Meknīls. — „Ja mēs to pieņemtu, tad Anglijai būtu tikai 500.000 cilvēku armijā, bet Padomju Savienībai 2,7 miljoni. Maz ticams, ka Maskavai tik liela armija vajadzīga, lai uzturētu kārtību pašas mājās."

Pēc Meknīla runāja amerikāņu delegāts Osborns. Visas pasaules tautas varēs atbruņoties tikai tad, kad Maskava izbeigs savu agresīvo politiku. „Padomju Savienība anektējusi daudzas valstis," teica tālāk amerikānis, „un sagrāvusi tur demokratisko iekārtu." Krievi UN jau 28 reizes izlietojuši veto tiesības. „Būtu neprāts apgalvot, ka amerikāņu tauta gatavo karu pret Padomju Savienību," piezīmēja Osborns un citēja izvilkumus no padomju valstsvīru runām un Maskavas preses, kas pierāda Kremļa uzskatus par pasaules revolūciju. Runas beigās Osborns norādīja, ka Padomju Savienības bruņotie spēki vēl tagad ir piecreiz lielāki par pārējo valstu armijām kopā. Višinska ierosinājums par atbruņošanos nāktu par labu vienīgi Maskavai.

Višinskis Meknīlam un Osbornam atbildēja tikai otrā dienā, kā parasti, noraidot visus apvainojumus. „Es jums nedošu nekādus skaitļus par Padomju Savienības armiju, jo tie jums nepienākas," sauca Maskavas delegāts un runas turpinājumā no jauna apgalvoja, ka vienīgi rietumu sabiedroto dēļ izjukusi „jau panāktā vienošanās" Berlīnes jautājumā. „Jūs gatavojat otru Perlu Harboru Padomju Savienībai," apgalvoja Višinskis, pagriezies pret Osbornu. Nesaprašanās vienīgais iemesls, pēc Maskavas delegāta domām, esot atombumba, ko Padomju Savienība vēloties iznīcināt, bet rietumi ne.

Pēc debatēm Politiskā komisija noraidīja Višinska priekšlikumu samazināt visus bruņotos spēkus par vienu trešdaļu un iznīcināt atomieročus, starptautisko kontroles komisiju nodibinot tikai pēc tam.

Nozīmīgu interviju pagājušajā nedēļā presei Parīzē deva Savienoto Valstu ārlietu ministrs Maršals. Viņš brīdināja pasauli no Padomju Savienības miera propagandas, kuras vienīgais mērķis ir vājināt pārējo valstu aizsardzības spēkus. Šādai propagandai pieder arī Maskavas palaistā ziņa par eventuālu Trumena un Staļina satikšanos. Kāds žurnālists jautāja Maršalam, vai taisnība, ka viņš janvārī nodomājis demisionēt. ASV ārlietu ministrs uz to nevēlējās atbildēt. Iekām viņš neesot saticies ar prezidentu Trumenu, tikmēr nekādus izšķirējus lēmumus nepieņemšot.

Asus vārdus pret Padomju Savienību kādā runā atvaļināto virsnieku apvienībā Filadelfijā vērsa arī Savienoto Valstu senāta ārlietu komisijas priekšsēdis senators Vandenbergs. Viņš brīdināja padomju politiķus nepārrēķināties. Prezidenta vēlēšanas pierādījušas, ka 41 miljons amerikāņu stāv aiz valdības un tikai viens miljons Vollesa piekritēju izteicies pret līdzšinējo ārpolitiku. Amerikāņu tauta nevēlas karu, teica Vandenbergs, bet tā nekad nebaidīsies aizstāvēt savas tiesības. Tad senāta ārlietu komisijas priekšsēdis atbildējaot uz Molotova oktobra revolūcijas svētkos teikto runu, noraidot viņa apvainojumus, ka ASV gatavojas agresijai. „Tās nav Savienotās Valstis," teica Vandenbergs, „kas anektējušas 420.000 kv. km svešas territorijas. Un tie nav amerikāņi, kas apspiež 23 miljoni cilvēku. ASV bija pirmās, kas sāka samazināt savu armiju, un tā, droši vien, bija kļūda."

BBC, AB

Jauns ģenerālštāba priekšnieks Padomju Savienībā

Maršala Vasiļevska vietā par jauno Padomju Savienības ģenerālštāba priekšnieku iecelts ģenerālis Štemenko, ziņoja sestdien Maskavas radio. Oficiālajā paskaidrojumā teikts, ka maršals Vasiļevskis atbrīvots „darbu pārslogojuma" dēļ. Viņš arī uz priekšu palikšot aizsardzības ministra biedrs. Jaunieceltais ģenerālštāba priekšnieks ir pilnīgi nepazīstams padomju ģenerālis.

BBC

BĪSTAMA SITUĀCIJA RŪRAS JAUTĀJUMĀ

FRANCIJA IECEĻ ĪPAŠU „RŪRAS VĒSTNIEKU"

Vakar Londonā turpinājās Anglijas, Francijas, ASV un Beneluksa valstu pārstāvju konference, kuras uzdevums ir izstrādāt statūtus starptautiskai Rūras rūpniecības produkcijas sadales kontroles organizācijai. Franču valdības protestu pret angļu un amerikāņu lēmumu Rūras rūpniecības turpmākās pārvaldes un galīgo īpašuma tiesību jautājumā konferencei nodeva franču delegāts Alfāns. Franču galvenie iebildumi vēršas pret to, ka galīgo īpašuma tiesību izlemšanu paredzēts atstāt nākamajai vācu valdībai.

Sevišķi spēciga reakcija angļu-amerikāņu lēmumam ir pašā Francijā. Pēc Reutera informācijas, franču valdība pat apsverot iespēju revidēt savu nostāju pret Londonas sešu valstu konferences ieteikumiem Rietumvācijas lietā šī gada pavasarī. Šos ieteikumus franču nacionālā sapulce jūnijā ratificēja tikai ar nelielu balsu vairākumu. Valsts prezidents Oriols izteicās, ka esot nepiedodami nodot Rūras arsenālu vāciešu rokās, kas ar to atkal varētu apdraudēt mieru. Arī nacionālās sapulces prezidents Erio Lionā atgādinājis neatkārtot 1918. g. kļūdas.

Amerikāņu un angļu iestādes likušas saprast, ka franču protestu pieklājīgi, bet noteikti noraidīs, jo Rūras rūpniecības pārvaldes nodošanas atpakaļ vācu rokās esot labākais līdzeklis produkcijas celšanai, kas nāktu par labu arī pārējai Eiropai. Pret vācu kara potenciāla atjaunošanos esot pietiekami daudz aizsardzības līdzekļu. Beļģijas ārlietu ministrs Spāks paskaidroja, ka Beļģijas nostāja esot tuvāka franču nekā angļu un amerikāņu viedoklim, turpretim Hāgas oficiālās aprindas franču iebildumiem nepievienojoties. Konservātīvais „Daily Mail" angļu-amerikāņu lēmumu apzīmē par „sitienu Francijas sejā, ko var izmantot kā komūnisti, tā degollisti".

Francijas satraukums par Rūras problēmas attīstību izpaudies arī franču valdības lēmumā nosūtīt ar speciālu misiju uz Vāciju vienu no spējīgākajiem franču diplomātiem, agrāko vēstnieku Berlīnē Andrē Fransuā-Ponsē. Viņa misiju oficiāli apzīmē par „politisku un diplomātisku". Pieņem, ka viņš veiks līdzīgus padomnieka uzdevumus franču militārgubernātoram ģenerālim Kenigam kā ģenerāļa Kleja politiskais padomdevējs Merfijs. „Daily Mail" Fransuā-Ponsē apzīmē par „Rūras vēstnieku".

Franču valdības aprindās Rūras lēmumus uzskata par pagrieziena punktu amerikāņu politikā. ASV, kā redzams, esot atzinušas, ka Rietumeiropas jaunuzbūvē Vācijai dodama priekšroka līdz tam laikam, kamēr Francijā turpinās politiskā nestabilitāte. „Daily Mail" līdzstrādnieks Kings ziņo, ka ģenerālis Klejs bez tam aizstāvot domu par vācu kuģu būvētavu atjaunošanu. Frančus visvairāk pārsteigusi angļu pievienošanās amerikāņu Rūras plāniem.

NEIZDEVIES ĢENERĀLSTREIKS PARĪZĒ

Pamiera parakstīšanas 30 gadu atceres gadījumā Parīzē, Elizejas laukos notika parāde un demonstrācijas, kurās komūnisti mēģināja sarīkot nekārtības. Ap 200 jauniešu uzbruka policijai akmeņiem un citiem metamiem priekšmetiem. Kad pārbaudīja apcietināto dokumentus, izrādījās, ka viņu vidū atrodas arī divi komūnistu frakcijas deputāti, kas musināja demonstrantus uz nekārtībām. Protestējot pret notikušajām apcietināšanām, komūnistu kontrolētā arodbiedrību apvienība (CGT) sestdien izsludināja Parīzē ģenerālstreiku, vēršoties pret policijas „brutālajām metodēm". Tas izdevās tikai pa daļai: daudzi strādnieki tomēr ieradās darbā, veikali bija atvērti, un citādi lielpilsētas dzīve ritēja normāli. Karaspēks bija nosprostojis visas ielas, kas veda uz valdības iestādēm un ministrijām. Dažās priekšpilsētās notika uzbrukumi policijai. Apm. 40 personas ievainotas.

Svētdien Parīzē notika katoļu tautas partijas padomes sanāksme, lai apspriestu stāvokli, kāds radies pēc republikas padomes vēlēšanām. Bido un Šumāns iestājās par palikšanu valdībā arī turpmāk. Pēc ilgākām debatēm sanāksme šo ierosinājumu akceptēja. Līdzīgu lēmumu svētdienas vakarā pieņēma arī sociālistu nacionālā padome. BBC, NZ

PRIECĪGS NOTIKUMS BEKINGHEMAS PILĪ

Kroņprincese Elizabete dāvājusi dzīvību zēnam

Laimīgie vecāki: kroņprincese Elizabete ar vīru princi Filipu.

Svētdienas vakarā BBC pēkšņi pārtrauca kārtējo programmu un nolasīja sekojošu paziņojumu no Bekinghemas pils: „Edinburgas hercogiene, princese Elizabete šovakar pl. 21,14 pēc Vakareiropas laika (pl. 22,14 pēc Vācijas laika) dāvājusi dzīvību princim. Viņas karaliskās augstības un prinča veselības stāvoklis labs." Šis īsais paziņojums izraisīja prieku un gaviles visā britu impērijā.

Vairāk nekā 6000 londoniešu jau kopš svētdienas pievakares bija sapulcējušies pils priekšā un pacietīgi gaidīja priecīgo notikumu. Kad radiofons pavēstīja karaliskās ģimenes pieaugumu, jaunas cilvēku straumes nekavējoties plūda uz Bekinghemu, lai sveiktu laimīgo tēvu, princi Filipu. Pirmo telegrammu ar jauno vēsti viņš nosūtīja lordam Mauntbetenam uz Maltas salu. Pēc prinča piedzimšanas, to nekavējoties telefoniski paziņoja arī ministru kabineta locekļiem un Londonas lielvecākajam. Karaliskais zēns tūdaļ pēc princeses Elizabetes būs otrs tiešs Lielbritanijas troņa mantinieks.

Pirmdien jau agrās rīta stundās visās baznīcās atskanēja zvani. Aizvien lielākas cilvēku masas sapulcējās Bekinghemas pils priekšā. Priekšpusdienā Haidkarkā un Taueras cietoksnī atskanēja 41 lielgabalu salūts.

Priecīgajam notikumam Bekinghemas pilī gatavojās jau kopš vairākām nedēļām. Lai gan pati prince-

(Beigas 7. lpp.)

VIŅŠ TOMĒR MĒĢINĀS VĒL

Profesors Pikārs ar savu asistentu Maksi Kosēnu pēc neveiksmīga mēģinājuma īpaši konstruētā zemūdens gondolā „batiskafā" nolaisties vairāk tūkstoš metru dziļi jūras dzelmē pie Afrikas krastiem atgriezies Beļģijā. Abu zinātnieku nodomi nav izdevušies niršanas ierīces defekta dēļ. Batiskafs atstāts Dakarā pārlabošanai, pēc kam profesors savu plānu mēģinās reālizēt no jauna. Kad tas varēs notikt, vēl neesot nosakāms.

Arodbiedrības draud ar jaunu protestu pret augstajām cenām

[illegible] stundu ilgais ģenerālstreiks jeb [illegible]ība pārtraukums" apvienotajā [illegible]ņu-amerikāņu joslā piektdien vi[illegible]ņi noritēja bez starpgadījumiem. [illegible]s „Times" vērtējuma, darbus uz [illegible]vu dienu pārtrauca pavisam ap [illegible] miljonu strādnieku, bet AP streiķ[illegible]ju skaitu vērtē uz 8 miljoniem. [illegible]ņdētāju atsaukšanās uz arodbiedrību savienības streika aicinājumu dažādās zemēs bija dažāda. Vis[illegible]ak streiks bija izjūtams lielajās [illegible]ētās, piemēram, Ķīlē bija iestā[illegible]ti, piemēram, gandrīz pilnīgs svētdienas miers. [illegible]ņemums bija Minchene, kur no [illegible]reika būtu maz kas jūtams, ja darbā nebūtu pārtraukuši ielu dzelzceļi. [illegible]ētās pilsētās, piemēram, Frankfurtē, slēgtos veikalus un birojus pēc [illegible]ē, slēgtos veikalus un birojus pēc [illegible]olienas pakāpeniski atvēra, bet [illegible]omē un citās vietās arodbiedrību [illegible]stāvji panāca, ka slēdza arī tos [illegible]ņemumus, kas no rīta vēl bija at[illegible]ti. „Die Neue Zeitung" Frankfurtes [illegible]korespondents ziņoja, ka tur ielu [illegible]ceļu streika dēļ smagus zaudēju[illegible]us cietuši Frankfurtes spekulanti, [illegible]rkrums no tiem dzīvo pilsētas at[illegible]ikājās nomalēs. Par vienīgo starp[illegible]ņumu ziņoja no Braunšveigas, [illegible]ur streikotāji smagajā automobilī [illegible]ebrauca pie kāda kino un piespie[illegible]a to pārtraukt izrādi.

Pēc arodbiedrību savienības vērtē[illegible]ma, streika dienas radītie zaudē[illegible]umi ir 300.000 t ogļu un 25.000 t [illegible]auda, neskaitot pārējos ražoju[illegible]mus. Toties dienu pirms streika [illegible]ogļu joslas ogļraktuves sasniedza [illegible]savu pēckara rekordu, producējot [illegible]ri par 316.000 t ogļu. Arodbiedrību [illegible]domes priekšsēdis Dr. Beklers iz[illegible]ēkš, ka vienas dienas darba pār[illegible]ņums bijis tikai pirmais solis, [illegible]a panāktu arodbiedrību prasību [illegible]vērošanu.

BBC, St, NZ, AZ

KĀDA POLĪTISKA

LORICS BEIDZOT

Visā Bavārijā un pat aiz tās robežām sensāciju radīja vēsts, ka Minhenes kriminālpolicijai beidzot, pēc [illegible] mēnešu pūlēm, izdevies apcietināt bēgļu[illegible]ojošo agrāko Bavārijas de[illegible]ifikācijas ministru, landtāga de[illegible]tātu, saimniecības jaunuzbūves [illegible]rtijas dibinātāju, agrāko un taga[illegible]jo tās priekšsēdi Alfrēdu Loricu. [illegible]is apcietināts 11. novembrī Min[illegible]enē uz ielas, īsi pirms pusnakts. [illegible]ots ievietots Štādelheimas cietu[illegible]a slimnieku nodaļā, un 29. no[illegible]embrī viņam būs jāstājas tiesas [illegible]riekšā. Agrākajai apsūdzībai par [illegible]kulācijām ar benzīnu un paveditāšanu uz nepatiesu zvērestu tagad [illegible]ienojas vēl jauna — par bēgša[illegible]u no izmeklēšanas apcietinājuma.

Loricu apcietināja Bavārijas pie[illegible]ekļa tuvumā, kur viņam bija no[illegible]āta satikšanās ar savu pastāvīgo [illegible]vadoni un kādu dāmu. Abi pēdējie [illegible]ā uz satikšanās vietu gan ievēro[illegible]ši it kā tiem sekotu trīs pāri, bet [illegible]ajā miglā viņi tiem neveltījuši [illegible]anību. Kad pēc norunātā pava[illegible]ņa svilpiena tuvojies arī Lorics, [illegible]steigušies trīs „pāriši", kas izrādī[illegible]ies par kriminālpolicijas ierēd[illegible]em un ierēdnēm. „Die Neue Zei[illegible]ng" līdzstrādnieks atzīmē, ka Lo[illegible]a pēdējā gada laikā labi atpūties. [illegible]omiecības jaunuzbūves partijas [illegible]riekšsēža vietnieks izteicies, ka Lo[illegible]u izdevies apcietināt tikai tādēļ, [illegible]a partija pēdējās dienās vairs ne[illegible]a turpinājusi īpašu Lorica sar[illegible]šanu, jo viņš gatavojies drīzumā [illegible]ās doties policijas rokās. Pret per[illegible]šām, kas palīdzējušas Loricam [illegible]ēpt, ievadīšot izmeklēšanu.

Kopš Lorica izbēgšanas 1947. g. [illegible]oktobrī no apcietinājama „loriciā[illegible]" izvērtās par plaši pārrunātu gro[illegible]esku, jo, lai gan viņš piedalījās ak[illegible]ā politiskā darbā, sniedza intervi[illegible]es runāja sanāksmēs utt, policijai [illegible]ādi viņu neizdevās notvert.

Alfrēds Lorics dzimis Minchenē, [illegible]90. g. augstāka valsts ierēdņa ģi[illegible]enē. Pēc pabeigtām studijām viņš sā[illegible]ā advokāta darbību, nodevās politi[illegible]ai, 1939. g. viņš aizbēga uz Švei[illegible]i, 1940. g. „tautas tiesā" to aizmu[illegible]šķi notiesāja uz nāvi. 1945. g. [illegible]ā Minchenē atjaunoja advokāta [illegible]ksu un nodibināja saimniecības [illegible]aunuzbūves partiju WAV. 1946. g. [illegible]embrī viņš ar 13 citiem savas [illegible]rtijas deputātiem iekļuva Bavāri[illegible]ā landtāgā, iepriekš piedalīdamies [illegible]ā satversmes sapulcē. Jaunajā [illegible]ānda valdībā Lorics kļuva sevišķu [illegible]ērumu jeb denacifikācijas mi[illegible]ra.

No ministra amata viņu atcēla pa[illegible]ušā gada jūnijā par nesekmību [illegible]ā nekārtībām, pie kam, rēķinoties [illegible]ar iespējamu pretestību, kriminālpo[illegible]ija okupēja Lorica ministriju. [illegible]ās opozicija panāca viņa atcel[illegible]šanu, ar no priekšsēža amata uz

Bijušais ASV ārlietu ministrs aizstāvēs berlīnietes intereses

Pagājušās nedēļas beigās Berlinē salaulāja 23 g. v. sekretāri Urzulu Baueri un amerikāņu seržantu Akseli Ongstedu. Jaunajai kundzei pūrā ir 18,75 miljoni dolaru, ko tā mantoja no savas vecmāmiņas Savien. Valstīs. Vecā dāma nomira jau 1930. gadā, bet pagāja ilgs laiks, kamēr no 26.000 mantiniekiem atrada īsto — Urzulu Baueri. Tad izcēlās karš, un Urzula savus miljonus nevarēja saņemt. Jaunajai miljonārei neklājās labāk arī pēc Vācijas kapitulācijas: pēc ASV likumiem mantojumu vajadzēja apķīlāt kā vācu īpašumu. Vienīgā izeja bija apprecēties ar kādu amerikāni. To Urzulā pagājušā nedēļā arī izdarīja. Tomēr arī tagad vēl lielās naudas summas saņemšana nav nemaz tik droša. Lai modernajai pasaciņai būtu tiešām laimīgas beigas, jaunais pāris savas lietas aizstāvēšanu uzticēja bijušajam Savienoto Valstu ārlietu ministram Bernsam, kas pēc demisijas strādā atkal par advokātu.

Arodbiedrības draud ar jaunu protestu pret augstajām cenām

24 stundu ilgais ģenerālstreiks jeb „darba pārtraukums" apvienotajā angļu-amerikāņu joslā piektdien visumā noritēja bez starpgadījumiem. Pēc „Times" vērtējuma, darbus uz vienu dienu pārtrauca pavisam ap 10 miljonu strādnieku, bet AP streikotāju skaitu vērtē uz 8 miljoniem. Strādātāju atsaukšanās uz arodbiedrību savienības streika aicinājumu dažādās zemēs bija dažāda. Visvairāk streiks bija izjūtams lielajās pilsētās, piemēram, Ķīlē bija iestājies gandrīz pilnīgs svētdienas miers. Izņēmums bija Minchene, kur no streika būtu maz kas jūtams, ja darbu nebūtu pārtraukuši ielu dzelzceļi. Dažās pilsētās, piemēram, Frankfurtē, slēgtos veikalus un birojus pēc pusdienas pakāpeniski atvēra. bet Esenē un citās vietās arodbiedrību pārstāvji panāca, ka slēdza arī tos uzņēmumus, kas no rīta vēl bija atvērti. „Die Neue Zeitung" Frankfurtes korespondents ziņoja, ka tur ielu dzelzceļu streika dēļ smagus zaudējumus cietuši Frankfurtes spekulanti, jo vairums no tiem dzīvo pilsētas attālākajās nomalēs. Par vienīgo starpgadījumu ziņoja no Braunšveigas, kur streikotāji smagajā automobilī piebrauca pie kāda kino un piespieda to pārtraukt izrādi.

Pēc arobiedrību savienības vērtējuma, streika dienas radītie zaudējumi ir 300.000 t ogļu un 25.000 t tērauda, neskaitot pārējos ražojumus. Toties dienu pirms streika angļu joslas ogļraktuves sasniedza jaunu pēckara rekordu, producējot pāri par 316.000 t ogļu. Arodbiedrību padomes priekšsēdis Dr. Beklers izteicās, ka vienas dienas darba pārtraukums bijis tikai pirmais solis, lai panāktu arodbiedrību prasību ievērošanu.

BBC, St, NZ, AZ

Vai karš gaidāms un kad?

„DAILY MAIL" LĪDZSTRĀDNIEKI NOVĒRTĒ PASAULES SITUĀCIJU

Angļu labā spārna laikraksts „Daily Mail" pirmā pasaules kara pamiera atceres dienā, 11. novembrī, publicēja rindu rakstu, kuŗos pieci izcili laikraksta korespondenti dažādās lielvalstu galvaspilsētās mēģina atbildēt uz baigo jautājumu, kas tagad nodarbina ļaužu prātus visā pasaulē: Vai gaidāms trešais pasaules karš? Neviens no pieciem autoriem karu neuzskata par neiespējamu, bet neparedz to tuvākajos gados. Sniedzam piecu korespondentu rakstu kopsavilkumus.

VOLTERS FARRS: Pasaules kara tuvākajā nākotnē nebūs, noteikti ne pirms 1950. g. Mana pārliecība balstās galvenokārt uz vērojumiem šeit Parīzē, kas tagad kļuvusi par pasaules barometru. Diplomāti, militārie lietpratēji un ministri teic ļoti pesimistiskas runas, bet privātās sarunās lielākā daļa no viņiem apliecina, ka negaidot ieroču karu viena, divu vai pat vairāku gadu laikā. Divi svarīgākie motīvējumi:

1. Padomju Savienība, kaut gan jūt kārdinājumu izdarīt mežonīgu skrējienu pāri Eiropai uz Lamanša kanāla un Vidusjūras ostām ar labi organizēto franču un itaļu komūnistu partiju palīdzību, nav vēl sagatavota stāties pretim visai pārējai pasaulei. Tās smagās kara rētas dzīst lēni, tādēļ Padomju Savienība pūlas iegūt laiku.

2. Rietumu nācijas, kaut arī būtu pārliecinātas, ka Krievija apsver konkrētus kara plānus un ka būtu izdevīgi panākt izskaidrošanos ar krieviem tūlīt, tomēr nav sagatavotas izcīnīt pasaules karu. Arī tām vajaga atelpas brīdi. Vairums rietumu ekspertu domā, ka laiks strādā mūsu labā.

Tādēļ, no Parīzes raugoties, aina ir apmēram tāda: tuvākajā laikā miers un vēlāk karš, domājams desmit gadu laikā. Vienīgais ceļš, kā plānot mierīgu dzīvi kādam laikam, ir — plānot karu.

VILSONS BRODBENTS: Maz ļaužu ir gatavi ticēt, ka karš ir neizbēgams. Arī es nedomāju, ka karš ir nenovēršams, aiz tā vienkāršā iemesla, ka galvenās lielvalstis nav tam sagatavotas un ilgāku laiku arī vēl nebūs. Atombumba sola mums civilizācijas vai tās ievērojamas daļas sagraušanu, un pat trakākais politiķis nevar aukstasinīgi apsvērt šādu atbildību.

Ļoti šaubos, vai krievu aviācija varētu stāties pretim britu vai amerikāņu gaisa spēkiem katram atsevišķi, bet noteikti ne abiem kopā. Lielu armiju pārsviešana pa ienaidnieka territoriju tagadējos laikos nepieciešamā ātrumā prasa tiros brīnumus, un es šaubos, vai krievi spēj šos brīnumus rādīt. Es arī neticu, ka Krievija tagad spēj mobilizēt visu savu rūpniecības potenciālu vienai vienīgai cīņai.

ALEKSANDRS KLIFORDS: Es neticu, ka Krievija vēlas karu, jo: 1) starptautisks (ne pilsoņu) karš nav īstais komūnistu politikas instruments, jo tas var nonāvēt vai noskaņot naidīgi tieši tās tautas masas, kas visdrīzāk varētu atbalstīt komūnismu. Karš mēdz sakausēt valstis un veicināt nacionālismu, kamēr komūnismam vajadzīga nāciju sašķelšana, šķiru cīņas un internacionālisma veicināšanai ; 2) militāri un saimnieciski Padomju Savienība vēl nevar būt stipra diezgan, lai pieveiktu visu pasauli. Pat sagrābjot Eiropu, tās upuri būtu smagi, tās rokās būtu sagrauts un naidīgs kontinents, un karš tikko vēl būtu sācies; 3) komūnisms māca, ka tā galīgā uzvara tā kā tā ir droša, tādēļ karš nebūtu absolūti nepieciešams.

Es domāju, ka karš varētu sākties triju iemeslu dēļ: 1) ja krievu vadoņi domātos esam sasnieguši visu, kas sasniedzams bez kara; 2) ja viņi iedomātos, ka karš vispār nav iespējams tādēļ, ka karu pret Padomju Savienību padarītu neiespējamu tās piektās kolonnas visā pasaulē; 3) ja krievu vadoņi absolūtas varas reibumā vai citu iemeslu dēļ būtu traki. Šie trīs iemesli būtu teorētiski iespējami, bet, pēc manām domām, tie ir netiekami.

DONS IDONS: Virs, kas staigā pa Brodveju vai Mēnstrītu, nerunā par karu, bet par sagatavotību. Tas ir stiprs un bagāts virs. Vai viņš grib karot ar krieviem? Nē. Vai viņš karos, ja būs spiests? Jā. Viņam vajaga mieru, labklājību un bezbola sacīkstes, un viņš izmaksās desiņas vai citu ko visiem, ko uzskata par saviem draugiem. Bet ja kāds visu to apdraud, paņem viņa auto, saplēš arodbiedrības biedra karti, uzsplauj viņa karogam, — viņš to necietīs. Viņš tagad nīst krievus daudz vairāk nekā savā laikā nīda nacistus. Brīžiem viņš baidās krievu, brīžiem, sliktā omā, gatavs teikt: „Lai iet, nokārtosim to lietu tūlīt tagad!" Viņa atbilde ir arī mana atbilde. Vai būs karš? Ne šogad, ne nākamgad, bet kādreiz gan. Tas ir drausmīgs konstatējums, bet patiess. ASV un Padomju Savienība kādreiz karos; arī amerikāņi sirds dziļumos jūt, ka padomju varas mērķis ir tos izpostīt.

BRAIANS KONNELLS: Karš jau ir, un mēs to patlaban izcīnām arī šeit Berlīnē. Šis aukstais karš ir vienīgais, kāds vajadzīgs Krievijai savu mērķu sasniegšanai. Tas arī paliks vienīgais kara veids, ja vien, mūsu pacietībai izbeidzoties, nejutīsimies spiesti atbildēt uz brutālajām politiskās agresijas metodēm ar varas līdzekļiem. DM

Sensacionāli atklājumi par vācu lidotāju Udeta un Meldera nāvi

Udets izdarīja pašnāvību nošaudamies, Melders tīši nogāzās ar visu lidmašīnu, bet kādreizējais bruņošanās ministrs Todts noslepkavots, apgalvo vācu lidmašīnu konstruktors Heinkels, ziņo „Schwäbische Landeszeitung".

Heinkels, kas esot bijis viens no Hitlera pretiniekiem, bet arī atzinis, ka ar sabotāžu lidmašīnu būvē nav nodarbojies, esot bijis tuvs Udeta draugs. Jau 1942 g. Udets atzinis, ka karš zaudēts. Viņa attieksmes ar Geringu un Hitleru arvien saasinājušās, bet viņš stūrgalvīgi atteicies paklausīt draugu padomam un bēgt. Kad Gestapo ierēdņi ieradušies viņu apcietināt, viņš savā dzīvoklī nošāvies.

Melders esot nosities lidmašīnas katastrofā virs Breslavas. Vienīgais cilvēks no lidmašīnas apkalpes, kas palicis dzīvs — radiotelegrafists, pēc tam Heinkelam stāstījis, ka Melders braucis mašīnā kā pasažieris, bet virs Breslavas piepeši satvēris stūri un, par spīti pilota pretestībai, sagriezis to tā, lai mašīna kristu.

Dr. Todts esot noslepkavots. Techniķi, kas dažas stundas pēc lidmašīnas katastrofas ieradušies nelaimes vietā Krievijā, esot nepārprotami konstatējuši apzinīgas slepkavības pēdas.

Heinkels pats pēc kara bijis Francijā, kur viņu par visdažādākiem jautājumiem izjautājuši gan franči, gan amerikāņi. Krievi jau 1940. gadā esot aicinājuši viņu uz Padomju Savienību konstruēt lidmašīnas. Viņš tomēr tagad gribot visu enerģiju veltīt eksplozijas turbīnu izveidošanai miera nolūkiem. SL

Tiešs ierosinājums likvidēt Berlīnes krizi

(Turpinājums no 6. lpp.)

Rietumvalstu vispārējais viedoklis, kā izsakās BBC korespondents, ir tāds, ka jautājums nebūtu kārtojams ārpus UN un Drošības padomes ietvariem, kamēr Maskavai šāda pieeja, liekas, pieņemamāka. Parīzes UN aprindās uzsver faktu, ka Lī un Ivets aicinājumā griezušies tieši pie valstu augstākajiem vadītājiem, pāri šo valstu UN delegāciju galvām. BBC politiskais komentātors izteicās, ka jaunās akcijas rezultāti atkarīgi no tā, vai Padomju Savienība tagad uzskatīs par iespējamu atcelt Berlīnes blokādi, lai varētu sākties lielvalstu sarunas par visas Vācijas problēmām.

Britu preses vērtējumos vērojams kritisks un nogaiditājs apakštonis. Neatkarīgi liberālais „Observer" izsakās, ka Londona par Lī un Iveta priekšlikumu ir pārsteigta. Abi būtu UN prestižam pakalpojuši vairāk, griežoties vienīgi pie Padomju Savienības.

Priekšlikumiem par „lielo" tikšanos gan varot būt efekts uz masām, kas drīzāk gatavas ticēt, ka augstu valstsvīru tiešas sarunas pie viņa vai vodkas glāzes spētu panākt vairāk nekā diplomātiskas apspriedes. Ministru prezidents Etlijs, pagājušā nedēļā noraidot domu par valstu galvu personīgu tikšanos, esot pierādījis, ka viņam nerūp aplausi, kādus savā laikā ieguvis Čemberlens par savu braucienu uz Mincheni.

„Times" atzīst, ka būtu ļoti kārdinoši iedomāties, ka Trumens, Etlijs un Staļins sasēžas pie viena galda un atrisina visus jautājumus. Bet rietumvalstis jau visu laiku bijušas gatavas sarunām, ja krievi atceltu Berlīnes blokādi. Kamēr viņi to nedara, Maskavai jāsamierinās ar to, ka tai pieraksta vienīgo vainu par pašreizējo saprašanās krizi.

Padomju licencētā Berlīnes prese svētdien vēl nereaģēja uz jauno UN amatpersonu ierosinājumu, bet, tāpat kā Maskavas politiskās aprindas, laipoja ap Trumena un Staļina personīgas tikšanās ideju. Ārlietu ministrs Maršals atzinis, ka baumas par abu valstsvīru tikšanos ietilpstot krievu sāktajā propagandas ofensīvā. Tāpat Maršals atsauca ziņu, ka esot sagaidāma „miera delegācijas" nosūtīšana no Vašingtonas uz Maskavu. BBC, NZ, AZ, NYHT

DAŽOS VĀRDOS

22. bērns pagājušajā nedēļā piedzimis kādai 41 g. v. vācietei Mertenā, Bonnas tuvumā. Pēdējos 15 gados pasta ierēdņa Jakoba Vēbera sieva dzemdējusi divas reizes dvīnīšus un vienu reizi trīnīšus. Vecākajam no bērniem patlaban 17 gadu.

Uzticība aptaujām ASV tomēr vēl nav galīgi zudusi. Laikraksta „The Columbus Citizen" aptaujā uz jautājumu: „Vai jūs domājat, ka publiskām aptaujām ir vērtība?" 51 proc. iztaujāto atbildējuši ar „jā", 26. proc. ar „nē", bet pārējie atturējušies.

Civilās aizsardzības plāni atomu un ķīmiskā kara gadījumam publicēti ASV. Aizsardzību vadīs 200 speciālistu ar plašām pilnvarām.

Berlīnē atgriezies vācu ģenerālis Korfiss, kas Padomju Savienībā bija „Brīvās Vācijas" komitejas loceklis un tagad uzņēmies atbildīgu amatu padomju joslā. Līdz 1933. g. Korfiss bija augstākā amatā „Stahlhelma" organizācijā, bet vēlāk SA.

Visu labību konfiscēs tiem Bavārijas zemniekiem, kas līdz novembra vidum nebūs izpildījuši vismaz 30 proc. labības nodevu, izsniedzot turpmāk tikai kartītes normālās maizes devas saņemšanai.

Pazudusi no slimnīcas Vīnes krievu joslā Dana Superina, vienīgā aculieciniece, kas bija kopā ar amerikāņu Maršala plāna ierēdni Irvingu Rosu, kad viņu džipā noslepkavoja četri padomju formās tērpti bruņoti vīri. Arī Superinu ievietoja slimnīcā ar lauztu galvas kausu.

Vinē pazuduši trīs austriešu naftas speciālisti, kas bija nodarbināti krievu kontrolētajā naftas rafinētavā Lobavā. Krievu iestādes uz austriešu pieprasījumu nav atbildējušas.

Tikai 60 km no Hopejas provinces galvaspilsētas atrodas komūnisti. Svētdien Sučovas frontē notika lielākā gaisa kauja kopš pilsoņu kara Ķīnā. Ļoti nopietns stāvoklis ir arī Šansi provincē, kur komūnistu spiediens aizvien pastiprinās.

Arī spekulanti izmanto gaisa tiltu

ASV armija oficiāli paziņojusi, ka izjaukusi „aviācijas melntirgotāju bandu", kas, par spīti blokādei, ievedusi Berlīnē preces un izvedusi naudu. Armija konfiscējusi vairāk nekā 40 t kafijas un šokolādes, kā arī gandrīz tonnu sudraba, kas bija sagatavots izvešanai uz Frankfurti. Apcietinātas 15 personas, no kuŗām lielākā daļa esot poļu tautības DP. Neviens amerikānis šai spekulācijā neesot iejaukts. Spekulanti esot izmantojuši privātas lidmašīnas, kas piedalās Berlīnes apgādē kopā ar armijas mašīnām. Tā kā konfiscēto mantu vērtība melnā tirgū nav skaidri nosakāma, tad spekulantu peļņu var vērtēt tikai aptuveni. Domā, ka konfiscēto mantu vērtība vien pēc melnā tirgus cenām svārstoties ap 50.000 dolaru. Oficiāli šo mantu sūtījumi bijuši adresēti kādai labdarības organizācijai. NYHT

KĀDA POLĪTISKA FARSA BEIGAS

LORICS BEIDZOT APCIETINĀTS

Visā Bavārijā un pat aiz tās robežām sensāciju radīja vēsts, ka Minchenes kriminālpolicijai beidzot, pēc 13 mēnešu pūlēm, izdevies apcietināt bēguļojošo agrāko Bavārijas denacifikācijas ministru, landtāga deputātu, saimniecības jaunuzbūves partijas dibinātāju, agrāko un tagadējo tās priekšsēdi Alfrēdu Loricu. Viņš apcietināts 11. novembrī Minchenē uz ielas, īsi pirms pusnakts. Lorics ievietots Štādelheimas cietuma slimnieku nodaļā, un 29. novembrī viņam būs jāstājas tiesas priekšā. Agrākajai apsūdzībai par spekulācijām ar benzīnu un paviešanu uz nepatiesu zvērestu tagad pievienojas vēl jauna — par bēgšanu no izmeklēšanas apcietinājuma.

Loricu apcietināja Bavārijas pieminekļa tuvumā, kur viņam bija norunāta satikšanās ar savu pastāvīgo pavadoni un kādu dāmu. Abi pēdējie ceļā uz satikšanās vietu gan ievērojuši, it kā tiem sekotu trīs pāri, bet biezajā miglā viņi tiem neveltījuši uzmanību. Kad pēc norunātā pavadoņa svilpiena tuvojies arī Lorics, piesteigušies trīs „pārīši", kas izrādījušies par kriminālpolicijas ierēdņiem un ierēdnēm. „Die Neue Zeitung" līdzstrādnieks atzīmē, ka Lorics pēdējā gada laikā labi atpūties. Saimniecības jaunuzbūves partijas priekšsēža vietnieks izteicies, ka Loricu izdevies apcietināt tikai tādēļ, ka partija pēdējās dienās vairs neesot turpinājusi īpašu Lorica sargāšanu, jo viņš gatavojies drīzumā pats doties policijas rokās. Pret personām, kas palīdzējušas Loricam bēgļot, ievadīšot izmeklēšanu.

Kopš Lorica izbēgšanas 1947. g. 4. oktobrī no apcietinājama „loriciāde" izvērtās par plaši pārrunātu grotesku, jo, lai gan viņš piedalījās aktīvā politiskā darbā, sniedza intervijas, runāja sanāksmēs utt, policijai nekad viņu neizdevās notvert.

Alfrēds Lorics dzimis Minchenē, 1902. g., augstāka valsts ierēdņa ģimenē. Pēc pabeigtām studijām viņš sāka advokāta darbību, nodevās politikai un 1928. g. nodibināja savu partiju. 1939. g. viņš aizbēga uz Šveici un 1940. g. „tautas tiesā" to aizmuguriski notiesāja uz nāvi. 1945. g. viņš Minchenē atjaunoja advokāta darbu un nodibināja saimniecības jaunuzbūves partiju WAV. 1946. g. decembrī viņš ar 13 citiem savas partijas deputātiem iekļuva Bavārijas landtāgā, iepriekš piedalīdamies arī satversmes sapulcē. Jaunajā Ēharda valdībā Lorics kļuva sevišķu uzdevumu jeb denacifikācijas ministrs.

No ministra amata viņu atcēla pagājušā gada jūnijā par nesekmību un nekārtībām, pie kam, rēķinoties ar iespējamu pretestību, kriminālpolicija okupēja Lorica ministriju. Partijas opozicija panāca viņa atcelšanu arī no priekšsēža amata uz trim mēnešiem. Jūlijā viņu apcietināja, apsūdzot iepriekš minētajos pārkāpumos. Izmeklēšanas cietumā Lorics saslima, un viņu ievietoja klīnikā, no kurienes viņam, piekrāpjot sargu-policistu, 4. oktobrī mistiskā kārtā izdevās izbēgt, lai gan līdz pēdējam brīdim viņš nebija spējis bez citu palīdzības kustēties.

AP pārstāvim Lorics paskaidrojis, ka apvainojumiem pret viņu ir politiski motīvi. Saviem draugiem tas nodevis svarīgu informāciju par augstiem valdības funkcionāriem. Ja viņam kas gadītos, tie tūdaļ šo informāciju publicēs. Loricam liekoties, ka daži valdības locekļi priecātos, ja viņš atkal pazustu. Kāda cita AP informācija vēstī, ka Lorics solījies daudz ko pastāstīt par dažiem Bavārijas valdības locekļiem, ja pret viņu neizturēšoties taisnīgi.

NZ, AZ, M

Priecīgs notikums

(Turpinājums no 6. lpp.)

se Elizabete ticēja, ka piedzims zēns, bērna drēbītes viņa tomēr bija pagatavojusi neitrālā krāsā — baltā. Ārsti jau sen princesei bija aizlieguši valkāt kurpes ar augstiem papēžiem, bet viņa šim rīkojumam tomēr nepaklausīja. Pēdējo reizi Elizabete atklātībā parādījās oktobra beigās, piedaloties savas galma dāmas, lēdijas Igertones laulībās Vestminsteres katedrāles Sv. Margaretes kapellā.

Pēc karaļa rīkojuma, šoreiz atmeta veco tradiciju, ka iekšlietu ministram jādežurē dzemdību istabā, lai pārliecinātos par jaunās atvases piedzimšanu. Iekšlietu ministram Idam, kas pats ir bezbērnu vīrs, šis rīkojums radīja lielu atvieglinājumu. Tradicija par iekšlietu ministra klātieni Lielbritanijā bija spēkā kopš 260 gadiem, kad protestantiskie angļi negribēja ticēt, ka katoļticīgajam karalim Jēkabam II piedzimis tronmantinieks. Bet jau Kentas hercoga piedzimšanas gadījumā pirmā pasaules kara laikā karalis šo tradiciju atcēla, motivēdams savu rīkojumu ar to, ka „iekšlietu ministrs Morisons pārāk aizņemts".

Jau kopš vasaras no visām imperijas malām uz Bekinghemas pili plūda visdažādāko dāvanu saini. Lielāko tiesu tajos bija bērnu drēbītes, dažādas spēļu lietiņas un citi mazbērna piederumi. Dāvanas princese parasti nosūtīja vairākām Londonas dzemdību klīnikām tālākai izdalīšanai. Dzemdību laikā Bekinghemas pilī dežūrēja karaliskās ģimenes ārsts, sērs Veirs un slavenais ginaikologs Giljats. Turpat uzturējās arī viens narkotizētājs, bet blakus istabā stāvēja jau sagavoti bērnu ratiņi, kuŗos savā laikā vizinājās princese Elizabete un Margarete. BBC

VILTUS HITLERS UN ĪSTAIS BORMANS

MASKAVAS SPEKULĀCIJA VAI POLITISKS BLEFS?

Visas nepatiesās ziņas, ka Hitlers neesot miris, nāk no Maskavas. Cīriches „Wochen-Zeitung" rakstā apgalvo Amerikā dzīvojošais vācu žurnālists Strasers, kas ilgāku laiku pētījis, kur rodas atkārtotās baumas, ka Hitlers vēl varētu atgriezties. Piemēram, 1948. g. 8. maijā Londonas laikraksts „Cavalcade" esot plašāk rakstījis par GPU šefa Berijas ziņojumu „Hitlera lietā". Berija esot nopratinājis vairāk nekā 1000 liecinieku un sarakstījis 164 lappušu garu ziņojumu. Pagaidām šis ziņojums neesot publicēts, bet Staļins un Molotovs sarunās ar ārzemniekiem esot izteikuši šaubas, vai Hitlers tiešām miris. Zīmīgā kārtā Padomju Savienība vēl neviena oficiālā ziņojumā neesot apstiprinājusi rietumvalstu izmeklēšanas rezultātus par Hitlera nāvi. Strasers domā, ka tas darīts tīši, lai uzturētu spēkā baumas.

Tā paša iemesla dēļ krievi klusējot arī par Bormana likteni. Par to, vai Bormans dzīvs vai miris, neesot skaidrības arī rietumos. Nirnbergas tribunāls piešķiris šim baumām „juridisku" raksturu, tiesājot Bormanu „aizmuguriski". Amerikāņu ziņu aģentūra „Nana" nesen publicējusi rakstu seriju, kurā attēlotas domstarpības, kādas bijušas starp mirušo Ždanovu un Molotovu. „Ždanovs aizstāvējis uzskatu, ka Vācijas un Austrijas iegūšanai jāatbalsta ģenerāļi Pauluss un Zeidlics, un Mārtiņš Bormans". Pēc Strasera domām, Bormanu „turot rezervē", lai kara gadījumā ar ASV liktu „neistam Hitleram kopā ar īsto Bormanu parakstīt jaunu savienības līgumu ar Padomju Savienību" un tad „ar liesmainiem uzsaukumiem aicinātu vācu tautu cīnīties pret rietumu plutokratijām". Ja „viltus Hitleru" tādā gadījumā pavaditu īstais Bormans, tad pēc Strasera domām, uz šo triku iekristu daudzi vācieši.

Ar pieri sienā

Donkasteras karaliskā institūta patoloģijas nodaļā trīs asistenti sasirguši ar jaunu kaiti, par ko, pēc „Daily Mail" ziņām, ļoti noraizējušies angļu ārsti. Slimība, pēc laikraksta informācijas, radot „līdzsvara zušanu, tā ka slimnieks nevar noiet pa taisnu liniju, un redzes traucējumus, tā ka slimnieks visu redz divkārši". Angļu zinātnieki domājot, ka iemesls esot kādas līdz šim nepazīstamas baktērijas. — Pie mums nometnē šīs baktērijas jau sen pazīstamas. Slimnieki tieši ar tādām pašām pazīmēm novērojami katru sestdienas vakaru.

*

Arī Ķīnā karš modernizējas. Nacionālo aizsardzības ministrija publicējusi savēli armijai: „Lai pavairotu karaspēka kustīgumu, karaviriem turpmāk aizliegts pārgājienos ņemt līdz savus ģimenes locekļus . . ."

*

Šajo pili, kur notiek UN kopsapulce, pie sienas bija piesprausta šāda zīmīte: „Sudāniešu delegāts, kas atrodas te, lai veicinātu savas tautas intereses, nelaimīgā kārtā pazaudējis savu vissvarīgāko ieroci pildāmspalvu. Lūdzu, kungs, atdodiet sudāniešu tim, kas viņam pieder. Vai drīkstam ieteikt jums nolikt to [illegible] galdā 2094. telpā pusdienas laik kad visi šīs telpas iemītnieki būs izgājuši pusdienot?"

MĪNU KUĢIS BRAUC!

ACULIECINIEKA STĀSTS PAR LIEPĀJAS PĒDĒJO DIENNAKTI

1945. g. 8. maija pusdienā raksta autors nejauši ieklūst kādā smagajā automobilī, kas dodas uz kaŗaostu. Pilsētā jau ir padomju spēki. Piebraucot kaŗa ostā, krastam nepiestājot, jūrā aiziet kāds neliels kuģis. Piebraucēji paliek bezcerīgi krastā.

Priežu galotnēs aiz manis nekustējās ne skuja. Nebija ne vēja pūsmas. Kaŗa ostas kanālis pletās zils un tik rāms, kādi var būt tikai ziemeļu ūdeņi maija novakarēs. Bet kuģis — vienīgais visā apkārtnē redzamais kuģis — aizpeldēja pa šo rāmumu, attīstīdams ar katru mirkli lielāku ātrumu un ieplezdams zilo ūdens josttu starp sevi un krastu arvien platāku. Kanāli vārēja pārskatīt apmēram kilometra garumā no viena līkuma līdz otram, bet nekur neredzēja neviena kuģa. Tikai tālu prom un otrā krastā pie kāda steķa vakara saulē vizēja kaut kas balts.

„Ātrlaiva!" iesaucās kāds aiz manis un rādīja uz šo baltumu.

Vienu mirkli šķita, ka visi sāksim skriet uz šo balto punktu, kas vēl varētu nozīmēt glābiņu, bet, vēlēšanās vēl nebija nokļuvusi līdz kāju muskuļiem, kad jau sakustējās arī ātrlaiva, ap tās priekšgalu uzsviedās augsta ūdens šalts un baltais ķermenis pazuda mūsu skatam vēl iekām aiz līkuma bija aizgriezies melnais, neveiklais un pārliecīgi nokrautais trāleris.

Automobiļu motori vairs nedūca un laiciņu šķita, ka kanāļa malā būtu tikai saule, priedes un jauna, nesen sazaļojusi zālīte. Kaŗavīru un nedaudzo civilistu stāvi, kas atradās šai pievakares burvības apdvestā krastmalā, šķita sastinguši, nedzirdēja neviena vārda.

Burvību salauza daži vācu apakšvirnieki, kas piepeši ar lielu troksni, elsdami un stenēdami, sāka velt no kāda automobiļa smagu mucu.

„Butter!" viņi sauca, pūlēdamies novelt mucu krastmalā un māja, lai viņiem iet palīgā.

Kaut arī nevienam, pašus aicinātājus ieskaitot, nebija skaidrs, ko šais apstākļos varētu iesākt ar sviesta mucu, tomēr gadījās vairāki, kas pievienojās vēlējiem. Tā bija kustība, tā bija darbība, un tādos brīžos vairumam cilvēku ir gluži nepieciešami kaut kādi darboties. Pārējie — dažs kādu sainīti nesdams, vairums tāpat tukšam rokām, gandrīz visi ar ieročiem rokā vai uz muguras, sagāja uz steķa.

Nē — arī no steķa nekur neviens kuģis nebija redzams. Nebrauca arī neviens automobilis. Stāvējām te — cilvēku piecdesmit un, tā ka arī muca bija laimīgi atvelta un novietota pašā ūdens malā, tad nebija ko darīt un atkal iestājās tāds kā sastingums.

„Vai tad tiešām visi jau būtu prom?" paklusi iejautājās kāds no latviešu pulciņa, kas arī šai brīdī turējās drusku iesāņš no vāciešiem.

Neviens viņam neatbildēja. Bet pēc vairāk sekundēm ieskanējās skaļš šņukstiens. Kāds ļoti jauns, ļoti slaids, gandrīz sieviškīgi maiga izskata jauneklis raudāja, vispirms atsevišķiem šņukstiem, tad arvien skaļāk, ievaimanādamies kā bērns.

„Paklau," sacīja Valentīns. „Esi taču vīrietis. Neraudi!"

Visi bija pagriezušies pret jaunekli. Labu laiku šķita, ka viņš cīnās visiem spēkiem elsas apspiest, tad skaļi, kā no saspiesta gaisa pistoles izšauts, izskanēja vaimanu sauciens:

„Es neesmu nekāds vīrietis. Negribu arī nekāds vīrietis būt. Esmu baletdejotājs!"

Gandrīz neviens nesmējās, kaut arī daudziem pār seju pārslīdēja smīns. Bet resnais seržants, kas pats pēdējais bija ierauts mūsu mašīnā, piepeši iesita ar plaukstu pats sev pa pieri, tā ka noplīkšķēja visa apkārtne un iesaucās:

„Šņabis, mīlīši! Mums taču vēl ir kaste šņabīša. Kāpēc tad jāraud?"

Viņš devās atpakaļ uz automobili, un kāds pusducis viņam sekoja. Pārējie palika, cits sēdēdams steķa malā, cits nemierīgi soļodams šurp un turp, cits krampjaini lūkodams smaidīt, it kā viss būtu joks, cits nopietnu seju neatlaidīgi vērodams kanāli cietā pārliecībā, ka kādam kuģim vēl jāparādās.

Kaprālim, kas nejauši stāvēja man blakus, pienāca kāds pavisam jauns kaŗavīrs.

„Kaprāļa, kungs, es iešu atpakaļ."

„Ko?"

„Es iešu atpakaļ, kaprāļa kungs. Tur taču palika vēl tie mūsu puiši, kam nepaspējām paziņot, ka aizbrauksim."

„Ar to viņiem nebūs līdzēts."

„Es zinu, kaprāļa kungs. Bet es iešu atpakaļ. Tur palika mani labākie draugi."

Arī es iejaucos sarunā un lūkoju jaunekli pārliecināt, ka šādam gājienam nebūtu nekādas nozīmes. Bet pēc dažām minūtēm viņš aizgāja pa krasta klajumu, klūdams mazāks ar katru soli, kas attālināja viņu no mums.

„Nevajadzēja laist," sacīju kaprālim. „Viņš ieies tieši krievu patruļu rokās."

Kaprālis paraustīja plecus: „Vai nav viena alga?"

Seržants ar saviem pavadoņiem nonesa degvīna kasti krastmalā. Viņi tūlīt atsita dažas pudeles un sniedza tās apkārt. Bet šķita, ka nevienam dzēriens lāga negaršo. Daži atteicās pavisam, citi lika pudeli pie mutes tikai pieklājības pēc. Visu acīs, nepacietīgi gaidīdamas, pētīja zilo kanāļa ūdeni ap puskilometru attālajos līkumos augšpus un lejpus steķiem. Ausis sasprindzināti lūkoja uztvert šāvienu trokšņus pilsētā aiz priedēm un smilšainajiem pauguriem.

„Vai no šejienes, neatgriežoties pilsētā, var nokļūt mežos?"

Atkal šķita, ka neviens negrib jautātājam atbildēt.

Tad pa krastmalu straujā gaitā tuvojās divi stāvi — vācu karaviri bez cepurēm, bez ieročiem, bez vidusjostām, atpogātiem svārkiem.

„Mūs atbruņoja," viņi paskaidroja. „Pilsētā jau ir krievu patruļas. Mūs apturēja, noņēma ieročus un vidusjostas, pateica, lai ejot uz pilsētas centru. Tur būšot pulcēšanās."

„Un kā tad jūs gadījāties te?"

„Vienkārši atnācām. Viņi atbruņo visus, ko satiek, bet pēc tam līdz nenāk. Mēs apmetām līkumu un devāmies šurp. Vai tad projām netiksim? Mums stāstīja, ka kuģi tomēr braukšot." Brīdi viņi skatījās apkārtējo sejās, tad itin kā ieduga sevī un mēmi pieņēma pudeli, ko sniedza resnais seržants.

Laikām šī bija pirmā reize kopš radiofona atstāšanas, kad palūkojos pulkstenī. Bija jau pāri pieciem — trīs stundas pēc kapitulācijas.

Un tad — mēs gandrīz neticējām savām acīm: — pa kanāļa vidu ļoti straujā gaitā tuvojās kuģis, melni pelēks mīnu trāleris. Piepeši tas parādījās aiz līkuma augšpus mums un, melnu dūmu asti aiz sevis vilkdams, brāzās pa pašu kanāļa vidu uz jūru. Izņemot pāris vīru uz komandtilta un atsevišķus stāvus uz klāja, neviena cilvēka uz šī gandrīz rēgaini piepeši iznirušā kaŗa kuģa neredzēja.

Nedaudz minūtes trāleris jau atradās pret mums un ar nesamazinātu gaitu slīdēja tālāk jūras virzienā.

Piecdesmit vīru uz steķiem vienlaicīgi, it kā kāds būtu komandējis, sāka aurot un saukt. Viens otrs pacēla šauteņu stobrus gaisā un šāva. Kāds vācu virsnieks pavērsa mašīnpistoles galu pret ūdeni un iztukšoja visu magazīnu.

Mirkli šķita, ka arī šī demonstrācija neko nepalīdzēs. Kuģis turpināja uzsākto gaitu. Bet tad tā stāvs sašķiebās, priekšgals griezās, dūmu aste pieplaka. Trāleris griezās uz pretējo krastu, apmeta lielu līkumu kanālī un tuvojās steķim no otras puses.

Kāds vīrs uz komandtilta cēla ruporu pie mutes un vairākkārt sauca:

„Mēs nepiestāsim! Mēs nepiestāsim! Lēciet uz klāja. Lēciet!"

(Turpmāk beigas)

VĀCU SPĒĻU ELLĒS ZIED KVIEŠI

KO NEPARKO NEZIEDOTU, TO LABPRĀT PASPĒLĒ

Zili piepipotajā telpā pie ruletes galda stāv precēts pāris, kā redzams, no vidusšķiru aprindām. Vīram rokā bloks, kurā viņš nemitīgi izdara atzīmes. Krupjē mierīgi braukā pa galdu ar savu kāsi, pa starpai iedūcas ruletes ripa ar ritošo lodīti. Spēlētāji ap galdu kremšķina un svīst. Brīžiem viņi nobāl vai piesarkst, nervozi smaida vai arī rāda drūmas sejas.

Tā Bad Homburgas spēļu kazino Frankfurtes apkārtnē attēlo vācu rakstnieks Valters Kolbenhofs. Spēļu ellītes apmeklētāji esot naudīgi Frankfurtes tirgotāji, nedefinējami dendiji un dāmas, kas mēģina tēlot Marlēni Ditrichu, un pa vidu pāris rāmu pilsoņu, kas vēlējušies reiz ielēkt „lielās pasaules" kārdinātāju gaisu.

Spēļu kazino direktors savu iestādi apzīmē par sociālu iestādījumu. No dienas caurmēra apgrozījuma, ap 20.000 marku, pelnas divas trešdaļas aizejot labdarīgiem mērķiem. Par šo naudu Bad Homburgā atjauno lielo kūrmāju. Bad Harcburgas kazino esot radījis arī fondu dzīvokļu būvei, bet spēļu nams Borkumas salā nodrošinājis Lejaszaksijas bēgļiem kurināmo visai ziemai. Laudis nekādā gadījumā nebūtu ar mieru šīs pašas summas ziedot, bet viņi gan tās labprāt paspēlējot pie ruletes, bakarā vai bula galda.

Bad Homburgas un Bad Harcburgas panākumi „naudas taisīšanā" iekārdinājuši arī citas vācu pilsētas, un paredzama jaunu „spēļu ellju" atvēršana. Visbādene cer to atklāt jau uz Ziemsvētkiem. Līdzīgi plāni ir arī Minchenei un vairākām citām pilsētām. Bet tie prasa sagatavošanos. Bad Neuenāre pirms mēneša pat iekārtota krupjē skola. Apmācības ilgst trīs mēnešus. Kandidātiem jābūt fiziski ļoti veikliem, izciliem rēķinātājiem un ātriem kombinētajiem. No viņiem prasa arī valodu zināšanas un nevainojamu uzvešanos. Bez tam katram kazino vajadzīgs vesels štats pāžu, detektīvu un citu darbinieku.

Visbādene savā jaunatveramajā kazino ielaidīs kā ārzemniekus, tā vāciešus, bet ieeja būs liegta pašiem visbādeniešiem, kā tas palaikam bijis visās kazino pilsētās, arī agrākajā Copotas spēļu namā pie Dancigas, kas „vecajos labajos laikos" deva valstij hodoklos 12 līdz 15 miljonus guldeņu.

NZ

Jau viņa tēvs bija...

Par latviešu sportu brīvības dienās, tagad un nezināmā nākotnē

Panākumi, sasniegumi, aplausi, rekordi, raksti presē, daudz foto attēlu — viss tas savijies grūti atrisināmā kamolā, kad Latvijas trīsdesmitajā dzimumdienā mēģinām jautāt, kas mūsu sporta dzīvē bijis visvērtīgākais brīdis. Un tad atminas sāk celoties no Teodora Šakatnieka vai Kārļa Leilanda līdz Jānim Daliņam un vēl tālāk. Skaistu mirkļu bijis daudz. Vērtīgu ne mazāk, bet kādreiz tikai 6 gadus vecajai Latvijai nozīmīgākais notikums katrā ziņā risinās 1924. gada ziemā Samoniksā, kad latvietis pirmo reizi kā savas valsts pārstāvis varēja piedalīties olimpiskajās spēlēs — visas brīvās pasaules sporta jaunatnes lielākajos svētkos.

Tajā dienā Latvijas sports pilnīgi un skaisti piedzīvoja savu de jure dienu. Neviens jau pat labi nezināja, kad un kā Latvijas pirmie olimpieši Alberts Rumba un Roberts Plūme aizbrauca uz Samoniksu. Mūsu jaunajne pat tikai aptuveni bija paspējusi iepazīties ar olimpisko ideju. Un vienīgi tad, kad mēs uz skolu iedami vai no tās nākdami atvērām laikrakstus, priecājāmies, ka Alberts Rumba izvirzījies pasaules labāko ātrslidotāju galvgala grupā, bet skumām par Roberta Plūmes neveiksmi, jo Latvijas klaiņumi nedeva tik daudz treniņa iespēju, lai Alpos varētu veikt grūto 50 km slēpojumu. Kertin kērām Ādolfa Plūma „Sporta Zurnālu" un bijām varen lepni, kad tur ieraudzījām attēlu, kur nepazīstams vīrs, kā vēlāk izrādījās, kāds lietuviešu žurnālists, nesa plakātu ar lielu uzrakstu „Lettonie" un aiz tā slīdām padusē un smaidu sejā soloja Alberts Rumba. Ādolfs Plūms arī prata skaisti uzrakstīt un pateikt, ko Rumba visu izdarījis, ka viņš, ja nemaldos, Latvijai ātrslidošanā izcīnījis 4. vietu pasaulē, ka sacenties ar citu valstu čempioniem un rekordistiem. Mums, puikām, tas bija kā medus uz lūpām. Pie vakariņu galda tēviem par Rumbu vien gribējās stāstīt. Tas patiesi bija jaunās Latvijas sporta pirmais lielais brīdis. Un pēc tam nāca visi citi — daudzi un dažādi, viens par otru skaistāks.

* * *

Citiem priecājoties, citiem atkal pukojoties, mūsu sporta gars nav norimis arī šodien. Ja vācu prese, piemēram, gāndrīz nespēj atrast vārdus, lai pietiekami cildinātu latviešu ledushokeja vārtsargu Alfonsu Anscnu, savos laikrakstos rādot tā attēlus, nekā nevar darīt — sirdī rodās tāds kā lepnums. Tāpat tad, ja Latvijas rekordists šķēpa mešanā Jānis Stendzenieks kādu dienu kļūst Anglijas meistars un pēc tam vēl visa Dienvidamerikas kontinenta rekordists. Esam arī priecīgi domīgi, kad, paši nebūdami Parīzē, foto attēlos redzam daudzos tūkstošus cilvēku, kas futbola laukumā vēro Kārli Arenu vai Jāni Bebri. Jā, tas mūsu sporta draugiem nesen aizbrauca uz Franciju par oglraci, tagad jau sarga franču profesionālās futbola vienības Stade Red Star Paris vārtus! Tad Žanis Smits paņem boksa cimdus, izper bāvāriešu puisi, un mēs atkal redzam, ka viņa dūrēs vēl palicis Kurzemes rudzu maizes spēks. Tie ir tikai daži piemēri no Latvijas sporta šīsdienas. Ir kaut kas, kas garā un cīņas sparā latviešu sportistam no mājām nācis līdzi svešumā. Šis „kaut kas" nav nekas cits kā zināmas tradīcijas, kādas Latvijas sportam bija, un kas sākās pirms 24 gadiem Samoniksā.

* * *

Bet kā tad būs tālāk? Vai arī tiem nākamo dienu sportistiem, kas brīvu Latviju nemaz nav redzējuši, vēl šī gara pietiks? Lūk, tepat blakus uzņēmumā ir mūsu emigrācijas sporta vadītāja vietnieka Aleksandra Celma tikai 3 g. v. dēlēns Jānītis, bet viņa tēvs, kas nākamajā pavasarī sportā jau pats būs aizvadījis 25 gadus, puišelim nav baidīties dot rokās boksa cimdus. Un mazais Jānis pacēlis roku gluži kā Žanis Smits pēc uzvaras. Arī Zinaīdas Ringenbergas dēlens jau rauj mātei šķēpu no rokām laukā, un Jāņa Daliņa puikas pēc sporta žurnāliem vien prasa. Lūk tā, tieši tā latviešu sporta gars pamazām pāriet jaunajā audzē. „Jau viņa tēvs bija slavens latviešu sportists." Nav nemaz vairs tālu laiks, kad tā vajadzēs sākt aprakstu par kādu jaunu čempionu. Un tie būs cietākie vīri mūsu nākotnes sportistu pulkā, jo viņi no vecākiem jau šodien manto to latviešu sporta garu, ko nav spējuši apslāpēt pat milzīgi attālumi no dzimtenes un sveši kontinenti. Labāku velti mūsu sports Latvijas trīsdesmitajā dzimšanas dienā nemaz nevar vēlēties.

Arnolds Smits

Austrija—Zviedrija 2—1

SVĒTDIENAS SPORTA NOTIKUMI

Austrijas futbola valstsvienība izpārdotajā Vīnes stadionā, kur bija 60.000 skatītāju, uzvarēja Zviedriju 2—1 (1—0), revanšējoties par 0—3 zaudējumu Londonas olimpiskajās spēlēs. — Vīne pieveica Parīzi futbolā 3—2. Sacīkstē Francijas galvaspilsētā noraudzījās 36.000 skatītāju. — Auto nelaimē Sāras apgabalā svētdien nositās 17 vācu futbolisti. — Francijas futbola meistarsacīkstēs lieliski sekmējas Kārļa Ārena vienībai Racing Club Paris, kas svētdien pārspēja Rennes 3—1. — Anglijas futbola meistarsacīkšu 17. dienā Derby County zaudēja Newcastle United vienībai 0—3, bet punktu tabulā tomēr vēl ir vadībā. — Dienvidvācijas futbola meistarsacīkstēs Offenbacher Kickers uzvarēja FSV. Frankfurt 1—0 un tagad ir 5 p. priekšā 2. v. esošai VfR. Mannheim vienībai. 1860 München pārspēja Vācijas meistaru 1. FC. Nürnberg 2—1. Manheimas ledusstadiona atklāšanā ap 10.000 skatītāju redzēja HC. Augsburg ledushokejistu 2—1 un 5—1 uzvaru pret MSG Mannheim. No latviešiem HCA sastāvā sevišķi labi sekmējās V. Kleinopam. Preussen Krefeld ar E. Koneckī un R. Veidi ierindā pārspēja HTHC. Hamburg 17—2!

LIDOJUMĀ NO PARĪZES UZ LONDONU PAZUDUŠI 6 ČECHU LEDUSHOKEJISTI

Pirms nedēļas Eiropas meistarvienība ledushokejā Čechoslovakija Londonā uzvarēja Anglijas valstsvienību 5—3 (2—0, 2—1, 1—2). Viesi izmantoja tikai 8 spēlētājus, un angli džentlmeniski atbildēja ar to pašu. Pārējie 6 čechu ledushokejisti nebija laikā paspējuši nokārtot dokumentus un no Parīzes speciālā lidmašīnā uz Londonu devās tikai 8. novembŗa pēcpusdienā. Kopš minētā laika šie sportisti pazuduši. Domā, ka lidmašīna iegāzusies Lamanšā. Visas norīkotās glābšanas ekspedīcijas kanālī un Dienvidanglijā līdz pat vakardienai tomēr palika nesekmīgas, un angļu iestādes oficiāli paziņojušas, ka meklēšana pārtraukta. Viesu spēles Anglijā pārtrauca, un čechi jau 10. novembrī no Londonas aizlidoja uz Prāgu. Čechoslovakijas ledushokejistu treneris Vodina paskaidro, ka pazudušie ir izcili sportisti un Prāgas labākais centra uzbrucējs, kāds jebkad redzēts viņu vienībā. Čechu ledushokeja sportā tādēļ sists sāpīgs robs.

SLUDINĀJUMI

MŪSU APGĀDĀ IZNĀKUŠAS ŠĀDAS GRĀMATAS:

	DM
J. Bokaldera Latvijas ģeogrāfija, ģimn. k.	2,50
J. un O. Traubergu Zooloģija, ģimn. k.	6,—
J. Sirmaņa Vilki, stāsts jaunatnei ar E. Ābeles illustrācijām	2,50
J. Sirmaņa Draugi, stāsts jaunatnei ar E. Ābeles illustrācijām	2,50
A. Saulieša Aiz spīgaņa un tumsas ar E. Brencēna illustrācijām	1,—

Bez tam piedāvājam skolēnu veselības lapas DM 0,10, uzdevumu burtnīcas DM 0,35, dubultun šķērslīniju burtnīcas uz laba papīra DM 0,30, vispārīgo sekmju grāmatas DM 0,50, atzīmju un nokavējumu grāmatas DM 1,—, klases dienas grāmatas DM 0,50 un liecības.

KĀRĻA SKALBES tautskolas un ģimnazijas skolēnu kooperatīvs: (13a) Lager Fischbach ü. Nürnberg 2. (192)

Katram tautietim un tautietei lai svešumā līdzi skan mūsu tautas dziesmu melodijas!
Iegādājieties
Luža Bērziņa un Irēnes Bērziņas tautas dziesmu krājumu
ar tekstiem un melodijām

Tēvu dziesma

Grāmata nupat iznākusi Aņša Bērziņa illustrātīvā iekārtojumā un maksā DM 5,—. Pasūtinājumus pieņem un izpilda K. Grāvela un K. Erdmaņa grāmatnīca, Esslingen Neckar, Wehrneckerstr. 1, Ecke Bahnhofstrasse. (210)

ZIEMSVĒTKU DĀVANA ĢIMENEI — BĒRNIEM

Ev. lut. Baznīcas Virsvaldes izdevumā decembŗa sākumā iznāks grāmata

LABAIS GANS

ar 17 Minka-Borna četkrāsainām gleznu reprodukcijām no Jēzus dzīves. Archibīskapa prof. Dr. theol. T. Grīnberga ievadvārdi, gleznām piemēroti teksti un dziesmas.

Grāmatas cena DM 3,—. Izsūtīs pret iepriekš. samaksu vai ar uzlikšu pēcmaksu. Atkalpārdevējiem parastā atlaide. Pasūtīt. lūdzam adresēt grāmatn. „BURTNIEKS", (14a) Esslingen a. N., Neilingerstr. 8. (206)

ZIEMSVĒTKU VELTĒ UZ ĀRZEMĒM,

kas izsūtāma tau tagad, lai to laikā saņemtu, neaizmirstat iesūtnot

	DM
Piezīmju kalendāru 1949. g. ar 13 Latvijām un bagātu saturu	0,80
Lokatiesi meņu galā, 175 tautas un oriģinālizlozmas ar norīm (vienk.)	1,80
Tautas anekdoti	1,50
Rīga — 100 ainās ar plānu	1,50
Jelgava un Liepāja ainās (katrā)	0,70

Izņemami dabūjami minētnu grāmatnīcās un pārdēmi pret naudas pārvedumu vai ar uzl. pēcmaksu. Pieskaitot pasta izdevumus. (12a) I. LIEPIŅS, (14a) Esslingen, N., Plochingerstr. 17. (204)

Pārvedot mums naudu pa pastu, neaizmirstiet uz pārveduma talona otrā pusē atzīmēt, par ko Jūs maksājat.

A. Kalnāja piedāvā:

J. MEDIŅA, E. UN V. DĀRZIŅU
uc
solo un latviešu tautas dziesmas,
kā arī latviešu pastmarkas.
(208)

A. Augstuma fotospiede
(20a) Dedelstorf-Horst über Vittingen,
piedāvā:

L. Felsberga Anglu gramatika (188 lpp.)	DM 3.50
Prof. J. Cizarevica Diferenciālrēķini un integrālrēķini (544 lpp.)	DM 10.—
J. Graubiņa Skaņi raksti (15 dziesmas jaukt. un sicv. koriem)	DM 1.—
Ķešana Vispārīgā un analitiskā ķīmija (332 lpp.)	DM 8.—

Bez tam iespiešanā:
TECHNISKĀ ROKAS GRĀMATA CELTNIECĪBAI,
architektiem un būvtechniķiem (344 lpp.).
Grāmatas nosūta ar uzlikšu pēcmaksu, pieskaitot pasta izdevumus. Pieņem grāmatu, veidlapu un nošu pavairošanu katrā vairumā. Mašīnrakstu samazina. (178)

DABŪJAMAS ŠĀDAS GRĀMATAS:

„Tēvu valoda", lasāmgrāmata tautskolas IV kl.	DM 3,—
„Tēvijas kalendārs" 1949. g., daudzkrāsains iespiedums, doc. J. Sternberga uc illustr.	DM 2,—
„Toma Soera piedzīvojumi" — M. Tvena stāsts	DM 0,80
„Pie Dzintara jūras" — dziesmu krājums visiem gadījumiem	DM 2,50
„Klusās skaņas" — I.d. Alaiņa dziesmas un dzejas	DM 0,20

Izsūtām uz pēcmaksu. Atkalpārdevējiem atlaide. Grāmatnīca „Daugavas Vanagi", DP Camp Valka, (13a) Nürnberg 2. (209)

S. g. 20. novembrī L. Rumaka apgādā iznāks E. Tālmanes vēsturiskais (1905.—1919.) romāns

PIEMINEKLIS

225 lpp., cena DM 5.—.

Pasūtināms: L. Rumaka grāmatnīcā: (13a) Nürnberg 2. Lager „Valka". Atkalpārdevējiem izsūtīs ar uzlikšu pušpēcmaksu, atskaitot 20% komisiju. Atsevišķiem pasūtinātājiem izsūtīs pret iepriekšēju samaksu vai uz pēcmaksu, abos gadījumos pierēķinot pasta izdevumus. Iepriekšpasūtinājumi nepieciešami arī atkalpārdevējiem. (204)

DAUGAVAS VANAGU
KABATAS KALENDĀRU
glītā sējumā sagatavo DV apgāds.
Pasūtīnā uni adresējami LAB DAUGAVAS VANAGI grāmatnīcā: (13a) Nürnberg 2, A.C.Kalka. Atkalpārdevējiem atlaide. (207)

Iznākusi prof. Zigrīda Vitena grāmata
FAUSTA TĒLS PASAULES LITERĀTŪRĀ
Maksā DM 1,20. Vairumā DM 1,05. Pieprasīt: apgādam Stars: Baltic University Pinneberg, b. Hamburg. (205)

Kemptenes latviešu nometnes Sabiedriskā sieva ar savu 1947. g. 19. novembŗa lēmumu iecēlusi mani par 1947. g. 9. novembrī Minchenes-Svābijas DP slimnīcā mirušā Linara Lina, dzim. 1912. g. 10. jūnijā, aizstātās mantas pīzgādni.

Uzaicinu visus piederīgos un personas, kam būtu tiesības un prasības uz aizstāto mantu, pieteikt tās man viena mēneša laikā no šī paziņojuma izsludināšanas dienas. Pieteikumu iesniedzējiem reizē arī jāiesniedz ticami pierādījumi par tiesībām uz aizstātām mantām. Noteiktā laikā neiesniegtās prasības neievēros. (202)

Aizgādnis A. Burkards,
(13b) Latvian DP Camp, Kempten/Allg.

IRO STARPTAUTISKAIS MEKLĒŠANAS DIENESTS, AROLSENĀ, MEKLĒ:

Artūru Nagobadu, dz. 1905., pēdējās ziņas no Stuthofas; Alteru Neihauzenu, dz. 1913. Rīgā, p. z. no Rīgas; Jēkabu Neimani, dz. 9. 12. 1912. Liepājā, p. z. no Vācijas; Mārtiņu Neilandu, dz. 1908., p. z. no Stuthofas; Teofiliju Neimani, dz. 23. 8. 1924. Saulos, p. z. no Berlīnes-Lichtenbergas; Uldi Nicis, dz. 29. 10. 1924. Rīgā, p. z. no Oberkaulingenās pie Kasseles; Annu Niedrīti, dz. 7. 8. 1906. Rīgā, p. z. no Balvicas Neustrelicas, Meklenburgā; Mariju Noreiko, 62 g. v., p. z. no Rīgas; Benitu Norenbergu, dz. 1926., p. z. no Rīgas; Leopoldu Oskaru Norenbergu, dz. 23. 3. 1895. Ranzenes pag., p. z. no Rīgas; Vili Orinbergu, dz. 20. 12. 1906. Liclaucē; Jāzepu Orski, dz. 1898. Sokstagala pag., p. z. no Spraiņzundas; Kārli Ozolinu; Liliju Ozolinu, dz. 7. 3. 1936. Rīgā; Ēriku Ozolinu, 32 g. v., Valgundes pag., p. z. no Brandenburgas; Elzu Ozolnieci, 43 g. v., p. z. no Rīgas; Mikeli Ozolu, dz. 1915. vai 1916. Nīcā, p. z. no Stuthofas; Pēteri Ozolu, dz. 31. 10. 1901. Salgalē, p. z. no Jelgavas; Austru Opeliu, dz. 24. 2. 1921. Rīgā, deportēta uz Vāciju; Astrīdu Pakalnieci, dz. 19. 4. 1932. Rīgā, p. z. no Rostokas.

Krustvārdu mīkla

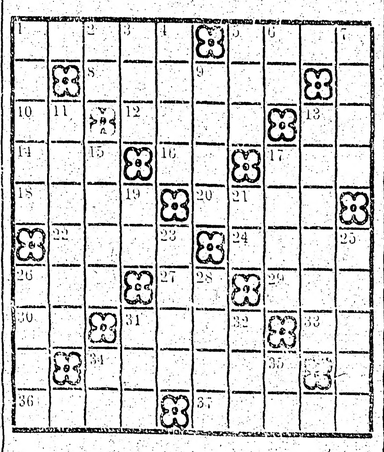

Līmeniski: 1. Mēslošanas līdzeklis. 5. Celš. s. Slavens pēmieks. 10. Naudas vienības saīsināts apzīmējums. 12. Latviešu dziesdone. 13. Izsauciens. 14. Vīriešvārds. 16. Seit. 17. Mainīt. 18. Vētra. 20. Arī. 22. Kļūt. 24. Soda vieta. 26. Pirms ilga laika. 27. Senēģiptiešu saules dievs. 29. Sašķirnes vārds. 30. Un — latviski. 31. Nenodarbinātais. 33. Sašķirnes vārds. 34. Diplomāts. 36. Dzeršens. 37. Otrā zāle.

Stateniski: 1. Pilsēta Latvijā. 2. Ārstu biedrs, lietots saīsinājums. 3. Agrimonijums mīlošā. 4. Kabinār. 5. Reņģe. 6. Vīriešvārds. 7. Vēlēties. 9. „Nodesā". 11. Sainār. 13. Aizkep. 15. Vīrpē. 17. Mazgas ūdens. 19. Sašķirnes vārds. 21. Lūst. 23. Asnē. 25. Bībeles persona. 26. Pārbaudes. 28. Organs. 31. Gul. 32. Dauza. 34. Nenāris vietniba. 35. Nacionālsocialista organizācijas amatpersona.

„LATVIJAS" ABONEMENTS.

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks. iesk.), maksā DM 3.— mēnesī + DM 0,50 par piesūtīšanu; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eks. — DM 3. mēnesī par eksemplāru; pasūtinot uz ārzemēm un maksājot Vācijā DM 3.— mēnesī + DM 0,80 par piesūtīšanu. Sludinājumi maksā DM 0,70 par vienslejīgas nonpareilie iespiedrindas aizņemto telpu. Darba meklēšanas sludinājumi par puscenu.

Abonementa pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama: „Latvijai" (13b) Günzburg/Do. Bürgermeister-Landmannplatz 7.

Latvija iznāk trīs reizes nedēļā — otrdienās, ceturtdienās un sestdienās.

LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Kārlis Rabācs, DP Camp Kleinkötz near Günzburg/D. Printer: „Schwäb. Volksbl.", Günzburg/D., Bgm.-Landm.-Pl. 7. Circulation: 4000. Published three times weekly. Editorial office: Günzburg/Do. Dreieinkaus-Zimmermann-Str. 2